

## ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

### မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ သမ္မသနဉာဏ်ခန်း

ဤဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်မြောက်သွားသော ဝိပဿနာ လမ်းရိုးလမ်းဟောင်းအတိုင်း လမ်းမှန်သွားနေသော ဝိပဿနာပညာသည် အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော လမ်းမှန်လမ်းရိုး ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်တည်း။ ဤဩဘာသစသော (၁၀)မျိုးသော ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသသည် အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ဝိပဿနာ လမ်းမှန်လမ်းရိုး ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်မဟုတ်။ ဤသို့လျှင် အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော ဝိပဿနာ လမ်းမှန်လမ်းရိုးဖြစ်သည့် ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ လမ်းမှန်လမ်းရိုး မဟုတ်သည့် မဂ်ကိုလည်းကောင်း မဖောက်မပြန် ဟုတ်သည့်အတိုင်း နားလည်ပိုင်းခြား ကောင်းစွာမှတ်သား၍ တည်သောဉာဏ်သည် **မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ** - ဤကား လမ်းမှန်၊ ဤကား လမ်းမှားဟု သိမြင်သည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာအညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်သော ဉာဏ် မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၁။)

### ကလာပသမ္မသန - နယဝိပဿနာ

ထိုမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်အမြင်ကို ပြီးစီးပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကလာပသမ္မသနဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နယ-ဝိပဿနာက စ၍ အားသစ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၁။)

**ကလာပသမ္မသန** - အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ စသည့် ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို အုပ်စုအလိုက် ပေါင်းစုခြင်း၍ လက္ခဏာ-ရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်သောနည်းသည် ကလာပသမ္မသန မည်၏။ ဤကလာပသမ္မသနဟူသော အမည်သည် ဇမ္ဗုဒိပ် ကျွန်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြကုန်သော မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်း ဖြစ်၏။

**နယဝိပဿနာ - ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်** စသည်ဖြင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် စသော ထိုထို တေပရိဝဋ္ဋဓမ္မဒေသနာတို့၌ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူသည့်အတိုင်း - အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်, အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ, ဩဋ္ဌာရိက (= အကြမ်း), သုခုမ (= အနု), ဟိန (= အယုတ်), ပဏီတ (= အမြတ်), ဒူရ (= အဝေး), သန္တိက (= အနီး)ဟူသော (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အမည်ရသော -

- ၁။ ရုပ်တရား အစုအပုံ = ရူပက္ခန္ဓာ
- ၂။ ဝေဒနာတရား အစုအပုံ = ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
- ၃။ သညာတရား အစုအပုံ = သညာက္ခန္ဓာ
- ၄။ သင်္ခါရတရား အစုအပုံ = သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
- ၅။ ဝိညာဏ်တရား အစုအပုံ = ဝိညာဏက္ခန္ဓာ -
- ၁။ ဤတရားအစုအပုံတို့ကို အစုအပုံအလိုက် ငါးပုံ ပုံ၍ လက္ခဏာရေး သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း (= ခန္ဓာ

ငါးပါးနည်း)

၂။ (၁၂)ပုံ ပုံ၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း (= အာယတန - ၁၂ - ပါးနည်း)

၃။ (၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း (= ဓာတ် - ၁၈ - ပါးနည်း)

ဤသို့ စသော ဝိပဿနာရှုနည်းများသည် နယဝိပဿနာ မည်၏။  
ဤ နယဝိပဿနာဟူသော အမည်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူ  
ကြကုန်သော မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အခေါ်အဝေါ်အသုံးအနှုန်း ဖြစ်၏။  
(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၈၆။)

### ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှစ်အာရုံ

၁။ ဒွါရ-အာရုံတို့နှင့် အတူတကွ ထိုထို ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်သော စက္ခုဒွါရိကဓမ္မ  
သောတဒွါရိကဓမ္မ ဃာနဒွါရိကဓမ္မ ဇိဝှိဒွါရိကဓမ္မ ကာယဒွါရိကဓမ္မ  
မနောဒွါရိကဓမ္မ ဟူသော ဓမ္မ (၆)မျိုး၊

၂။ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ  
ဟူသော ခန္ဓာငါးပါး၊

၃။ စက္ခုဒွါရ သောတဒွါရ ဃာနဒွါရ ဇိဝှိဒွါရ ကာယဒွါရ မနောဒွါရ  
ဟူသော ဒွါရ (၆)ပါး၊

၄။ ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဓမ္မာရုံ ဟူသော အာရုံ  
(၆)ပါး၊

၅။ စက္ခုဝိညာဏ် သောတဝိညာဏ် ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှိဝိညာဏ် ကာယ-  
ဝိညာဏ် မနောဝိညာဏ် ဟူသော ဝိညာဏ် (၆)ပါး၊

၆။ စက္ခုသမ္ပဿ သောတသမ္ပဿ ဃာနသမ္ပဿ ဇိဝှိသမ္ပဿ ကာယ-  
သမ္ပဿ မနောသမ္ပဿ ဟူသော ဖဿ (၆)ပါး၊

၇။ စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ ဃာနသမ္ပဿ-

ဇာဝေဒနာ ဇိဝှိသမ္မဿဇာဝေဒနာ ကာယသမ္မဿဇာဝေဒနာ မနော-  
သမ္မဿဇာဝေဒနာ ဟူသော ဝေဒနာ (၆)ပါး၊

၈။ ရူပသညာ သဒ္ဓသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ ဓမ္မ-  
သညာ ဟူသော သညာ (၆)ပါး၊

၉။ ရူပသဉ္စေတနာ သဒ္ဓသဉ္စေတနာ ဂန္ဓသဉ္စေတနာ ရသသဉ္စေတနာ  
ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဉ္စေတနာ ဓမ္မသဉ္စေတနာ ဟူသော စေတနာ (၆)ပါး၊

၁၀။ ရူပတဏှာ သဒ္ဓတဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မ-  
တဏှာ ဟူသော တဏှာ (၆)ပါး၊

၁၁။ ရူပဝိတက္က သဒ္ဓဝိတက္က ဂန္ဓဝိတက္က ရသဝိတက္က ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိတက္က ဓမ္မ-  
ဝိတက္က ဟူသော ဝိတက် (၆)ပါး၊

၁၂။ ရူပဝိစာရ သဒ္ဓဝိစာရ ဂန္ဓဝိစာရ ရသဝိစာရ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိစာရ ဓမ္မဝိစာရ  
ဟူသော ဝိစာရ (၆)ပါး၊

၁၃။ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ် အာကာသ-  
ဓာတ် ဝိညာဏဓာတ် ဟူသော ဓာတ် (၆)ပါး၊

၁၄။ ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး၊

၁၅။ (၃၂) ကောဋ္ဌာသ၊

၁၆။ အာယတန (၁၂)ပါး၊

၁၇။ ဓာတ် (၁၈)ပါး၊

၁၈။ ဣန္ဒြိယ (၂၂)ပါး၊

၁၉။ ကာမဓာတ် ရူပဓာတ် အရူပဓာတ် ဟူသော ဓာတ် (၃)ပါး၊

၂၀။ ကာမဘဝ ရူပဘဝ အရူပဘဝ သညီဘဝ အသညီဘဝ နေဝသညီ-  
နာသညီဘဝ ဧကဝေါကာရဘဝ (= အသညသတ်) စတုဝေါကာရ  
ဘဝ (= အရူပလေးဘုံ) ပဉ္စဝေါကာရဘဝ (= ကာမ - ၁၁ဘုံ၊ ရူပ -  
၁၅ဘုံ)ဟူသော ဘဝကြီး (၉)ဘဝ၊

၂၁။ ရူပဈာန် (၄) ပါး၊

၂၂။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ ဟူသော အပ္ပမညာတရား (၄)ပါး၊

၂၃။ အရူပဈာန်သမာပတ် (၄)ပါး၊

၂၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် -

ဤတရားအစုအပုံတို့ ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၃-၂၄၄။)

### သုံးမျိုးကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူရန်

ချေချွတ်တော်မူရမည့် ကျွတ်ထိုက်သည့် ဝေနေယျကြာ သတ္တဝါတို့-  
သည်ကား သုံးမျိုးသုံးစား ရှိကြ၏။ ထိုသတ္တဝါသုံးမျိုး သုံးစားလုံးကို ချီး-  
မြှောက်တော်မူရန်အလို့ငှာ ဘုရားရှင်သည် ခန္ဓာငါးပါးနည်း စသည့် အမျိုးမျိုး  
သောနည်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ညွှန်ကြားပြသပေးတော်မူရလေသည်။

ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကို နှလုံးသွင်းရှုပွားပါကလည်း  
အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာဖြစ်၏။ အာယတန (၁၂)ပါး-  
နည်းဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကို နှလုံးသွင်းရှုပွားပါကလည်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့  
ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာဖြစ်၏။ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ  
ကို နှလုံးသွင်းရှုပွားပါကလည်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ  
ဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် တစ်မျိုးမျိုးသော နည်းလမ်းဖြင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း-  
ကို ပွားများအားထုတ်ပါကလည်း အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော လိုအပ်သော  
အကျိုးတရား၏ ပြီးစီးပြည့်စုံခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့်  
နည်းလမ်းတစ်မျိုးကိုသာ မဟောဘဲ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို ဟောကြားတော်-  
မူရပါသနည်းဟူမူ အဖြေမှာ သုံးမျိုးပြားသော သတ္တဝါတို့ကို ချီးမြှောက်-  
တော်မူရန်အလို့ငှာ ဟောကြားတော်မူရသည် ဟူပေ။

- ၁။ **ရူပသမ္မုဋ္ဌာ** - ရုပ်တရား၌ တွေဝေသော သတ္တဝါ၊
- ၂။ **အရူပသမ္မုဋ္ဌာ** - နာမ်တရား၌ တွေဝေသော သတ္တဝါ၊
- ၃။ **ဉာဏသမ္မုဋ္ဌာ** - ရုပ်+နာမ် နှစ်မျိုးလုံး၌ တွေဝေသော သတ္တဝါ၊

- ၁။ **တိက္ခိန္ဒြိယာ**     - ကုန္ဒြေထက်မြက်သော သတ္တဝါ၊
- ၂။ **မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာ**     - ကုန္ဒြေ မန့်မထက် အလယ်အလတ်ရှိသော သတ္တဝါ၊
- ၃။ **မုဒိန္ဒြိယာ**     - ကုန္ဒြေန့်သော သတ္တဝါ၊
- ၁။ **သံခိတ္တရုစိ**     - အကျဉ်းနည်းကို နှစ်ခြိုက်သော သတ္တဝါ၊
- ၂။ **မဇ္ဈိမရုစိ**     - မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်နည်းလမ်းကို နှစ်ခြိုက်သော သတ္တဝါ၊
- ၃။ **ဝိတ္ထာရရုစိ**     - အကျယ်နည်းလမ်းကို နှစ်ခြိုက်သော သတ္တဝါ၊

ဤသို့လျှင် ကျွတ်ထိုက်သည့် ဝေနေယျကြာသတ္တဝါတို့၌ သုံးမျိုးသုံးစား ရှိနေပေ၏။ ထို သုံးမျိုးသုံးစားသော သတ္တဝါတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူရန် အလို့ငှာ ဘုရားရှင်သည် ထိုကဲ့သို့ တရားတော်ကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ဟောကြားတော်မူရပေသည်။

- ၁။ (က) နာမ်တရား၌ တွေဝေသော အရူပသမ္မုဇ္ဈာပုဂ္ဂိုလ်၊
  - (ခ) ကုန္ဒြေထက်မြက်သော တိက္ခိန္ဒြိယပုဂ္ဂိုလ်၊
  - (ဂ) အကျဉ်းနည်းကို နှစ်ခြိုက်သော သံခိတ္တရုစိပုဂ္ဂိုလ် -

ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းငှာ - အနတ္တလက္ခဏ-သုတ္တန်ကဲ့သို့သော ဒေသနာတော်များဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုကွက်ကို သင်ပြပေးတော်မူလေသည်။

- ၂။ (က) ရုပ်တရား၌ တွေဝေသော ရူပသမ္မုဇ္ဈာပုဂ္ဂိုလ်၊
  - (ခ) ကုန္ဒြေ အလယ်အလတ်ရှိသော မဇ္ဈိမိန္ဒြိယပုဂ္ဂိုလ်၊
  - (ဂ) မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်ကျင့်စဉ်ကို နှစ်ခြိုက်သော မဇ္ဈိမ-ရုစိပုဂ္ဂိုလ် -

ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူရန်အလို့ငှာ အာယတန (၁၂) ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူလေသည်။

- ၃။ (က) ရုပ်+နာမ် နှစ်မျိုးလုံး၌ တွေဝေသော ဥဉာယသမ္မုဋ္ဌာပုဂ္ဂိုလ်၊
- (ခ) ဣန္ဒြေနဲ့သော မုဒိန္ဒြိယာပုဂ္ဂိုလ်၊
- (ဂ) အကျယ်နည်းလမ်းကို နှစ်ခြိုက်သော ဝိတ္ထာရရုစီပုဂ္ဂိုလ် -

ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူရန်အလို့ငှာ ဓာတ် (၁၈)ပါး နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ညွှန်ကြားပြသပေးတော်မူလေသည်။

အနတ္တလက္ခဏာကို ချမ်းချမ်းသာသာ လွယ်လွယ်ကူကူ သိမ်းဆည်း နိုင်ရန်အလို့ငှာ ဣန္ဒြိယဒေသနာတော်နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ဟော- ကြားပြသပေးတော်မူလေသည်။

- ၁။ **ပဝတ္ထိ**           - ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊
- ၂။ **ပဝတ္ထိဟေတု** - ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏ အကြောင်းတရား၊
- ၃။ **နိဝတ္ထိ**           - ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊
- ၄။ **နိဝတ္ထိဟေတု** - ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း ကျင့်စဉ် -

ဤ လေးချက်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ပါမှသာလျှင် ယင်းအထက်ပါ ဝိပဿနာရှုကွက် အမျိုး- မျိုးသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးစီးပွားအမျိုးမျိုးကို ရွက်ဆောင်နိုင် ပေသည်။ ယင်းလေးချက်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိပါက မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးကို မရွက်ဆောင်နိုင်ဟု သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်တောင့်တတော်မူ၍ သစ္စာဒေသနာတော်နည်း ပဋိစ္စ- သမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်နည်းနှင့် ဆက်စပ်သော ဝိပဿနာရှုကွက်တို့ကိုလည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူလေသည်။ (မဟာဋီ ၂၊ ၈၄-၈၅။)

## သတိပြုရန်

စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်ဟု ပရမတ်တရား (၄)မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် စိတ်-စေတသိက်-ရုပ် ပရမတ်တို့ကား အနိစ္စပရမတ် ဒုက္ခပရမတ် အနတ္တပရမတ်တရားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ နိဗ္ဗာန် တရားတော်မြတ်ကား နိစ္စပရမတ် သုခပရမတ် အနတ္တပရမတ်တရား ဖြစ်၏။

ယင်း နိစ္စပရမတ် သုခပရမတ် အနတ္တပရမတ် အစစ် အဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူသော စတုတ္ထပရမတ်ဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသော သူတော်ကောင်းသည် ပထမပရမတ် ဒုတိယပရမတ် တတိယပရမတ်ဖြစ်သည့် - စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားတို့ကို အကြောင်းတရားနှင့် တကွ သိမ်းဆည်းလျက် လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ ရှုရာဝယ် -

- ၁။ စိတ်နှင့် စေတသိက်ကို နာမ်တရားအဖြစ် တစ်ပုံ ပုံ၍၊ ရုပ်တရားကို တစ်ပုံ ပုံ၍ - ဤသို့လျှင် ရုပ်တစ်ပုံ နာမ်တစ်ပုံဟူသော ရုပ်-နာမ် နှစ်ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။
- ၂။ ရုပ်တရားကို တစ်ပုံ၊ နာမ်တရားကို ဝေဒနာ-သညာ-သင်္ခါရ-ဝိညာဏ် ဟု လေးပုံ ပုံ၍ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။
- ၃။ တစ်ဖန် ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကို (၁၂)ပုံ ပုံ၍ အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။
- ၄။ တစ်ဖန် ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကို (၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်နိုင်



သည်သာ ဖြစ်၏။

- ၅။ တစ်ဖန် ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကိုပင် (၂၂)ပုံ ပုံ၍ ကုန္တိယဒေသနာတော် နည်းဖြင့် လောကီကုန္တိတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။
- ၆။ တစ်ဖန် ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကို အင်္ဂါရပ် (၁၂)ရပ်ဖြင့် ခွဲတမ်းချ၍ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။
- ၇။ တစ်ဖန် သစ္စာဒေသနာတော်နည်းအရ ဒုက္ခသစ္စာတစ်ပုံ သမုဒယ သစ္စာတစ်ပုံ ဤသို့ နှစ်ပုံ ပုံ၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်လျှင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ အာရုံအဖြစ် ရှုပွားသုံးသပ်ရသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဓာတ် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ ကုန္တိ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တစ်ဆယ့်နှစ်ရပ်၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတရားတို့ ဟူသည် မှာ - စိတ်+စေတသိက်+ရုပ်တရားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ရှုပွားပုံနည်းစနစ် ကွာခြားသော်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သည့် အခြေခံ ပရမတ္ထဓာတ်သားချင်းကား တူညီလျက်ပင် ရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာကို စတင်အားသစ်လိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် သည် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော -

- ၁။ ရုပ်နာမ်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးဖြစ်ခြင်း၊
- ၂။ အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးဖြစ်ခြင်း - ဟူသော

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှစ်ပါးတို့ကို ရရှိထားပြီး ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းထားပြီးသော ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး = သင်္ခါရ တရားတို့တွင် မည်သည့်တရားက စတင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရမည်

နည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

### ထင်ရှားရာ လွယ်လွယ်ကူကူရာက စပါ

**ယေပိ စ သမ္မသနုပဂါ၊ တေသု ယေ ယဿ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ သုစေန ပရိဂ္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေသု တေန သမ္မသနံ အာရဘိတဗ္ဗံ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၄။)

**ယေ ရူပါရူပဗ္ဗော၊ ယဿာတိ ယောဂိနော၊ တေသု တေန သမ္မသနံ အာရဘိတဗ္ဗံ ယထာပါကဋ္ဌံ ဝိပဿနာဘိနိဝေသောတိ ကတွာ။ ပစ္စာ ပန အနုပဌဟန္တေပိ ဥပါယေန ဥပဌဟာပေတွာ အနဝသေသတောဝ သမ္မသိ-တဗ္ဗာ။** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၁။)

= လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ထိုက်ကုန်သော လောကီ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့တွင် အကြင် ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် အကြင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားကုန်၏။ ချမ်းချမ်းသာသာ လွယ်လွယ်ကူကူ မပင်မပန်း သိမ်းဆည်း၍ ရနိုင်ကုန်၏။ ထို ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၌ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာတရား ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း သမ္မသနအမှုကို ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၄။)

(က) ထင်ရှားရာ ချမ်းချမ်းသာသာ လွယ်လွယ်ကူကူ မပင်မပန်း သိမ်းဆည်း၍ ရနိုင်သည့် ထိုရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၌ ထိုယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း သမ္မသနအမှုကို ကြိုးစားအားထုတ်ပါဟူသော ဤစကားကို- ထင်ရှားရာကို = ထင်ရှားသည့် ရုပ်တရား နာမ်တရားကို ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်၏ဟု နှလုံးပိုက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာတော်-က မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

(ခ) သို့သော်လည်း နောက်ပိုင်းကာလ၌ကား အသိဉာဏ်၌ မထင်လာ

မမြင်လာသေးသော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကိုလည်း အကြောင်း ဥပါယ်တံမျှဖြင့် အသိဉာဏ်၌ ထင်လာမြင်လာစေ၍ = ထင်လာမြင်- လာအောင် ပြုလုပ်၍ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင်သာလျှင် (ရုပ်တရား နာမ်တရား အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို) လက္ခ- ဏာယာဉ် သုံးချက် တင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ပါ။

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၁။)

ဤအထက်ပါ စကားရပ်များကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က -

- ၁။ **ရူပပရိဂ္ဂဟ** - ရုပ်တရားကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊
- ၂။ **အရူပပရိဂ္ဂဟ** - နာမ်တရားကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊
- ၃။ **ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟ** - ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊
- ၄။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ** - ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်း- ဆည်းခြင်း၊
- ၅။ **အဒ္ဓါနပရိဂ္ဂဟ** - အတိတ် အနာဂတ် ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းတရား တို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း ဟူသော -

ဤပရိဂ္ဂဟ (၅)မျိုးတို့ကို ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ရောက်အောင် ပေါက်- မြောက်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်သာ ပြောဆိုနေသော စကား ဖြစ်သည်ကိုကား သတိပြုသင့်လှပေသည်။

- ၁။ ရုပ်တရားကိုလည်း ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် မသိ၊
- ၂။ နာမ်တရားကိုလည်း ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် မသိ၊
- ၃။ ရုပ်နာမ်ကိုလည်း ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် မသိ၊
- ၄။ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းတရားကိုလည်း မသိ၊
- ၅။ အတိတ် အနာဂတ် ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းတရားကိုလည်း မသိ -

ဤသို့သော မသိမှုတွေကို တစ်ပုံကြီးထမ်းလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း အတွင်းသို့ ရောက်သစ်စဖြစ်သော ဝင်ရောက်တရားထိုင်နေသော ယောဂါ- ဝစရပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ထင်ရှားရာ လွယ်ကူရာကိုသာ ပညတ်-ပရမတ် မခွဲဘဲ

ပညတ်-ပရမတ် မကွဲဘဲ ရှုချင်သလိုရှုရန် ညွှန်ကြားနေသော စကားရပ်များ မဟုတ်ကြသည်ကိုကား သတိပြုသင့်လှပေသည်။

သို့သော် ယင်းအထက်ပါ အဋ္ဌကထာဆရာတော်၏ စကားရပ်နှင့် ဋီကာဆရာတော်၏ (က) စကားရပ်တို့ကိုသာ ကြည့်၍ ဝိပဿနာဆိုတာ ထင်ရှားရာကိုသာ ရှုရသည်ဟု ညွှန်ကြားတော်မူကြပြန်သည်။ ဋီကာဆရာတော်၏ (ခ) စကားရပ်ကို ထည့်သွင်း၍ မစဉ်းစားတော့ပေ။ သို့သော် မဟာဋီကာဆရာတော်ကိုယ်တိုင်က (မဟာဋီ၊ ၂၃၅။)တွင် သံယုတ်ပါဠိတော် သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၌ လာရှိသော အပရိဇာနနသုတ္တန် (သံ၊ ၂၊ ၂၄၉-၂၅၀။)ကို ကိုးကား၍ အလုံးစုံသော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ပရိညာပညာ သုံးမျိုးတို့ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြားသိအောင် ရှုပွားသင့်ကြောင်း၊ အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်စင်အောင် ဝိပဿနာရှုရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆုံးဖြတ်ထားပြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ အောက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ဖြတ်ထုံးကိုလည်း ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

### လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ

အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် စသော ထိုထို တေပရိဝဋ္ဌဓမ္မဒေသနာတော်များနှင့် အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ - အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သည့် ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး = သင်္ခါရတရားအားလုံးကို ဝိပဿနာရှုရမည်ဖြစ်ရာ မည်သို့သော နည်းစနစ်ဖြင့် မည်သို့သော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရာ ရှိ၏။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ (၂၇၀-၂၇၁)တွင်လည်းကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၃၀၀-၃၀၁။)တွင်လည်းကောင်း ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ အမျိုးမျိုးကို ရေတွက်ပြသည့်အပိုင်းတွင် ဝိပဿနာပိုင်းတွင် လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများကို ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြ၏။ ဤတွင် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဆက်လက်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဣဓေကစွော အာဒိတောဝံ အဇ္ဈတ္တံ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသတိ၊ အဘိနိဝိသိတွာ တေ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ၊ ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓအဇ္ဈတ္တ-ဒဿနမတ္ထေနေဝ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗမေဝ၊ တသ္မာ ပရဿ ခန္ဓေပိ အနုပါဒိန္ဒသင်္ခါရေပိ “အနိစ္စံ ဒုက္ခမနက္ခာ”တိ ပဿတိ၊ သော ကာ-လေန အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသတိ၊ ကာလေန ဗဟိဒ္ဓါတိ၊ တဿေဝံ သမ္ပသတော အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယဋိယတိ၊ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ၊ သစေ ပနဿ ဗဟိဒ္ဓါ သမ္ပသန-ကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယဋိယတိ၊ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ မဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ၊ ဒေသေ နယော မဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတွာ မဟိဒ္ဓါ ၁ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဝုဋ္ဌာဇနပိ၊

အပရော အာဒိတောဝံ ရူပေ အဘိနိဝိသတိ၊ အဘိနိဝိသိတွာ ဘူတ-ရူပဉ္စ ဥပါဒါရူပဉ္စ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ၊ ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓရူပဒဿနမတ္ထေနေဝ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ အရူပမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗမေဝ၊ တသ္မာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သညံ သင်္ခါရေ ဝိညာဏဉ္စ “ဣဒံ အရူပ”န္တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ၊ သော ကာလေန ရူပံ သမ္ပ-သတိ ကာလေန အရူပံ၊ တဿေဝံ သမ္ပသတော ရူပသမ္ပသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယဋိယတိ၊ ဧဝံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ ရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ၊ သစေ ပနဿ အရူပသမ္ပသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယဋိယတိ၊ ဧဝံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ အရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ၊ သေ နယော အရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ အရူပါ ၁ ရူပါ ၁ ဝုဋ္ဌာဇနပိ၊

“ယံကိစ္ဆိံ သမုဒယဓမ္မံ သပ္ပံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ ဧဝံ အဘိနိဝိသိတွာ ဝေမေဝ ဝုဋ္ဌာနကာလေ ပန ဧကပ္ပဟာရေန ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝုဋ္ဌာတိ နာမာတိ အယံ တိက္ခဝိပဿကဿ မဟာပညဿ ဘိက္ခုနော ဝိပဿနာ။

(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၇၀-၂၇၁။)

**အဘိနိဝေသောတိ စ ဝိပဿနာယ ပုပ္ဖဘာဂေ ကတ္ထပ္ပနာမရူပပရိ-  
စ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗျော၊ တသ္မာ ပဌမံ ရူပပရိက္ခဏံ ရူပေ အဘိနိဝေသော။  
သေ နယော သေသေသုပိ။** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၇၀။)

**အဘိနိဝေသ** - ဟူသည် ဝိပဿနာ၏ ရှေ့အဖို့၌ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ပြုကျင့်အပ်သော နာမ်ရုပ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို ဆိုလိုသည်ဟု သိရှိပါလေ။ ထိုကြောင့် ရှေးဦးစွာ ရုပ်တရားကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်းကို ရူပေ အဘိနိဝေသ = ရုပ်တရား၌ စတင်၍ ဝိပဿနာနှလုံးသွင်းခြင်းဟု သိရှိပါလေ။ ကြွင်းကုန်သော အဘိနိဝေသတို့၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၇၀။) ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြကုန်သော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသည့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်းကိုပင် အဘိနိဝေသဟု ဆိုသည်။

လောကုတ္တရအရိယမဂ်သည် -

- ၁။ အဇ္ဈတ္တကို (= အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားကို) စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တမှ (= အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားမှ) ထသည်လည်း ရှိ၏။
- ၂။ အဇ္ဈတ္တကို စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဗဟိဒ္ဓမှ (= ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားမှ) ထသည်လည်း ရှိ၏။
- ၃။ ဗဟိဒ္ဓကို စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဗဟိဒ္ဓမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။
- ၄။ ဗဟိဒ္ဓကို စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။
- ၅။ ရုပ်တရား၌ စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ရုပ်တရားမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။

၆။ ရုပ်တရား၌ စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် နာမ်တရားမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။

၇။ နာမ်တရား၌ စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် နာမ်တရားမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။

၈။ နာမ်တရား၌ စတင်၍ ဝိပဿနာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ရုပ်တရားမှ ထသည်လည်း ရှိ၏။

၉။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းပင်လျှင် ခန္ဓာငါးပါးတို့မှ ထသည်လည်း ရှိ၏။

(အဘိဋ္ဌာ၊ ၂၇၀။)

၁။ ဤသာသနာတော်၌ အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦး- အစ အားထုတ်အခါစ၌ပင်လျှင် အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ စတင်၍ နှလုံးသွင်း ရှုပွား၏။ နှလုံးသွင်းရှုပွားပြီး၍ ထိုအဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၏။ သို့သော် အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်ကား ဝုဋ္ဌာန- ဂါမိနိဝိပဿနာ = သင်္ခါရအာရုံမှ ထ၍ နိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ တစ်ဟုန်တည်း ထမြောက်ပြေးသွားသော မဂ္ဂဝိထိစိတ်အစဉ်နှင့် တကွသော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဝိပဿနာသည် ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်သောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာ ရှုရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါး၏ ခန္ဓာငါးပါး- တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သက်မဲ့ အနုပါဒိန္န သင်္ခါရတရားတို့ကိုလည်းကောင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ- ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှု၏။ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရံခါ အဇ္ဈတ္တကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၏။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံး- သပ်၏။ ထိုသို့ ရှုပွားသုံးသပ်နေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာ ဉာဏ်သည် အဇ္ဈတ္တကို ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခိုက်၌ အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် အတူတကွ ဆက်စပ်မိ၏။ (ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အဆုံး၌ အရိယမဂ်ဉာဏ်

ပေါ်လာ၏ ဟူလို။) ဤသို့လျှင် အဇ္ဈတ္တကို စတင် နှလုံးသွင်း၍ အဇ္ဈတ္တမှ ထသည် မည်ပေသည်။ (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ဖြစ်သည်ဟူလို။)

**[ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ -** ဝိပဿနာစိတ်အစဉ်သည် သင်္ခါရအာရုံမှ ထမြောက်၍ သင်္ခါရလွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ တစ်ဟုန်တည်း ပြေးသွား၏။ သင်္ခါရအာရုံမှ ထမြောက်၍ သင်္ခါရလွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ တစ်ဟုန်တည်း ပြေးသွားသော အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်နေသော သိခါပတ္တာဝိပဿနာ အမည်ရသော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အနုလောမဉာဏ် ဂေါတြဘူဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်အပ်သော ဉာဏ်သုံးပါးအပေါင်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။]

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၉၉။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၆၉။)

၂။ နောက်တစ်မျိုးကား - အဇ္ဈတ္တကို တစ်လှည့်၊ ဗဟိဒ္ဓကို တစ်လှည့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်နေသော အဇ္ဈတ္တမှ စတင် အားသစ်လာသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ ဗဟိဒ္ဓကို ဝိပဿနာ ရှုပွား သုံးသပ်ခိုက်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် အတူတကွ ဆက်စပ်မိသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ ဆက်စပ်မိသော် အဇ္ဈတ္တကို စတင်နှလုံးသွင်း၍ ဗဟိဒ္ဓမှ ထသည် မည်၏။

၃-၄။ ဗဟိဒ္ဓကို စတင်နှလုံးသွင်း၍ ဗဟိဒ္ဓမှလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တမှလည်းကောင်း ထရာ၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။

၅။ (အဇ္ဈတ္တ၌လည်း ရုပ်နှင့် နာမ် နှစ်မျိုး၊ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း ရုပ်နှင့် နာမ် နှစ်မျိုး - ဤသို့ နှစ်မျိုးစီ ရှိနေသဖြင့်) အခြားတစ်ယောက်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးအစ အားထုတ်ခါစ၌ပင်လျှင် (ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်မျိုးတို့တွင်) ရုပ်တရား၌ စတင် နှလုံးသွင်း၏။ (ရုပ်တရားက စတင်၍ သိမ်းဆည်းသည် ဟူလို။) နှလုံးသွင်းပြီး၍ ဘူတရုပ် (= ဓာတ်ကြီးလေးပါး)ကိုလည်းကောင်း၊ (၂၄)မျိုးသော ဥပါဒါရုပ်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင် ပိုင်းခြားယူ၍ (လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်



စီတင်ကာ) ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှု၏။ သို့သော် ရုပ်တရားသက်သက်ကို ဝိပဿနာရှုရုံမျှဖြင့်ကား ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာသည် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် နာမ်တရားကိုလည်း (လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍) ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထို ရုပ်တရားကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာကိုလည်းကောင်း၊ သညာကိုလည်းကောင်း၊ စေတသိက်သင်္ခါရတရားစုကိုလည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ်ကိုလည်းကောင်း — “ဤကား နာမ်တရား”ဟု ဉာဏ်ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြားသိအောင် ပိုင်းခြားယူလျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှု၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရံခါ ရုပ်တရားကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၏။ ရံခါ နာမ်တရားကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်၏။ ဤသို့ ရှုပွားသုံးသပ်နေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ရုပ်တရားကို ရှုပွားသုံးသပ်စဉ် အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် အတူတကွ ဆက်စပ်မိ၏။ ဤသို့ ဆက်စပ်မိသော် ရုပ်တရား၌ စတင် နှလုံးသွင်း ရှုပွား၍ ရုပ်တရားမှ ထသည် မည်၏။

၆။ အကယ်၍ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် နာမ်တရားကို ရှုပွားသုံးသပ်ခိုက်ဝယ် အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် အတူတကွ ဆက်စပ်မိငြားအံ့၊ ဤသို့ ဆက်စပ်မိသော် ရုပ်တရား၌ စတင် နှလုံးသွင်း၍ နာမ်တရားမှ ထသည် မည်၏။

၇-၈။ နာမ်တရား၌ စတင်နှလုံးသွင်း၍ နာမ်တရားမှလည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားမှလည်းကောင်း ထရာ၌လည်း နည်းတူပင်မှတ်ပါ။

၉။ **“ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မံ”** - “ဖြစ်သည့် တရားမှန်က အားလုံးပျက်၏” — ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ဖြစ်ရာ ကာလ၌ကား တစ်ပြိုင်နက်တည်းအားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့မှ ထ၏ဟု သိရှိပါလေ။ ဤဝိပဿနာကား ထက်မြက်သော ဝိပဿနာ၊ ကြီးမားသော ဉာဏ်-

ပညာရှိသော တိက္ခဝိပဿက မဟာပညရဟန်းတော်၏ ဝိပဿနာတည်း။  
(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၇၀-၂၇၁။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပုံစံတူ အဓိပ္ပါယ်တူ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု = ဖြတ်ထုံးတစ်ခုကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၃၀၀)၌လည်းကောင်း၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ကဋ္ဌာရသုတ္တန် (သံဋ္ဌ၊ ၂၅၉။) အဖွင့်၌လည်းကောင်း လာရှိပေသည်။ စကားလုံး အနည်းငယ်ကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှာ လုံးဝ တူညီလျက် ရှိပေသည်။ ဤမျှ တိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်ချက် ရေးသားနေသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာဆရာ-တော်သည် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မသနဉာဏ်ခန်း၌ ဝိပဿ-နာဟူသည် (ပညတ်-ပရမတ် မကွဲဘဲ၊ ပညတ်-ပရမတ် မခွဲဘဲ) ထင်ရှားရာ-ကိုသာ ရှုရသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မျိုးဖြင့် -

**ယေဝိ စ သမ္မသနုပဂါ၊ တေသု ဇယ ယဿ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊  
သုစေန ပရိဂ္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေသု တေန သမ္မသနံ အာရဘိတဗ္ဗံ။**  
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၄။)

= လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ထိုက်ကုန် သော လောကီ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့တွင် အကြင် ရုပ်တရား နာမ်တရား တို့သည် အကြင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားကုန်၏။ ချမ်း-ချမ်းသာသာ လွယ်လွယ်ကူကူ မပင်မပန်း သိမ်းဆည်း၍ ရနိုင်ကုန်၏။ ထို ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၌ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း သမ္မသနအမှုကို ကြိုးစားအား-ထုတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၄။) - ဟူသော

ဤ စကားရပ်များကို မည်ကဲ့သို့သော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြ-ထားသည်ကို အသင်သူတော်ကောင်း ကိုယ်တိုင်ပင် ဝေဖန်နှိုင်းချိန် စဉ်း-စားလေရာသည်။ အမှန်မှာ - အဋ္ဌကထာဆရာတော်သည် ပရိဂ္ဂဟငါးမျိုး တစ်ဖက်ကမ်းခပ်အောင် ပေါက်မြောက်ပြီးသော ဝိပဿနာစခန်း သမ္မသန

ဉာဏ်ခန်းသို့ ကူးလာစပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဝိပဿနာ အားထုတ်စဉ် လွယ်လွယ်ကူကူ သိမ်းဆည်း၍ ရနိုင်ရာ ရုပ်တရား နာမ်တရားက စ၍ ဝိပဿနာ ရှုရန်သာ ပြောကြားခြင်းဖြစ်သည်။ မဟာဋီကာဆရာတော် ရှင်းပြတော်မူသည့်အတိုင်း လွယ်ကူရာ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို သမ္မသနလုပ်ငန်းရပ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပြီးသောအခါ၌လည်း အသိဉာဏ်၌ လွယ်လွယ်ကူကူ မထင်လာ မမြင်လာသော ရုပ်နာမ်တို့ကိုလည်း အသိဉာဏ်၌ ထင်လာ မြင်လာအောင် အကြောင်းဥပါယ်တံမျှ၍ဖြင့် ပြုလုပ်၍ လက္ခဏာယာဉ် တင်လျက် ဝိပဿနာ ရှုပွား သုံးသပ်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အကြောင်းမူ -

- ၁။ ရုပ်တရား သက်သက်ကို (= ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ကို) ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှ ဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်။
- ၂။ နာမ်တရား သက်သက်ကို (= နာမ်ခန္ဓာလေးပါးကို) ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်။
- ၃။ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်။
- ၄။ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာငါးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်။

ဤအကြောင်းတရားများကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကိုယ်တိုင်က **သမ္မသနဉာဏ်**ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရားတို့ကို - ဤကျမ်းစာစာမျက်နှာ (၃-၄)တို့၌ တင်ပြထားသည့်အတိုင်း (၂၄)မျိုးကုန်သော အုပ်စုတရားတို့ကို ထုတ်ဆောင်ကာ ရှင်းပြထားတော်မူပေသည်။ ထိုမျှ များပြားလှသော တရားတို့တွင် မည်သည့်တရားက စ၍ ဝိပဿနာအလုပ်စခန်းကို စတင် အားသစ်ရမည်နည်းဟု မေးမြန်းစရာရှိရာ လွယ်ကူရာတရားက စတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားရန် ညွှန်ကြားတော်မူခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် မဟာဋီကာဆရာတော် ရှင်းပြတော်မူသည့်အတိုင်း နောက်ပိုင်းကာလ၌ကား

ကြွင်းကျန်သော ပရမတ်တရား အားလုံးတို့ကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ကုန်စင်-  
အောင် ဝိပဿနာ ရှုပွားရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်ဟု မှတ်ပါ။

### လို့ရင်းမှတ်သားထားရန်

ဝိပဿနာရှုရာ၌ -

- ၁။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ (= အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး),
- ၂။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ (= သက်ရှိ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာငါးပါး + သက်မဲ့ အနုပါဒိန္နရုပ်တရား),
- ၃။ ရံခါ ရုပ်တရား (= ဘူတရုပ် + ဥပါဒါရုပ်),
- ၄။ ရံခါ နာမ်တရား (= နာမ်ခန္ဓာလေးပါး) တို့ကို,
- ၅။ ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာ,
- ၆။ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာ,
- ၇။ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာ - တို့ကို

တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်သည်။ ပညတ်-ပရမတ်  
မကွဲဘဲ၊ ပညတ်-ပရမတ် မခွဲခြားဘဲ ရှုချင်ရာကို ရှုချင်တိုင်း ရှုရသော နည်း-  
စနစ် မဟုတ်ဟု မှတ်သားထားပါ။ ပညတ်ကိုကား ဝိပဿနာ မရှုကောင်း၊  
ပရမတ်ကိုသာလျှင် ဝိပဿနာရှုကောင်းသည် ဟူပေ။

### လက္ခဏာရေးသုံးတန်

**ဧကော အာဒိတောဝံ အနိစ္စတော သင်္ခါရေ သမ္ပသတိ၊ ယသ္မာ ပန  
န အနိစ္စတော သမ္ပသနမတ္ထေနော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ ဒုက္ခတောပိ အနတ္တ-  
တောပိ သမ္ပသိတဗ္ဗမေဝ၊ တသ္မာ ဒုက္ခတောပိ အနတ္တတောပိ သမ္ပသတိ၊  
တဿေဝံ ပဋိပနုဿ အနိစ္စတော သမ္ပသနကာလေ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ အယံ  
အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ အနိစ္စတော ဝုဋ္ဌာတိ နာမ၊**

သစေ ပနဿ ဒုက္ခတော အနတ္တတော သမ္ပသနကာလေ ဝုဋ္ဌာနံ  
ဟောတိ၊ အယံ အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ ဒုက္ခတော အနတ္တတော

**ဝုဠာတိ နာမ၊ ဧသ နယော ဒုက္ခတော အနတ္တတော အဘိနိဝိသိတွာ သေသ-  
ဝုဠာနေသုပိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၀၀။)

၁။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ရှေးဦးစွာ ဝိပဿနာကို စတင်ပွား-  
များအားထုတ်ရာ၌ သင်္ခါရတရားတို့ကို (ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသော သဘောကို  
ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍) အနိစ္စဟု ရှုပွားသုံးသပ်၏။ သို့သော် အနိစ္စဟု  
ရှုပွားသုံးသပ်ရုံ သက်သက်မျှဖြင့်ကား ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာသည် မဖြစ်နိုင်။  
(ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်  
ခံရမှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍) ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊  
(မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့်  
ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရအတ္တ မရှိမှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်  
ကြည့်၍) အနတ္တဟုလည်းကောင်း ရှုပွားသုံးသပ်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။  
ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟုလည်းကောင်း ရှုပွားသုံးသပ်၏။  
ဤသို့ ရှုပွားသုံးသပ်နေသော ကျင့်နေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌  
သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ရှုပွားသုံးသပ်ခိုက်၌ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာသည်  
ဖြစ်ပေါ်လာငြားအံ့၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အနိစ္စဟု စတင်နှလုံးသွင်း၍ အနိစ္စ-  
အားဖြင့် သင်္ခါရတို့မှ ထသည် မည်ပေသည်။

၂-၃။ အကယ်၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟု  
လည်းကောင်း ရှုပွားသုံးသပ်ရာ အခါ၌ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာသည် ဖြစ်-  
ပေါ်လာငြားအံ့၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အနိစ္စဟု စတင်နှလုံးသွင်း၍ ဒုက္ခအားဖြင့်  
လည်းကောင်း၊ အနတ္တအားဖြင့်လည်းကောင်း သင်္ခါရတရားတို့မှ ထသည်  
မည်ပေသည်။

သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟုလည်းကောင်း  
စတင်နှလုံးသွင်း၍ ကြွင်းသော ထခြင်းတို့၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၀၀။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်  
သည် သင်္ခါရတရားတို့ကို -

၁။ ရံခါ အနိစ္စဟု

၂။ ရံခါ ဒုက္ခဟု

၃။ ရံခါ အနတ္တဟု -

တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရမည်ဟု မှတ်ပါ။

### အနတ္တရောင်ခြည်တော်

အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ကား လောက၌ ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်  
ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူကြသည်ပင် ဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်ထွန်း မပေါ်  
ပေါက်ကြသည်ပင် ဖြစ်စေ ထင်ရှားကြကုန်၏။ အနတ္တလက္ခဏာကား ဘုရား  
ရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူခြင်းနှင့် ကင်း၍ လောက၌ မထင်ရှား  
နိုင်။ ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူရာ အချိန်အခါကာလ၌သာ  
လျှင် ယင်းအနတ္တလက္ခဏာသည် ထင်ရှားပေသည်။ တန်ခိုးအာနုဘော်  
ကြီးမားကြကုန်သော ရသေ့ပရိဗိုဇ်ဖြစ်ကြကုန်သော အလောင်းတော် သရ-  
ဘင်္ဂဆရာရသေ့ အစရှိကုန်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည်သော်မှ  
လည်း သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု ပညတ်တင်၍ ဟောပြခြင်းငှာ  
စွမ်းနိုင်ကြ၏။ အနတ္တဟူ၍ကား ပညတ်တင်ကာ ဟောကြားပြသခြင်းငှာ  
မစွမ်းနိုင်ကြလေကုန်။ အကယ်၍ ထိုသူတော်ကောင်း ပညာရှိကြီးတို့သည်  
မိမိတို့ ထံမှောက်သို့ ဆိုက်ရောက်လာသော ပရိသတ်အား သင်္ခါရတရား  
တို့ကို အနတ္တဟူ၍ ပညတ်တင်ကာ ဟောကြားပြသခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကြကုန်  
ငြားအံ့၊ မိမိတို့ထံမှောက်သို့ ဆိုက်ရောက်လာသော ပရိသတ်၏ အရိယမဂ်-  
ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် ဖြစ်တန်လေရာ၏။ မှန်ပေသည်  
အနတ္တလက္ခဏာကို ပညတ်တင်၍ ဟောကြားတော်မူခြင်းသည်ကား အခြား-  
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အရာငှာန မဟုတ်၊ သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-

ဘုရားရှင်တို့၏ အရာဌာနသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့လျှင် ဤ အနတ္တ-  
လက္ခဏာကား မထင်ရှားသော လက္ခဏာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရား-  
ရှင်သည် အနတ္တလက္ခဏာကို ဟောကြားပြသတော်မူသည် ရှိသော် -

- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
  - ၂။ ဒုက္ခလက္ခဏာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
  - ၃။ အနိစ္စ-ဒုက္ခ လက္ခဏာနှစ်မျိုးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း -
- ပူးတွဲ၍ ဟောကြားပြသတော်မူလေသည်။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၆-၄၇။)

**နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗုဇိတွာ ယနဝိနိဗ္ဗောဂေ ကတေ အနတ္တလက္ခဏံ  
ယာထာဝသရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။** (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၇။)

အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်တို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင်  
တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံး  
နာမ်ခဲ = ရုပ်ဃန နာမ်ဃနတို့ကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့သော် အနတ္တလက္ခဏာ  
= အနတ္တရောင်ခြည်တော်နေဝန်းသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘော  
လက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားစွာ တည်ရှိ  
လာပေသည်။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၇။)

ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ရုပ်ဃန နာမ်ဃန အတုံးအခဲများကို  
အထူးသဖြင့် ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍  
ပရမတ္ထဓာတ်သား တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို လက္ခဏာ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန်-  
နည်းအားဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား-  
ယူနိုင်ပါမှ ရှုနိုင်ပါမှ မြင်နိုင်ပါမှ ရုပ်ဃန နာမ်ဃန = ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံး  
နာမ်ခဲများ ပြိုကြမည် ဖြစ်သည်။ ယနပြိုပါမှ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်  
ဆိုက်မည်။ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်ပါမှ အနတ္တရောင်ခြည်တော်  
နေဝန်းသည် တင့်တယ်စွာ ထွန်းလင်းထွက်ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။ အနိစ္စ  
လက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာဟူသော လက္ခဏာရေးသုံးတန်း-

လုံးကို အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားအောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနိုင်ပါမှ မြင်နိုင်ပါမှ အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့အတွက် -

- ၁။ ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ်များကို မြင်အောင်ရှုဖို့ မလို၊
- ၂။ ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ်များကို သာဝကများသည် ရှုမရနိုင်၊
- ၃။ ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ်များကို သာဝကများသည် ဓာတ်မခွဲနိုင်၊
- ၄။ ဘုရားဟောသည့် ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်တို့ကို သာဝကများသည် ရှုမရနိုင်၊
- ၅။ ဘုရားဟောသည့် ရုပ်တရား နာမ်တရားများကို သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တို့သာ သိနိုင်ကြသည်။ ဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာ ဖြစ်သည်။
- ၆။ ယင်း ရုပ်နာမ်များကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ သိနိုင်ကြသည် -

ဤသို့ စသော အဆိုအမိန့်များ အယူအဆများမှာ ဒေသနာမျဉ်း-ကြောင်းမှ တိမ်းစောင်းချွတ်ချော်နေသော စကားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်၊ ကျမ်းဂန်အထောက်အထား ကင်းမဲ့နေသော စကားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်သားပါ။ ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ်များကို ဓာတ်ခွဲနိုင်ပါမှသာလျှင် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်မည်။ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် ပရမတ္ထသစ္စာနယ်မှ သွားနိုင်ပါမှသာလျှင် ရောက်နိုင်ရနိုင်သည့် တရားတော်ဖြစ်သည်။ ပညတ်နယ်မှ သွား၍ ရောက်နိုင် ရနိုင်သော တရားမျိုး မဟုတ်သည်ကို သတိပြုပါလေ။

**ကလာပသမ္မသနနှင့် အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ**

**သမ္မဟုတဏှာဝသေန ပဝတ္တံ ကလာပသမ္မသနံ၊ ဖဿာဒိဧကေက-  
ဓမ္မဟဏှာဝသေန ပဝတ္တာ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ၊** (မူလဋီ၊ ၁၊ ၁၀၉။)

ဝိပဿနာသည် ကလာပသမ္မသနဟု ခေါ်ဆိုသော နယဝိပဿနာနှင့် အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ သင်္ခါရတရားတို့ကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း၊ ခန္ဓာငါးပါးနည်း၊ အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးနည်း၊ ဓာတ် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးနည်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း စသည်တို့ဖြင့် (၂)ပုံ၊ (၅)ပုံ၊ (၁၂)ပုံ၊ (၁၈)ပုံ၊ (၁၂)ပုံ



စသည် ပုံ၍ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍ ရှုသော အစုလိုက် အပြုံလိုက် အုပ်စုအလိုက် အာရုံယူ၍ ရှုသောနည်းသည် ကလာပသမ္မသနဟု ခေါ်ဆိုသော နယဝိပဿနာရှုနည်း မည်၏။ [ဤနည်း၌ (၆)ဒွါရ (၄၂) ကောဋ္ဌာသတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍ အာရုံယူကာ လက္ခဏာ ယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုရ၏။ အလားတူပင် အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်တရားတို့ကိုလည်း ခြုံငုံ၍ တဖြည်း-ဖြည်း လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ နာမ်တရားတို့တွင်လည်း စိတ္တက္ခဏာတစ်ခု အတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတစ်ပုံ၊ သညာတစ်ပုံ၊ သင်္ခါရတစ်ပုံ၊ ဝိညာဏ်တစ်ပုံ ဤသို့ စသည် ပုံ၍လည်းကောင်း ဝိပဿနာရှုရ၏။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်တည်း။]

ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော ပထဝီ အာပေါတေဇော ဝါယော စသော ရုပ်တရားများကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ခွဲ၍ ဝိပဿနာရှုသောနည်း၊ စိတ္တက္ခဏာတစ်ခု တစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စသော စိတ် စေတသိက်တရားစုတို့ကိုလည်း တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ အာရုံယူ၍ ဝိပဿနာရှုသောနည်းကား **အနုပဒ-ဓမ္မဝိပဿနာ**နည်း မည်၏။

ယင်း ဝိပဿနာရှုနည်း နှစ်နည်းတို့တွင် ဝိပဿနာတရားကို အားသစ်စ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကလာပသမ္မသနဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နယဝိပဿနာနည်းက စ၍ အားထုတ်ရန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (၂၂၄၁။) တွင် ညွှန်ကြားထားပေသည်။

### ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်

ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံစာရင်းတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့လည်း ပါဝင်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (၂၂၄၃။) တွင် ဒွါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒင်္ဂါနိ - စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။

**သပ္ပတ္တယနာမရူပဝသေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဝိပဿနာ-  
ပဋိပါဋိယာ “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တံ”တိ သမ္မသန္တော ဝိစရတိ။** (မဋ္ဌ၊၁၊၂၈၁။)

ဤအထက်ပါ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာကလည်း အကြောင်းတရား  
နှင့် တကွသော နာမ်ရုပ်ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်  
အတိုင်း ဝိပဿနာရူပွားသုံးသပ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။

ဤ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အညီ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အချင်း-  
ချင်း ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘောတရားကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်  
ကြည့်၍ -

၁။ ရံခါ အကြောင်းတရား

၂။ ရံခါ အကျိုးတရားတို့၏ -

ရံခါ အနိစ္စသဘောကို၊ ရံခါ ဒုက္ခသဘောကို၊ ရံခါ အနတ္တသဘောကို  
ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊  
အနတ္တဟုလည်းကောင်း တစ်လှည့်စီ ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤအထက်ပါ ညွှန်ကြားချက်အရပ်ရပ်တို့ကို ခြုံလိုက်သော် ယောဂါ-  
ဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာရှုရာ၌ -

၁။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ၊

၂။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ၊ ထိုတွင်လည်း -

၃။ ရံခါ ရုပ်တရား၊

၄။ ရံခါ နာမ်တရား၊

၅။ ရံခါ အကြောင်းတရား၊

၆။ ရံခါ အကျိုးတရားတို့ကို

၇။ ရံခါ အနိစ္စဟု

၈။ ရံခါ ဒုက္ခဟု

၉။ ရံခါ အနတ္တဟု

၁၀။ ရံခါ အသုဘဟု -

လက္ခဏာယာဉ် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်သည်။  
တစ်ဖန် -

**အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ရာဂဿ ပဟာနာယ။** (ဥဒါနပါဠိ။ ၃၊ ၁၊ ၁၂၀။)

ဤအထက်ပါ မေဃိယသုတ္တန်၌ ရာဂကို ပယ်ရှားရန်အတွက် အသုဘာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရန်ကိုလည်းကောင်း၊ အလားတူပင် - ဝိဇယသုတ္တန် (၃၊ ၁၊ ၃၀၈။)၌လည်း ရာဂကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တောက်ရန်အတွက် အသုဘဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရန်ကိုလည်းကောင်း ဘုရားရှင်သည် ညွှန်ကြားထားတော်မူပေသည်။ ယင်း အသုဘဘာဝနာကား လက္ခဏာရေးသုံးတန်တွင် ဒုက္ခာနုပဿနာ၏ အခြံအရံတည်း။ ဤကား ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာငါးပါး၌ ရှုရမည့် ဝိပဿနာရှုကွက်တည်း။

တစ်ဖန် အနတ္တလက္ခဏာသုတ္တန် စသော ထိုထိုတေပရိဝဋ္ဌဓမ္မဒေသနာတော်တို့၌ **ယံကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်** - စသည်ဖြင့် အတိတ်ခန္ဓာငါးပါး အနာဂတ် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာရှုရန် ဘုရားရှင်သည် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ဤညွှန်ကြားချက်များနှင့် အညီ အတိတ်ခန္ဓာအနာဂတ်ခန္ဓာတို့၌လည်း ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၌ ဝိပဿနာရှုသည့် နည်းစနစ်အတိုင်းပင် ဝိပဿနာရှုရမည်ဟုလည်း မှတ်သားပါ။ ထို့ကြောင့် အားလုံး ပေါင်းသော် -

၁၁။ ရံခါ အတိတ်

၁၂။ ရံခါ အနာဂတ် -

ဤတရားတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာ ရှုရမည်ဟု မှတ်သားပါ။

ဤသည်တို့ကား ဝိပဿနာ အလုပ်စခန်းနှင့် ဆက်စပ်၍ ယောဂီ-ဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရေးတကြီး ကြိုတင် သိထားသင့်သော အချက်အလက်အကြောင်းအရာများပင် ဖြစ်ကြသည်။ တစ်ဖန် ယင်းရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို (၅)ပုံ ပုံ၍ ခန္ဓာငါးပါးနည်း၊ (၁၂)ပုံ ပုံ၍ အာယတန (၁၂)ပါးနည်း၊

(၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်း၊ အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် ပုံ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း - ဤသို့ စသည့် နည်းအရပ်ရပ်တို့ဖြင့်လည်း ဝိပဿနာရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်း၌ကား ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် ရုပ်တစ်စု နာမ်တစ်စု စုထား၍ ဝိပဿနာရှုသောနည်းကို ပဓာနထား၍ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။

### ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် အဘိညာဏ်

အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အချို့သော ဆရာမြတ်တို့ကား အဘိညာဏ်ရရှိပါမှသာလျှင် အထူးသဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ် ရရှိပါမှသာလျှင် အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှု၍ ရနိုင်သည်ဟု အယူရှိတော်မူကြကုန်၏။ အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုရာ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုနည်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနည်းဟု ရှုနည်း နှစ်နည်း ရှိပေသည်။ ခန္ဓဝဂ္ဂသယုတ် ပါဠိတော်နှင့် ထိုသုတ္တန်၏ အဋ္ဌကထာတို့၌ အောက်ပါအတိုင်း လာရှိပေသည်။

**ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ အနေကပိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရမာနာ အနုဿရန္တိ၊ သဗ္ဗေတေ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေ အနုဿရန္တိ စေတသံ ဝါ အညတရံ၊ ကတမေ ပဉ္စ -**

- ၁။ **“စေရူပေါ အဟောသီ အတိတမဒ္ဓါန”န္တိ ဣတိ ဝါ ဟိ ဘိက္ခဝေ အနုဿရမာနော ရူပံယေဝ အနုဿရတိ၊**
- ၂။ **“စေဝေဒနော အဟောသီ အတိတမဒ္ဓါန”န္တိ ဣတိ ဝါ ဟိ ဘိက္ခဝေ အနုဿရမာနော ဝေဒနံယေဝ အနုဿရတိ၊**
- ၃။ **“စေသညော အဟောသီ အတိတမဒ္ဓါန”န္တိ၊ ပ ၊**
- ၄။ **“စေသင်္ခါရော အဟောသီ အတိတမဒ္ဓါန”န္တိ၊ ပ ၊**
- ၅။ **“စေဝိညာဏော အဟောသီ အတိတမဒ္ဓါန”န္တိ ဣတိ ဝါ ဟိ ဘိက္ခဝေ အနုဿရမာနော ဝိညာဏမေဝ အနုဿရတိ၊ (သံ၊ ၂၊ ၇၁။)**

**ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ န ဣဒံ အဘိညာဝသေန အနုဿရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊**

**ဝိပဿနာဝသေန ပန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တေ သမဏဗြာဟ္မဏေ သန္တာ-  
ယေတံ ဝုတ္တံ။ တေနေဝါဟ - “သဗ္ဗေတေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ အနုဿရန္တံ၊  
ဧတေသံ ဝါ အညတရန္တိ။ အဘိညာဝသေန ဟိ သမနုဿရန္တဿ ခန္ဓာပိ  
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိ ခန္ဓပဋိပစ္စာပိ ပဏ္ဏတ္တိပိ အာရမ္မဏံ ဟောတိယေဝ။ ရူပဇယဝ  
အနုဿရတီတိ ဧဝံ အနုဿရန္တော န အညံ ကိစ္ဆိံ သတ္တံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ  
အနုဿရတိ။ အတိတေ ပန နိရုဋ္ဌံ ရူပက္ခန္ဓမေဝ အနုဿရတိ။ ဝေဒနာဒိသုပိ  
ဧသေဝ နယောတိ။ (သံဠှ၊ ၂၊ ၂၆၆။ စာပိုဒ်-၇၉။)**

ရဟန်းတို့ . . . လောက၌ သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ရှိကြကုန်သော  
အချို့ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တစ်ပါးမက များပြားလှကုန်သော ရှေး၌  
နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့်အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့လိုသော်  
အောက်မေ့နိုင်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ အောက်မေ့ရာ၌ ထိုသမဏဗြာဟ္မဏ အား-  
လုံးတို့သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ  
ငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုသော်လည်းကောင်း အောက်မေ့လိုသော် အောက်-  
မေ့နိုင်ကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် -

- ၁။ “အတိတ်ကာလက ဤသို့သဘောရှိသော ရုပ်တရားသည် ဖြစ်ခဲ့ဖူး  
လေပြီ” - ဟု ဤသို့လည်း ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့  
နိုင်ကြကုန်၏။
- ၂။ “အတိတ်ကာလက ဤသို့သဘောရှိသော ဝေဒနာသည် ဖြစ်ခဲ့ဖူး  
လေပြီ” ။ ပ ။
- ၃။ “အတိတ်ကာလက ဤသို့သဘောရှိသော သညာသည် ဖြစ်ခဲ့ဖူး  
လေပြီ” ။ ပ ။
- ၄။ “အတိတ်ကာလက ဤသို့သဘောရှိသော သင်္ခါရသည် ဖြစ်ခဲ့ဖူး  
လေပြီ” ။ ပ ။
- ၅။ “အတိတ်ကာလက ဤသို့သဘောရှိသော ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ခဲ့ဖူး

လေပြီ” – ဟု ဤသို့လည်း ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်-  
မေ့သော် အောက်မေ့နိုင်ကြကုန်၏။ (သံ၊ ၂၊ ၇၁။ ခန္ဓနိယသုတ္တန်။)

**ပုဗ္ဗေနိဝါသ** - ရှေး၌ နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်  
လျှောက်၍ အောက်မေ့မှု = အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသော ဤစကားကို ပုဗ္ဗ-  
နိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် ရှေး၌နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို  
ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်းကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ဘုရားရှင်  
သည် ဟောကြားတော်မူသည်ကား မဟုတ်။ အဟုတ်သော်ကား ဝိပဿနာ  
ဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် ရှေး၌နေခဲ့ဖူးသော ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့်  
အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ကြကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို ရည်ရွယ်-  
တော်မူ၍ ဤဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားတော်မူအပ်-  
ပေသည်။ ထိုကြောင့်ပင်လျှင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က – “ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ  
ငါးပါးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို  
သော်လည်းကောင်း ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်ကြကုန်၏”  
ဟု ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးမှာ ဤသို့ဖြစ်၏ – အဘိညာဏ်၏  
စွမ်းအားဖြင့် ရှေး၌နေခဲ့ဖူးသော ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့်  
အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ခဲ့သော် ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ်-  
သည် –

၁။ လောကုတ္တရာတရားများ ပါဝင်သည့် ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း အောက်  
မေ့နိုင် သိနိုင်၏။ (ရှေးရှေး ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်-  
ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော လောကုတ္တရာတရားများ  
ပါဝင်သော ခန္ဓာငါးပါးကို သိနိုင်၏ ဟူလို။)

၂။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း အောက်မေ့နိုင်၏။ သိနိုင်၏။ (လော-  
ကုတ္တရာတရားများ မပါဝင်ကြ ဟူလို။)

၃။ ခန္ဓာနှင့် ဆက်စပ်နေသော အနွယ် ရုပ်အဆင်း အစာအာဟာရ သုခ  
ဒုက္ခ စသည်တို့ကိုလည်း အောက်မေ့နိုင်၏။ သိနိုင်၏။

၄။ အမည် နာမ ပညတ် စသည့် ပညတ်အမျိုးမျိုးကိုလည်း အောက်မေ့နိုင်၏။ သိနိုင်၏။

သို့သော် ဝိပဿနာဉာဏ်ကား အထက်ဖော်ပြပါ (၁-၃-၄)တို့ကို မသိနိုင်၊ နံပါတ် (၂)ဖြစ်သည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတည်းဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရားတို့ကိုသာ အစဉ်လျှောက်၍ သိနိုင်ပေသည်။

**ရူပယောဂ အနုဿရတိ** = ရုပ်တရားကိုသာလျှင် ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသည် - ဤသို့ အတိတ်ခန္ဓာအစဉ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့သည်ရှိသော် ပရမတ်မှ အခြားတစ်ပါးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော သတ္တဝါကိုလည်းကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း (= အတ္တကိုလည်းကောင်း) ဉာဏ်ဖြင့်အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့သည်ကားမဟုတ်။ အတိတ်၌ ချုပ်ဆုံးလေပြီးသော ရူပက္ခန္ဓာကိုသာလျှင် ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့၏။ ဝေဒနာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းပင်တည်းဟု မှတ်သားပါလေ။ (သံဠာ ၂၂၆၊ စာပိုဒ်-၇၉။)

ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိတ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနိုင် မြင်နိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်အရတွင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့လည်း ပါဝင်ကြသည်ဟုလည်း မှတ်သားပါလေ။

**အရေးကြီးသော သော့ချက်တစ်ခု**

အတိတ် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်ခြင်းသည် သိမ်းဆည်းနိုင်ခြင်းသည် အတိတ်အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ အထူးအရေးပါသော လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခု ဖြစ်၏။ အတိတ်ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို မသိမ်းဆည်းတတ်သေးပါက အတိတ် ခန္ဓာငါးပါးတွင် အကျုံးဝင်သော အတိတ် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော အတိတ် အကြောင်းတရားတို့ကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သိမ်းဆည်း၍ မရနိုင်။

အလားတူပင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အတိတ် အကြောင်းတရားများကြောင့် ဆိုင်-  
ရာဆိုင်ရာ အတိတ် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ  
အတိတ် အကြောင်းတရားကြောင့် ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကိုလည်း-  
ကောင်း မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည်လည်း မဟုတ်ပေ။  
အလားတူပင် အနာဂတ် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို မသိမ်းဆည်းနိုင်ပါကလည်း ပစ္စုပ္ပန်  
အကြောင်းတရားကြောင့် (သို့မဟုတ် ဆိုင်ရာ အတိတ် အကြောင်းတရား-  
ကြောင့်) အနာဂတ် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဆိုင်ရာ အနာဂတ်  
အကြောင်းတရားကြောင့် ဆိုင်ရာ အနာဂတ် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကိုလည်း-  
ကောင်း မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည်လည်း မဟုတ်ပေ။  
အနာဂတ်အကျိုးတရား အနာဂတ်အကြောင်းတရားဟူ သည်မှာလည်း  
အနာဂတ်ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အတိတ် အကြောင်းတရား အကျိုးတရား၊ အနာဂတ် အကြောင်း  
တရား အကျိုးတရားတို့ကို ရှာဖွေရာ၌ အရေးကြီးသော သော့ချက်တစ်ခု  
ကား သေခါနီး မရဏာသန္တအခါ ထင်လာသော ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်  
ဟူသော နိမိတ်သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော နိမိတ်ကို သိမ်းဆည်းနိုင်ခြင်း  
ပင်တည်း။ ထိုနိမိတ်သည် အကျိုးပေးတော့မည့် ကံ၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့်  
ထင်လာမြင်လာရသည်ဖြစ်ရာ အကျိုးပေးတော့မည့်ကံကို သို့မဟုတ် အကျိုး  
ပေးခဲ့သည့်ကံကို သို့မဟုတ် အကျိုးပေးဆဲ ကံကို ရှာဖွေရာ၌ အရေးကြီး  
လှသော ဗဟိုသော့ချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းနိမိတ်ကား သေခါနီး မရဏာ-  
သန္တ အခါဝယ် ဒွါရ (၆)ပါးဝယ် ထိုက်သလို ထင်လာသော နိမိတ်တည်း။  
အထူးသဖြင့် သေခါနီးကာလ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရဝယ်  
ထင်လာသော နိမိတ်တည်း။ ယင်းဒွါရ (၆)ပါးကို အထူးသဖြင့် မနောဒွါရကို  
သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ ယင်းထိုက်သည့်ဒွါရတို့၌ ထင်လာသော အာရုံနိမိတ်ကို  
တစ်ဆင့်တက်၍ သိမ်းဆည်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းနိမိတ်ကို သိမ်းဆည်း  
နိုင်ပါမှ အကျိုးပေးသည့် ကံကိုလည်းကောင်း၊ ထိုကံကို ခြံရံထားသည့် အဝိဇ္ဇာ



တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကိုလည်းကောင်း သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အထူးသဖြင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ ယင်းဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရတို့၏ အကြားအကြား၌ ဖြစ်ပေါ်သွားကြသော ဝီထိစိတ်အစဉ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ ဟူသော အကြောင်းတရားတို့ကား ယင်း ဝီထိစိတ်အစဉ်တို့တွင် အကျုံးဝင်ကြသော တရားဓမ္မတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းဝီထိစိတ်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။

အတိတ်အကြောင်းတရားများကို ရှာဖွေရာ၌ အတိတ် မရဏာသန္ဓေဇော၏ အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ်ဖို့ကား အလွန် အရေးကြီးလှ၏။ ယင်း မရဏာသန္ဓေဇော၏ အာရုံကို သိမ်းဆည်းနိုင်ရေးမှာလည်း ယင်းအတိတ်ဘဝ မရဏာသန္ဓေအခါ၌ တည်ရှိသော ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းနိုင်ဖို့ရန် အလွန်အရေးကြီးလှ၏။ ယင်းသို့ သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ သာလျှင် -

- ၁။ ယင်း ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရတွင် ထင်လာသော မရဏာသန္ဓေဇော၏ အာရုံကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ယင်း ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရတို့၏ အကြားအကြား၌ ဖြစ်ပေါ်သွားကြသော မရဏာသန္ဓေဇောဝီထိအဝင်အပါ ဝီထိစိတ်အစဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ယင်းအာရုံကို ထင်လာစေသော အကြောင်းရင်းကံကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ ယင်းကံကို ဖြစ်စေသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကိုလည်းကောင်း သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အလားတူပင် အကယ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအတွက် အနာဂတ်ဘဝသည် ထင်ရှားရှိနေသေးလျှင် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ သေခါနီးကာလ မရဏာသန္ဓေအခါ၌ ထင်လာသော မရဏာသန္ဓေဇော၏ အာရုံကို သိမ်းဆည်းနိုင်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းနိုင်ရေးအတွက် မရဏာသန္ဓေအခါ

ဖြစ်ပေါ်နေသော ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို ရှေးဦးစွာ သိမ်းဆည်းတတ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ ယင်းမနော ဒွါရ၌ ထင်လာသော မရဏာသန္ဓဇော၏ အာရုံကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အာရုံကို ထင်လာစေသော အကျိုးပေးတော့မည့် ကံကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း ကံ၏ အကြောင်းအထောက်အပံ့ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကို လည်းကောင်း သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အလားတူပင် အနာဂတ်သံသရာခရီး ရှိနေသေးသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ အနာဂတ်အဆက်ဆက်၌ ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို ရှာဖွေရာ၌လည်း ယင်း အနာဂတ်စုတိ၏ အနီး၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရ၌ ထင်လာသော မရဏာသန္ဓဇော၏ အာရုံကိုပင် သိမ်းဆည်းနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနိမိတ်သည်လည်း နောက်ထပ် အနာဂတ် ဘဝသစ်တစ်ခုကို ဖြစ်စေမည့်ကံကြောင့်ပင် ထင်လာသော နိမိတ်ဖြစ်ရကား ယင်းနိမိတ်ကို ထင်လာစေသော ကံမှာ နောက်ထပ် ဒုတိယ အနာဂတ် စသည့် အနာဂတ်ခန္ဓာအတွက် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို နိမိတ်တို့သည် အပရာပရိယ အမည်ရသော အတိတ်ကံကြောင့်လည်း ထင်လာနိုင်၏။ ယခု ပစ္စုပ္ပန်တွင် ပြုစုပျိုးထောင်လိုက်သော ကံကြောင့်လည်း ထင်နိုင်၏။ ယင်းအနာဂတ်စုတိ မတိုင်မီအတွင်း ပြုစုပျိုးထောင်သော ကံတို့တွင် အကျိုးဝင်သော အကျိုးပေးတော့မည့် အနာဂတ်ကံကြောင့်လည်း ထင်နိုင်၏။ ထိုနိမိတ်ကို အခြေခံ၍ ထိုကံကို ရှာဖွေပါက လွယ်လင့်တကူ တွေ့ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထိုကံကို အားပေးထောက်ပံ့လျက်ရှိသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းနိုင်ရေးအတွက် မရဏာသန္ဓအခါ ဒွါရ (၆)ပါးတို့ကို အထူးသဖြင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းနိုင်ဖို့ အထူးလိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အတိတ် အနာဂတ် ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းဆည်းနိုင်ခြင်းသည် အတိတ် အနာဂတ် ခန္ဓာတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ရေးအတွက်သာ အရေး

တကြီး လိုအပ်သည် မဟုတ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို သိမ်းဆည်း နိုင်ရေး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ရေးအတွက်လည်း အရေးတကြီး အထူးလိုအပ်ချက်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။

### သိမ်းဆည်း၍ လွယ်ကူရာက စ၍ ဝိပဿနာရှုပါ

ဝိပဿနာ စ၍ ရှုရာ၌ သိမ်းဆည်း၍ လွယ်ကူရာ အသိဉာဏ်၌ ထင်- လွယ်မြင်လွယ်ရာ ရုပ်တရား နာမ်တရားက စ၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်သည် ဟူသော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်အရ ဤကျမ်း၌ ယခုလက်ရှိ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်က စ၍ ဝိပဿနာရှုပုံကို ရှေးဦးစွာ ရေးသားတင်ပြပေအံ့။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ရှေးဦးစွာ မိမိရရှိထားပြီးသည့် သမာဓိ ကို အမြင့်ဆုံးအဆင့်သို့တိုင်အောင် အဆင့်ဆင့်ထူထောင်ပါ။ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်နိုင်ပါက ယင်း စတု-တ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်လည်၍ တရားထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း ထူထောင် ပါ။ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ အားထုတ် ထားပါလျှင်လည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို အာရုံယူ၍ လင်းရောင်ခြည် စွမ်း-အင်များ အားကောင်းလာသည့်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။

ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းက စ၍ ဤကျမ်းတွင် ရေးသားတင်ပြထားသဖြင့် ရုပ် တရားကပင် စတင်၍ ဝိပဿနာသို့ ကူးပါက ပို၍ လွယ်ကူဖွယ်ရာ ရှိသဖြင့် ရုပ်တရားက စ၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

ရှေးဦးစွာ ဒွါရ (၆)ပါး၊ (၄၂) ကောဋ္ဌာသတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်အစစ်တို့ကို -

- (က) ဒွါရတစ်ခုစီ၌ တည်ရှိသော (၅၄/၄၄)မျိုးသော ရုပ်တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း၊
- (ခ) ကောဋ္ဌာသတစ်ခုစီ၌ တည်ရှိသော (၄၄)မျိုးသော ရုပ်တရားစသည့် ရုပ်တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း၊

(ဂ) (၆)ဒွါရ, (၄၂)ကောဠာသတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားအားလုံးတို့ကို ခြုံငုံ၍လည်ကောင်း -

၁။ ယင်းရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားသည့် သဘောကို အာရုံ ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ တစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ဗဟိဒ္ဓဝယ် အနီးမှသည် အဝေးသို့တိုင်အောင် အနန္တစကြဝဠာသို့ တိုင်အောင် တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။

၂။ ထို ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရသည့် သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်-၍ ဒုက္ခဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ အနီးမှသည် အဝေးသို့တိုင်အောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ အနန္တစကြဝဠာသို့တိုင်အောင် ဉာဏ်ကို ဖြန့်ကြက်၍ရှုပါ။

၃။ ထိုရုပ်တရားတို့၏ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲအခိုင်အမာ အနှစ်သာရ အားဖြင့် တည်နေသည့် အတ္တဟူသည့် အနှစ်သာရ မရှိမှုသဘောကို အာရုံ ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင်ကြည့်၍ အနတ္တဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီရှုပါ။ အနီးမှသည် အဝေး အနန္တ စကြဝဠာသို့တိုင်အောင် တဖြည်းဖြည်း တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ အဇ္ဈတ္တ တစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရှုပါ။

**[မှတ်ချက် -** ရုပ်အတုများကား လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာ မရှုကောင်းသော ရုပ်တရားများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ဤအချိန်မှ စ၍ ဤအပိုင်းမှစ၍ ရုပ်အတုများကို ရှုပွားသုံးသပ်မှုကို ရပ်ဆိုင်းထားပါ။]

ဤကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးတို့၌ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တင်၍ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုရာ၌ ဖြစ်မှုပျက်မှု သဘောကို အလွန်လျင်လျင်မြန်မြန် ထင်ထင်ရှားရှား မြင်အောင်ရှုပါ။ အနိစ္စ

ဟု ရှုမှု၊ ဒုက္ခဟု ရှုမှု၊ အနတ္တဟု ရှုမှုကိုကား ခပ်ဖြည်းဖြည်းပင် ရှုပါ။ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မြန်နိုင်သမျှ မြန်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှုပါ။ လက္ခဏာ-ယာဉ်တင်မှုကိုကား ခပ်ဖြည်းဖြည်းသာ တင်ပါ။

ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို အာရုံယူ၍ ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ် မတင်ပါနှင့်၊ ရုပ်ကလာပ်များကို ဓာတ်ခွဲလျက် ရုပ်ပရမတ် သဘောတရား သက်သက်တို့သာ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါမှ လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

### ရုပ်ချုပ်-နာမ်ချုပ် ဝါဒ

ရုပ်ကလာပ်များမှာ သမူဟပညတ် စသည့် ပညတ် မက္ခာသေးသည့် အသေးဆုံး အတုံးအခဲ အဖွဲ့အစည်းပညတ်များသာ ဖြစ်ကြ၏။ ပညတ် ဟူသည် တကယ်ထင်ရှား မရှိရကား ကြာကြာအကြည့်မခံပေ။ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် တရားဘာဝနာတစ်ခုခုကို ပွားများအားထုတ်လိုက်သည့် အခါ ပါရမီအားလျော်စွာ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့ရှိတတ်၏။ ထိုအခါ ရုပ် ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော - ပထဝီ-အာပေါ- တေဇော-ဝါယော-ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ဩဇာ-စသော ပရမတ်သဘောတရား များကို မသိမ်းဆည်းနိုင်ဘဲ၊ မသိမ်းဆည်းနိုင်သည့်အတွက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် မဆိုက်ဘဲ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု ရှုနေပါက ပညတ်တို့ မည်သည် ဉာဏ်ဖြင့် ကြိတ်ခြေလိုက်ပါက ကြာကြာ အကြိတ်အခြေ မခံနိုင်သဖြင့် = ကြာကြာ အကြည့်မခံနိုင်သဖြင့် မကြာမီ အချိန်ကာလ အတွင်းမှာပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကလာပ်များကို မတွေ့မြင်တော့ဘဲ ရှိနေတတ်သည်။ ထိုသို့ ရုပ်ကလာပ်များကို မတွေ့မြင် သောအခါ၊ ဘာဝနာသမာဓိ အရှိန်အဝါကလည်း အလွန်ကြီးမလျော့သွား- သေးသဖြင့် အဖြူတုံး အဖြူပြင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အကြည်တုံး

အကြည်ပြင်ကိုသော် လည်းကောင်း အတုံးလိုက် အခဲလိုက် အပြင်လိုက်ကြီး မြင်နေတတ်သည်။ ထိုအကြည်ပြင် သို့မဟုတ် အဖြူပြင်၌ စိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်တည်နေအောင် စိုက်ရှုနေလိုက်ပါကလည်း စိတ်သည် ယင်း အာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေတတ်ပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေကို အချို့သော ယောဂီဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က **ရုပ်ချုပ်သည်** - ဟု အဆိုရှိကြပြန်၏။ တစ်ဖန် ယင်းအာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်၍ တည်နေသော စိတ်ကို အနည်းငယ် လျှော့ချလိုက်ပါကလည်း ဘဝင်သို့ သက်သွားတတ်ပြန်သည်။ ထိုသို့ ဘဝင်ကျနေမှုကိုပင် (ပစ္စုပ္ပန် ရှုပွားနေသည့် အာရုံကို မသိသည့်အတွက်- ကြောင့် ဘာမျှ မသိတော့ဟု အယူရှိကာ) **နာမ်ချုပ်သည်** - ဟု အဆိုရှိကြ- ပြန်သည်။ ယင်းကဲ့သို့သော သဘောတရားကိုပင် ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်သည်ဟု အယူရှိ တတ်ကြ၏။ သတိရှိစေ။

အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့် -

- ၁။ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါးသက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်၊
- ၂။ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာငါးပါးသက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်၊ ထိုတွင်လည်း
- ၃။ ရုပ်တရားသက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့်၊
- ၄။ နာမ်တရားသက်သက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရုံမျှဖြင့် - အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်ဟူသော အဆိုအမိန့်များကိုလည်းကောင်း၊

(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၇၀-၂၇၁။)

၅။ ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားများကို ပရိ- ညာပညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိက သံသရာမှ မလွတ် မြောက်နိုင် = အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်ဟူသော အဆိုအမိန့်များကို လည်းကောင်း၊ (ဒီ၊ ၂၊ ၄၇။)

၆။ အလုံးစုံသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ပရိညာပညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိက သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ဟူသော အဆိုအမိန့်များကိုလည်း-

ကောင်း (သံ၊ ၂၊ ၂၄၉။) -

ဤအရပ်ရပ်သော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ အဆိုအမိန့်များကို အထူးသတိပြုပါလေ။

တစ်ဖန် ထိုအကြည်ပြင်၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကိုလည်း- ကောင်း၊ အာကာသဓာတ်ကိုလည်းကောင်း ပြန်၍ သိမ်းဆည်းနိုင်ပါက ရုပ် ကလာပ်အမှုန်များကို မကြာမီ ပြန်လည်တွေ့ရှိနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်ဟူ- သော အချက်ကိုလည်း သတိပြုပါလေ။

**[မှတ်ချက် -** ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရာ၌ အနုပါဒိဏ္ဏသင်္ခါရ ဟူသည့် သက်မဲ့ရုပ်တရားတို့ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဝိပဿနာရှုပါ။]

### နာမ်တရားများကို ဝိပဿနာရှုပုံ

ရုပ်တရားများကို ဝိပဿနာရှုပြီး၍ ကျေနပ်မှုအသင့်အတင့် ရရှိပါက နာမ်တရားများကိုပြောင်း၍တစ်ဖန် ဝိပဿနာရှုပါ။ ရုပ်တရားများကို သွက် သွက်လက်လက် ပြောင်းရွှေ့ပြန်လှန်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါမှ နာမ်တရားကို ပြောင်း၍ ဝိပဿနာရှုလျှင် ပို၍ကောင်းပေသည်။

နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းခဲ့စဉ်က အာယတနဒွါရအလိုက် နာမ် တရားများကို သိမ်းဆည်းခဲ့သဖြင့် ဝိပဿနာရှုရာ၌လည်း နာမ်တရားတို့ကို အာယတနဒွါရ အလိုက်ပင် စတင်၍ ရှုပါ။ ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် အတူတကွသော ဝီထိစိတ္တက္ခဏတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားအကြား၌ တည်ရှိကြကုန်သော ဘဝင်စိတ္တက္ခဏတို့၏လည်းကောင်း စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုပြီး တစ်ခု ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်နေမှု သဘောကို အာရုံယူ၍ အနိစ္စ အနိစ္စဟု ရှုပါ။ စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ထိုထို ဝီထိစိတ်တို့၌ ကုသိုလ်ဇောဝီထိ အကုသိုလ်ဇောဝီထိ အသီးသီးကို ကုန်စင် အောင်ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံးတို့၌ ရှုပါ။ ရှေးဦးစွာ အနီးမှ

စတင်၍ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုပါ။ အချိန် ရလာသောအခါ တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ (၃၁)ဘုံကို ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း အနန္တစကြဝဠာသို့တိုင်အောင် ခြုံငုံ၍လည်းကောင်း အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ အနိစ္စလက္ခဏာ၌ အားရကျေနပ်မှုကို ရရှိသောအခါ - ယင်းနာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရသော သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဒုက္ခ ဒုက္ခဟု အလားတူပင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ တစ်ဖန် ယင်း ဒုက္ခလက္ခဏာ၌ အားရကျေနပ်မှု အတော်အသင့် ရရှိသောအခါ နာမ်တရားတို့၌ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့် ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရ အတ္တ မရှိမှုသဘောကို အာရုံယူ၍ အနတ္တ အနတ္တဟု ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါရုံလိုင်း စသည့် (၆)လိုင်းလုံးဝယ် - ကုသိုလ်ဇော စောသည့် အကောင်းအုပ်စု၊ အကုသိုလ်ဇောစောသည့် မကောင်းအုပ်စု- တို့ကို ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ နာမ်တရားတို့ကို ယင်းသို့ ရှုရာ၌ -

- ၁။ ရှုပါရုံကို အာရုံယူသည့် စက္ခုဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ၊
- ၂။ သဒ္ဓါရုံကို အာရုံယူသည့် သောတဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ၊
- ၃။ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူသည့် ဃာနဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ၊
- ၄။ ရသာရုံကို အာရုံယူသည့် ဇိဝှိဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ၊
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူသည့် ကာယဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ၊
- ၆။ ဓမ္မာရုံကို အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီရိယံ -

ဤ ဝီရိယများကို (နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် တင်ပြထားသည့် အတိုင်း) အစဉ်အတိုင်း ကုန်စင်အောင်ရှုပါ။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်- ကာ ရှုပါ။



### သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု

အကယ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု မိမိ ရရှိထားသည့် ဈာနသမာပတ္တိဝီရိယ၏အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရား တို့က စတင်၍ ဝိပဿနာရှုသော် ပို၍ ကောင်းပေသည်။ ဥပမာ - ပထမ ဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ယင်း ပထမဈာန်မှ ထ၍ ပထမဈာနသမာပတ္တိဝီရိယ အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရားတို့ကို စတင်၍ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဒုတိယဈာနသမာပတ္တိဝီရိယ စသည် တို့၏အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရားတို့၌လည်း နည်းတူပင် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ မိမိရရှိထားသော ဈာနသမာပတ္တိဝီရိယအတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရားများကို ကုန်စင်အောင် ဝိပဿနာရှုပါ။ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ အားရ ကျေနပ်မှု ရရှိသောအခါ ရှုပါရုံကို အာရုံပြုသည့် စက္ခုဒွါရဝီရိယ မနောဒွါရဝီရိယ စသည့် (၆)လိုင်းလုံးအတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရားတို့ကို လိုင်းအစဉ်အတိုင်း လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

ကြိုက်နှစ်သက်ရာ လက္ခဏာကို ဦးစားပေးရှုပါ။

**ဧဝံ သင်္ခါရေ အနတ္တတော ပဿန္တဿ ဝိဇ္ဇိသမ္ပုဋ္ဌါဋီနံ နာမ ဟောတိ။  
အနိစ္စတော ပဿန္တဿ မာနသမ္ပုဋ္ဌါဋီနံ နာမ ဟောတိ။ ဒုက္ခတော ပဿ-  
န္တဿ နိကန္တိပရိယာဓိနံ နာမ ဟောတိ။ ဣတိ အယံ ဝိပဿနာ အတ္ထနော  
အတ္ထနော ဌာနေယေဝ တိဌတိတိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆၄။)

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာရေး သုံးတန် အကွက်စေ့အောင် အရှိန်အားကောင်းအောင်ကား ဝိပဿနာ ရှုပွား သုံးသပ်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုပွားသုံးသပ်ရာ၌ အနုပဿနာဉာဏ် တစ်ပါးကို ကျန်အနုပဿနာဉာဏ် နှစ်ပါးတို့က အားကြီးသောမှီရာ ဥပ- နိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးပါမှသာလျှင် ထို အနုပဿနာဉာဏ်

သည် ထက်မြက်လာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထို ထက်မြက်စူးရှ ရဲရင့်သန့်ရှင်းလာသော အနုပညာနာဉာဏ်ကသာလျှင် ကိလေသာကို ဖြိုခွဲနိုင်ပေသည်။

အနိစ္စာနုပညာနာဉာဏ် ဒုက္ခာနုပညာနာဉာဏ် နှစ်ပါးတို့က အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံလာရသော အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စာနုပညာနာဉာဏ် ဒုက္ခာနုပညာနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြိတ်ခြေပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းသင်္ခါရတရားကို အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်ဖြင့် ထပ်မံ၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြိတ်ခြေပေးပါ။ အနတ္တာနုပညာကို ဦးစားပေး၍ ရှုပါ။ ထိုအခါ အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်သည် ရင့်ကျက်လာတတ်၏၊ ထက်မြက်စူးရှလာတတ်၏၊ ရဲရင့်လာတတ်၏၊ သန့်ရှင်းလာတတ်၏။ ယင်းသို့ ရင့်ကျက်လာသော ထက်မြက်စူးရှလာသော ရဲရင့်လာသော သန့်ရှင်းလာသော အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်က ယင်းသင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ အစွဲကြီး စွဲနေသော ဒိဋ္ဌိစွဲကို ပယ်ခွာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ခပ်သိမ်းကုန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှန်သမျှတို့သည် အတ္တဒိဋ္ဌိ၌ အခြေစိုက်လျက် ရှိကြ၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိလျှင် အခြေခံအကြောင်းရင်း ရှိကြကုန်၏။ အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်သည်လည်း အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ် ဒိဋ္ဌိစွဲကို ပယ်ခွာနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဒုက္ခာနုပညာနာဉာဏ် အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်နှစ်ပါးတို့က အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှုအရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံလာရသော အနိစ္စာနုပညာနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခာနုပညာနာဉာဏ် အနတ္တာနုပညာနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြိတ်ချေပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စာ-

နုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထပ်မံ၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြိတ်ခြေပေးပါ။ အနိစ္စာနုပဿနာကို ဦးစားပေး၍ ရှုပါ။ ထိုအခါ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည် ရင့်ကျက်လာတတ်၏၊ ထက်မြက်စူးရှလာတတ်၏၊ ရဲရင့်လာတတ်၏၊ သန့်ရှင်းလာတတ်၏။ ယင်းသို့ ရင့်ကျက်လာသော ထက်မြက်စူးရှလာသော ရဲရင့်လာသော သန့်ရှင်းလာသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က ယင်းသင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ အစွဲကြီး စွဲနေသော မာနစွဲကို ပယ်ခွာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ နိစ္စဟု စွဲယူမှု = နိစ္စဂါဟသည် ထင်ရှားရှိခဲ့သော် -

**ဣဒံ နိစ္စံ၊ ဣဒံ ဓုဝံ -** ဤကား မြဲသည့် နိစ္စ၊ ဤကား ခိုင်ခံ့သည့် ဓုဝံ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဗကဗြဟ္မာကဲ့သို့ မာနဖြင့် ထောင်လွှားခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

တစ်ဖန် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ် နှစ်ပါးတို့က အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံလာရသော ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ကြိမ်ဖန် များစွာ ကြိတ်ခြေပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထပ်မံ၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြိတ်ခြေပေးပါ။ ဒုက္ခာနုပဿနာကို ဦးစားပေး၍ ရှုပါ။ အကြင်အခါ၌ ယင်းဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်သည် ရင့်ကျက်လာ၏၊ ထက်မြက်စူးရှလာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထိုအခါ၌ ယင်းသို့ ရင့်ကျက်လာသော ထက်မြက်စူးရှလာသော ရဲရင့်လာသော သန့်ရှင်းလာသော ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်က ယင်းသင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ “ငါ့ဟာ ငါ့ဟာ” - ဟု အစွဲကြီးစွဲနေသော တဏှာစွဲကို = တဏှာ နိကန္တိကို ကုန်ခန်းစေနိုင်၏။ သင်္ခါရတရားတို့ အပေါ်၌ သုခသညာ = ချမ်းသာ၏ဟူသော အမှတ်သညာသည် ထင်ရှားရှိသော်သာလျှင် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို “ငါ့ဟာ ငါ့ဟာ” - ဟု စွဲယူတတ်သော တဏှာဂါဟ = တဏှာစွဲသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်သည်လည်း ယင်း

တဏှာစွဲ နိကန္တိ၏ ထိပ်တိုက်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခာ-  
နုပဿနာဉာဏ်က တဏှာစွဲကို ကုန်ခန်းစေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၄။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၁၅-၄၁၆။)

ထို့ကြောင့် လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို အကွက်စေ့အောင် ရှုပွားပြီးသော  
အခါ မိမိ နှစ်ခြိုက်ရာ လက္ခဏာတစ်ပါးပါးကို ဦးစားပေး၍ အချိန် ခပ်ကြာ-  
ကြာ ရှုပေးပါ။ ယင်း အနုပဿနာဉာဏ်မှာ အရှိန်အဝါ အားမကောင်းပါက  
ကျန်လက္ခဏာနှစ်ပါးတို့ကိုလည်း တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ ရှုပေးပါ။ သို့သော်  
ဝိပဿနာဉာဏ်က ကိလေသာကို ပယ်ခွာနိုင်ခြင်းမှာ တဒင်္ဂအားဖြင့်သာ  
ပယ်ခွာနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကသာလျှင် သမုစ္ဆေဒအားဖြင့်  
အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရေးအတွက်  
ဝိပဿနာဉာဏ်များကို ရင့်ကျက်အောင် ကြိုးပမ်းရမည် ဖြစ်ပေသည်။

### အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်

ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် ဘဝတစ်လျှောက်အတွင်း၌ ဖြစ်ပြီး  
ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်ကြကုန်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့တွင် -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ -

ခပ်စိပ်စိပ် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပေးပါ။  
အခေါက်ပေါင်းများစွာ အနုပဿနာတိုင်း၌ ရှုဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ အဇ္ဈတ္တ  
တစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တတစ်-  
လှည့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။

### ခန္ဓာငါးပါးနည်း

အသင်သူတော်ကောင်းသည် နာမ်တရားများကို သိမ်းဆည်းခဲ့စဉ်က  
အာယတနဒွါရအလိုက် သိမ်းဆည်းခဲ့သည်ကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူထားပါ။  
အထူးသဖြင့် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဇယားများကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူထားပါ။

သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်ဇော စောသည့် စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိကို ရှေးဦးစွာ ပြန်လည်၍ အာရုံယူပါ။ စိတ္တက္ခဏာ အသီးအသီး၌ တည်ရှိသော -

- ၁။ မှီရာဝတ္ထုရုပ် (၅၄)နှင့် ရူပါရုံက ရူပက္ခန္ဓာ၊
- ၂။ ဝေဒနာ အသီးအသီးက ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊
- ၃။ သညာ အသီးအသီးက သညာက္ခန္ဓာ၊
- ၄။ ကြွင်းကျန်သော စေတသိက်သင်္ခါရတရားစု အသီးအသီးက သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊
- ၅။ အသိစိတ် ဝိညာဏ် အသီးအသီးက ဝိညာဏက္ခန္ဓာ -

ဤသို့လျှင် ရုပ်တရားကို တစ်ပုံ၊ နာမ်တရားကို (၄)ပုံ ပုံ၍လည်း ဝိပဿနာ ရှုပါ။ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ရှုပါ။

- ၁။ ရူပါရုံကိုပင် အာရုံယူသည့် ကြွင်းကျန်သော စက္ခုဒွါရဝီထိ+မနောဒွါရဝီထိ၊
- ၂။ သဒ္ဓါရုံကို အာရုံယူသည့် သောတဒွါရဝီထိ+မနောဒွါရဝီထိ၊
- ၃။ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူသည့် ဃာနဒွါရဝီထိ+မနောဒွါရဝီထိ၊
- ၄။ ရသာရုံကို အာရုံယူသည့် ဇိဝှါဒွါရဝီထိ+မနောဒွါရဝီထိ၊
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူသည့် ကာယဒွါရဝီထိ+မနောဒွါရဝီထိ၊
- ၆။ ဓမ္မာရုံကို အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီထိ -

ဤဝီထိအသီးအသီးတို့၌လည်း အလားတူပင် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဇယားများတွင် တင်ပြထားသည့် အတန်းတိုင်း အတန်းတိုင်း၌ - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းမှသည် မနောဒွါရဝီထိ တဒါရုံသို့ တိုင်အောင် -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကို တိုးလျှိုပေါက် = တန်းလုံးပေါက်၊
- ၂။ ဝေဒနာသက်သက်ကို တိုးလျှိုပေါက် = တန်းလုံးပေါက်၊
- ၃။ သညာသက်သက်ကို တိုးလျှိုပေါက် = တန်းလုံးပေါက်၊

၄။ စေတသိက် သင်္ခါရသက်သက်ကို တိုးလျှိုးပေါက် = တန်းလုံးပေါက်၊

၅။ အသိစိတ် ဝိညာဏ်သက်သက်ကို တိုးလျှိုးပေါက် = တန်းလုံးပေါက် -

လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု၏ အကြား၌ တည်ရှိကြသော ဘဝင်စိတ္တက္ခဏာတို့၌လည်း ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်ပင် ရောနှော၍ ရှုပါ။ ဓမ္မာရုံကို အာရုံယူကြသည့် မနောဒွါရဝီထိတို့၌လည်း ပုံစံတူပင် ရှုပါ။

အဇ္ဈတ္တ၌ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှု၍ ကျေနပ်မှု အသင့် အတင့် ရရှိသောအခါ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း ပုံစံတူပင် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အနီးမှသည် အဝေးသို့တိုင်အောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရှုပါ။ (၃၁)ဘုံကို အာရုံယူ၍ အနန္တစကြဝဠာသို့တိုင်အောင် ဉာဏ်ကို ဖြန့်ကြက်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း ဝိပဿနာရှုရာ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ကြိုးစား၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့တိုင်အောင် ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းစွာဖြင့် ဆိုက်ရောက်နိုင်ရေးအတွက် ဝီထိစိတ်အစဉ်တို့၏ အကြားအကြား၌ တည်ရှိကြသော ဘဝင်နာမ်တရားများကိုပါ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ရောနှော၍ ရှုပါ။

ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှု၍ ကျေနပ်မှု အတော်အသင့် ရရှိသောအခါ ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်သော အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် အမည်ရသော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် တိုးလျှိုးပေါက် -

၁။ ရုပ်သက်သက်ကို လည်းကောင်း၊

၂။ ဝေဒနာသက်သက်ကို လည်းကောင်း၊

၃။ သညာသက်သက်ကို လည်းကောင်း၊

၄။ စေတသိက် သင်္ခါရတရား သက်သက်ကို လည်းကောင်း၊

၅။ အသိစိတ် ဝိညာဏ်သက်သက်ကို လည်းကောင်း -

ဝီထိစိတ် ဝီထိမုတ်စိတ် နှစ်မျိုးလုံး၌ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အနိစ္စ အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ ဒုက္ခ အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ အနတ္တ အခေါက်ပေါင်းများစွာ ရှုဖို့ကား လိုအပ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါးကို ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင် တိုးလျှိုပေါက် ရှုပါ။ ဥပမာ - ရူပက္ခန္ဓာကို ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် ခပ်စိပ်စိပ် တိုးလျှိုပေါက် ဝိပဿနာရှုပြီးပါမှ ဝေဒနာ-က္ခန္ဓာသို့ ပြောင်း၍ အလားတူ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပါလေ။

### ရုပ်နှင့်နာမ် တွဲ၍လည်း ရှုပါ

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း ဝိပဿနာရှု၍ အားရကျေနပ်မှု အတော်အသင့်ရရှိသောအခါ ရုပ်နှင့် နာမ်ကို တွဲ၍ ရှုလိုက ရှုနိုင်ပါသည်။ ရှေးဦးစွာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနှစ်မျိုးလုံး၌ ရုပ်သက်သက် နာမ်သက်သက်ကို သွက်အောင် ပြန်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ သွက်သွက်လက်လက် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုနိုင်သောအခါ ရှေးဦးစွာ အာယတနဒွါရ အလိုက်ပင် - နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် တင်ပြထားသည့် စိတ္တက္ခဏာတိုင်း စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၌ -

၁။ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံရုပ်၊

၂။ စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၏ စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားစု -

ဤ ရုပ်-နာမ်တို့၏ အစုံလိုက် အစုံလိုက် ပြုပြုပျက်ပျက်နေသည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ သို့မဟုတ် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကိုပင် အာရုံယူ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။

ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း = ဆင်ခြင်စိတ္တက္ခဏာ၌ - မှီရာဝတ္ထုရုပ် (၅၄)မျိုးနှင့် ရူပါရုံလည်း ဖြစ်ပျက်၊ နာမ်တရား (၁၁)လုံးလည်း ဖြစ်ပျက် - ဤသို့ စသည့် သဘောများကို စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၌ အစုံလိုက် အစုံလိုက် ရုပ်နှင့် နာမ်တို့၏

ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တတစ်လှည့် တစ်လှည့်စီ လှည့်၍ ရှုပါ။ အာယတနဒွါရ အလိုက် ရှုပါ။ ဒွါရ (၆)ပါးလုံး၌ ရှုပါ။ ကုသိုလ်ဇောဝီထိ အကုသိုလ်ဇောဝီထိများကို (နာမ် ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများအတိုင်း) ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပါ။ ဤနည်းဖြင့် -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကို၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကို၊
- ၃။ ရုပ်နာမ်ကို - တွဲ၍

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတို့၌ လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပြီးသောအခါ ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်လည်း အလားတူပင် (၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) နာမ်သက်သက်ကို (၃) ရုပ်နှင့် နာမ်ကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့အတိုင်း ခြုံငုံ၍သာ ရှုပါ။ အလားတူပင် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် ခန္ဓာငါးပါးနည်း ဖြင့်လည်း ဝိပဿနာ ဆက်ရှုပါ။

### အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်

အဒွါပစ္စုပ္ပန် အမည်ရသော ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာငါးပါး-နည်းဖြင့်လည်းကောင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွား သုံးသပ်ပြီးသောအခါ ကျေနပ်မှု အထိုက်လျောက် ရရှိပါက အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် ရုပ်နာမ်တို့ကိုပါ တစ်ဆင့်တက်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

### အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတိတိ ဝိ-ပဿနာ၊ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၇၅။)

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု - ဤသို့ စသည့် အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့်



ဝိပဿနာမည်၏။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၇၅။)

ဤသို့စသော အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ လာရုံသည့်အတိုင်း ပရမတ်သင်္ခါရ တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်သည့် အပိုင်းကိုသာ ဝိပဿနာဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ရုပ်နာမ်ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် မဆိုက်သေးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညတ်-ပရမတ် မကွဲဘဲ၊ ပညတ်-ပရမတ် မခွဲဘဲ ပညတ်အတုံးအခဲ အစုအပုံကို ရှုမှတ်ခြင်းကိုကား ဝိပဿနာဟု မခေါ်ဆို နိုင်သေးသည်ကို သတိပြုလေရာသည်။

မိမိ သိမ်းဆည်း၍ ရနိုင်သလောက် ရှု၍ ရနိုင်သလောက် အတိတ်၏ ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ထိုအတိတ်၏ စုတိသို့တိုင်အောင်၊ တစ်ဖန် နောက်အတိတ် တစ်ခု၏ ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ စုတိသို့တိုင်အောင်၊ နောက်ဆုံး ပထမအတိတ်၏ ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ စုတိသို့တိုင်အောင်၊ ထိုနောင် ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ စုတိသို့တိုင်အောင်၊ ထိုနောင် ပထမအနာဂတ်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ မှစ၍ ယင်း ပထမအနာဂတ်ဘဝ၏ စုတိသို့တိုင်အောင်၊ နောက်ထပ် အနာဂတ် ရှိနေသေးလျှင် ယင်း ဒုတိယအနာဂတ်ဘဝ၏ ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ ယင်း ဒုတိယအနာဂတ်ဘဝ၏ စုတိသို့တိုင်အောင် - ဤနည်းဖြင့် မိမိရှု၍ ရနိုင် သမျှ အနာဂတ်ဘဝ၏ ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ စုတိသို့တိုင်အောင် - ထိုထိုဘဝတို့ အတွင်း၌ တည်ရှိသော -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍၊
- ၃။ ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ပူးတွဲ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍

ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရှုပါ။ သို့သော် နားမရှင်းသေး သူတို့အတွက် ရှုကွက်ကို ထပ်မံ၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။ အကယ်၍ အသင် သူတော်ကောင်းသည် ပဉ္စမအတိတ်ဘဝအထိ ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး သင်္ခါရ တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းနိုင်သည်ဖြစ်အံ့ -

- ၁။ ပဉ္စမအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊
- ၂။ စတုတ္ထအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊
- ၃။ တတိယအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊
- ၄။ ဒုတိယအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊
- ၅။ ပထမအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊
- ၆။ ပစ္စုပ္ပန်ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊ (အနာဂတ်ရှိသေးလျှင်)
- ၇။ ပထမအနာဂတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင်၊ (ရှိနေသေးလျှင်)
- ၈။ ဒုတိယအနာဂတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင်သမျှ အတိတ်ဘဝမှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ပူးတွဲ၍ ရုပ်နာမ်နှစ်မျိုးလုံးကိုလည်းကောင်း -

လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ၊ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ၊ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရှုပါ။ အလားတူပင် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဝေဒနာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ သညာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ စေတသိက် သင်္ခါရသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ အသိစိတ် ဝိညာဏ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း -

ရံခါ အနိစ္စဟု၊ ရံခါ ဒုက္ခဟု၊ ရံခါ အနတ္တဟု အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့် ရှုပါ။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ အပြန်ပြန် အလှန်လှန်

ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ -

- ၁။ **ဩဠာရိက** - ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုပင် ဖြစ်စေ -
- ၂။ **သုခုမ** - သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ကိုပင် ဖြစ်စေ၊
- ၃။ **ဟိန** - ယုတ်ညံ့သော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုပင် ဖြစ်စေ၊
- ၄။ **ပဏိတ** - မွန်မြတ်သော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုပင် ဖြစ်စေ၊
- ၅။ **ဒူရ** - ဝေးသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုပင် ဖြစ်စေ၊
- ၆။ **သန္တိက** - နီးသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုပင် ဖြစ်စေ-

မည်သည့် ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ကိုမဆို အားလုံးကို ပင် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုနိုင်ပါက - အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဩဠာရိက သုခုမ ဟိန ပဏိတ ဒူရ သန္တိက ဟူသော (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဟူသော ခန္ဓာငါးပါးကို ဝိပဿနာ ရှုတတ်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအခါ အောက်ပါ အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် ရှုကွက်ကိုလည်း ရှုတတ်ပြီ ဖြစ် ပေသည်။

### အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်ရှုကွက်

၁။ တသ္မာတိဟ ဘိက္ခဝေ ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏိတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗံ ရူပံ - “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဝေမေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

၂။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ၊ ပ ၊

၃။ ယာ ကာစိ သညာ၊ ပ ၊

၄။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ၊ ပ ၊

၅။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ၊ ပ ၊ (သံ၊ ၂၊ ၅၆။)

**နေတံ မမ နေသောဟမသ္မိံ န မေသော အတ္တာတိ သမနုပဿာ-  
မိတိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာတိ သမနုပဿာမိ၊** (မဋ္ဌ၊ ၄၊ ၂၃၂။)

= ရဟန်းတို့ . . . ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ထိုကဲ့သို့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသာ ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ဤ သာသနာတော်မြတ်အတွင်း၌ သင်ချစ်သားတို့သည်

၁။ အတိတ် ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၂။ အနာဂတ် ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၃။ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၄။ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၅။ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၆။ ဩဠာရိက = ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်း-  
ကောင်း၊

၇။ သုဒုမ = သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၈။ ဟိန = ယုတ်ညံ့သော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၉။ ပဏီတ = မွန်မြတ်သော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၁၀။ ဒူရ = ဝေးသော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း၊

၁၁။ သန္တိက = နီးသော ရုပ်တရားအားလုံးကိုလည်းကောင်း -

ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရား အားလုံးကို -

(က) နေတံ မမ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏ရုပ်တရား မဟုတ်ဟု (= ဒုက္ခဟု)،

(ခ) နေသောဟမသ္မိံ = ဤရုပ်တရားသည် ငါမဟုတ်ဟု (= အနိစ္စဟု)،

(ဂ) န မေသော အတ္တာ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်ဟု -  
(= အနတ္တဟု) -

ဤသို့လျှင် ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရားကို မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ဖြိုခွဲဖောက်ထွင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အလင်းဖြင့် ရှုပါ။

တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သော် ဤသို့ ဖြစ်၏ -

ရဟန်းတို့ . . . ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ထိုကဲ့သို့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသာ ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ဤ သာသနာတော်မြတ်အတွင်း၌ သင်ချစ်သားတို့သည်

- ၁။ အတိတ် ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၂။ အနာဂတ် ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၃။ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၄။ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၅။ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၆။ သြဠာရိက = ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၇။ သုခုမ = သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၈။ ဟိန = ယုတ်ညံ့သော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၉။ ပဏီတ = မွန်မြတ်သော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၁၀။ ဒူရ = ဝေးသော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ၊
- ၁၁။ သန္တိက = နီးသော ရုပ်တရားကိုပင်ဖြစ်စေ -

ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရား အားလုံးကို -

- (က) နေတံ မမ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏ရုပ်တရား မဟုတ်ဟု (= ဒုက္ခဟု)،
- (ခ) နေသောဟမသ္မိ = ဤရုပ်တရားသည် ငါမဟုတ်ဟု (= အနိစ္စဟု)،
- (ဂ) န မေသော အတ္တာ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်ဟု -

(= အနတ္တဟု) -

ဤသို့လျှင် ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရားကို မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ဖြိုခွဲဖောက်ထွင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အလင်းဖြင့် ရှုပါ။ (သံ၊ ၂၊ ၅၆။)

ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် ဟူသော နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါးတို့၌ လည်း ပုံစံတူပင် ရှုပါ။ ဘာသာပြန်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ပုံစံတူပင် မှတ်ပါ။

### ဩဠာရိက-သုခုမ၊ ဟိနု-ပဏိတ၊ ဒူရ-သန္တိက

ထိုသို့ ရှုရာ၌ ဩဠာရိက-သုခုမ စသည့် ရုပ်နာမ်တို့ကို ခွဲရှုလိုက ရှုနိုင်ပါသည်။

၁။ ပဿာဒရုပ် = အကြည်ရုပ်ငါးပါးနှင့် ဂေါစရရုပ် = အာရုံရုပ် ခုနစ်ပါး၊ ပေါင်း (၁၂)ပါးသော ရုပ်တို့သည် ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်လွယ် မြင်လွယ်သောကြောင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည့် ဩဠာရိကရုပ်တို့ မည်ကြသည်။

၂။ ကျန်ရုပ် (၁၆)မျိုးတို့ကား ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်လွယ် မမြင်လွယ်၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့ရကား သုခုမရုပ်ဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်။

၃။ နာမ်တရားတို့တွင် အကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကား ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်လွယ် မြင်လွယ်သောကြောင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းရကား ဩဠာရိကဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်။

၄။ ကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်၊ ပဗ္ဗဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပဗ္ဗဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိဈိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဠော၊ တဒါရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ တဒါရုံ၊

ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ၊ ကြိယာဇော - စသည့် ဝိပါက်+ကြိယာ (= အဗျာကတ) ဖြစ်သော ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကား ရှုနေသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်လွယ် မမြင်လွယ်သောကြောင့် သိမ်မွေ့ နူးညံ့- ရကား သုခုမဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်။ (ကြွင်းကျန်သော ခွဲတမ်းချပ် များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ ၂၊ ၁၀၄-၁၀၅ - စသည်၌ ကြည့်ပါ။)

၅။ အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့ကား ဟီန၊

၆။ ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့ကား ပဏီတ။

၇။ ဩဠာရိက နာမ်တရားတို့ကား ဟီန၊

၈။ သုခုမ နာမ်တရားတို့ကား ပဏီတ။

၉။ သုခုမ ရုပ်တရားတို့ကား ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိ- ဉာဏ်၌ မထင်လွယ်မမြင်လွယ်ရကား အသိဉာဏ်နှင့် ဝေးသောကြောင့် ဒူရ၊

၁၀။ ဩဠာရိက ရုပ်တရားတို့ကား ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိ- ဉာဏ်၌ ထင်လွယ် မြင်လွယ်သောကြောင့် အသိဉာဏ်နှင့် နီးရကား သန္တိက။

၁၁။ အကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့သည် အဗျာကတဟု ခေါ်ဆိုသော ဝိပါက်+ကြိယာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး- သောကြောင့်၊ ကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့မှလည်း ဝေးသောကြောင့် ဒူရ။ အလားတူပင် ကုသိုလ်+အဗျာကတ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့သည်လည်း အကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် တို့မှ ဝေးသောကြောင့် ဒူရ။

၁၂။ အကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့သည် အကုသိုလ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့နှင့် နီးသောကြောင့် သန္တိက။ ကုသိုလ် အဗျာကတ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့သည်လည်း ကုသိုလ်+ အဗျာကတ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့နှင့် နီးသောကြောင့် သန္တိက -

ဤသို့ အမည်အသီးသီးကို ရရှိကြသည်။ အခြား ခွဲခြားသတ်မှတ်ပုံများကိုလည်း (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၀၆-၁၀၇။) တို့၌ ကြည့်ပါ။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်း၌ တည်ရှိကြသော -

၁။ (၆)ဒွါရ (၄၂)ကောဋ္ဌာသတို့၌ တည်ရှိကြသော ရုပ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊

၂။ ကုသိုလ်ဇောဝီထိ အကုသိုလ်ဇောဝီထိ နာမ်တရားစုတို့နှင့် တကွ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိဟူသော ဝီထိမုတ် နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်းကောင်း -

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် နှစ်ပုံ ပုံ၍ဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ငါးပုံ ပုံ၍ဖြစ်စေ အတိတ်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ ပိုက်စိပ်တိုက်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါက ထိုရုပ်နာမ်တို့တွင် သြဋ္ဌာရိက-သုဓမ္မ-ဟိန-ပဏီတ-ဒုရ-သန္တိက-ရုပ်နာမ်တို့လည်း ပါဝင်လျက်ပင် ရှိကြပေသည်။ ကြွင်းကျန်မှုမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အထက်တွင် ရေးသာတင်ပြထားသည့် အတိုင်း -

၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊

၂။ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊

၃။ ရုပ်နှင့်နာမ် တွဲ၍လည်းကောင်း -

ဤ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်း ဝိပဿနာရှုနိုင်ပေသည်။ ပဉ္စဂုဒါယကဗြာဟ္မဏ ဇနီးမောင်နှံတို့သည် သင်္ခါရတရားတို့ကို ရုပ်နှင့် နာမ် နှစ်စုနှစ်ပုံ ပုံ၍ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ကြသဖြင့် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်၌ တည်သွားကြသော ထုံးလည်း ရှိပေသည်။

(ဓမ္မပဒ၊ ၅၊ ၂၃၆၉။)

တစ်ဖန် ယင်းရုပ်နာမ်တို့ကို ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ငါးပုံ ပုံ၍ ဝိပဿနာ ရှုပါကလည်း အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်တွင် လာရှိသည့် ပဉ္စဝဂ္ဂိ အမည်တော်-



ရှိကြသော မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကဲ့သို့ - အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်-  
ပေသည်။ (သံ၊ ၂၊ ၅၅။)

အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ပါမူ ဩဠာရိက သုခုမ ဟိန ပဏီတ ဒူရ သန္တိက  
ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးလုံး၌  
လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌လည်းကောင်း သီးသန့်  
ခွဲ၍ ဝိပဿနာရှုပါကလည်း ပို၍ ပို၍ ကောင်းသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

### အသုဘဘာဝနာ

ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တန် (အံ၊ ၃၊ ၃၄၃။) ၌ အသုဘသညာကို ပွားများအားထုတ်-  
ရန် ဘုရားရှင်သည် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ **သဝိညာဏကအသုဘ** = ရှင်-  
အသုဘဘာဝနာတည်း။ မေဃိယသုတ္တန်၌ - **အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ**  
**ရာဂဿ ပဟာနာယ** - ရာဂကို ပယ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် အသုဘဘာဝနာကို  
ပွားများအားထုတ်ပါဟုလည်း ဘုရားရှင်သည် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။  
(ဥဒါန၊ ၁၂၀။) ဝိဇယသုတ္တန် (သုတ္တနိပါတ၊ ၃၀၇-၃၀၈။)၌လည်း **သဝိညာဏက**  
**အသုဘ** - ရှင်အသုဘ၊ **အဝိညာဏက အသုဘ** - သေအသုဘ ဘာဝနာ-  
တို့ကို ပွားများရန် ဘုရားရှင်သည် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ယင်း အသုဘ-  
ဘာဝနာကား ဒုက္ခာနုပဿနာ၏ အခြံအရံပင်တည်း။

### သဝိညာဏကအသုဘ

သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ တည်ရှိကြသော (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့  
၏ ရှုရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို အာရုံယူ၍ နှလုံးသွင်း၍ အသု-  
ဘ ဘာဝနာကို ပွားရာ၌ ပဋိကူလမနသိကာရလမ်းမှ ဈာန်ရအောင် ရှုနည်းနှင့်  
အာဒိနဝါနုပဿနာဟု ခေါ်ဆိုသော ခန္ဓာအိမ်၏ အသုဘအပြစ်ကို မြင်-  
အောင် ရှုနည်းဟု နှစ်နည်းရှိ၏။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ တည်ရှိသော (၃၂) ကော-  
ဋ္ဌာသတို့တွင် (၃၂)ကောဋ္ဌာသလုံးကို ခြုံ၍ ဖြစ်စေ၊ ကောဋ္ဌာသ အချို့ကို  
ခြုံ၍ ဖြစ်စေ၊ ကောဋ္ဌာသ တစ်ခုစီကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်စေ ပဋိကူလသဘော

= ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို နှလုံးသွင်းပါက ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်၏။ အလားတူပင် ဗဟိဒ္ဓ ကောဠာသတို့၌ နှလုံးသွင်းပါက ဥပစာရ သမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်၏။ ရှေးပိုင်းတွင် ရှင်းပြခဲ့ပြီးလေပြီ။ ဤအပိုင်း၌ကား ယင်း (၃၂)ကောဠာသတို့၌ အာဒိနဝါနုပဿနာသဘောအားဖြင့် ရှုပုံကိုသာ တင်ပြပေအံ့ -

(၃၂)ကောဠာသတို့၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူ၍ - အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်နေပါစေ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပါ။ စွမ်းနိုင်သမျှ တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ ရှုပါ။

ဤအချိန်တွင် ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ် နယ်မြေ၌ ကျက်စားမှု အရှိန် အဝါအားကောင်းနေသော ဘာဝနာဉာဏ်သည် ယခုကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးတို့၌ (၃၂)ကောဠာသတို့၏ ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အသုဘ သဘောကို အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုနေရာ၌ မကြာမီ (၃၂)ကောဠာသတို့ ကွယ်ပျောက်၍ ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကိုသာ တွေ့မြင်နေတတ်သည်လည်း ရှိ၏။ ပရမတ္ထသစ္စာနယ်၌ ကျက်စားမှုများနေသော ဉာဏ်၏ စွမ်းအားကြောင့် ပင်တည်း။ အကယ်၍ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ (၃၂)ကောဠာသတို့၏ အသုဘသဘောကို အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုရာ၌ လွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကို မတွေ့မြင်ပါကလည်း ထိုထို ကောဠာသများကို တစ်ခုစီဖြစ်စေ ခြုံ၍ဖြစ်စေ ယင်းကောဠာသတို့၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို မြင်အောင် စိုက်ရှုလိုက်ပါက ကျင့်သားရနေသော ဘာဝနာဉာဏ် စွမ်းအားဖြင့် ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကို လွယ်လွယ် ကူကူပင် တွေ့ရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့မြင်သောအခါ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် ထိုထို ရုပ်ကလာပ်များကို ဓာတ်ခွဲလျက် ထိုရုပ်ပရမတ်တရားများကို တစ်ဖန် ဆက်လက်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ - အသုဘဘာဝနာ လုပ်ငန်း-  
ခွင်၌ ကျေနပ်မှု အထိုက်လျောက် ရရှိသောအခါမှ ထိုထို ကောဋ္ဌာသ၌  
တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ထိုထို ရုပ်ကလာပ်တို့၌  
တည်ရှိကြသော ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပါ။

### ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ခန္ဓာအိမ်

တစ်ဖန် ရှင်အသုဘ = သဝိညာဏကအသုဘ ရှုကွက်တစ်မျိုးသည်  
ဖေဏပိဏ္ဍာပမသုတ္တန်နှင့် ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိ၏။ ဤ ခန္ဓာအိမ်ကြီး  
သည်ကား ပိုးလောက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ခန္ဓာအိမ်ကြီး ဖြစ်၏။  
ဤ ခန္ဓာအိမ်ကြီးသည် ပိုးလောက် အမျိုးမျိုးတို့၏ အိမ်ထောင်ရာ သားမွေး-  
ရာအိမ်လည်း ဟုတ်၏။ ကျင်ကြီးစွန့်ရာအိမ်လည်း ဟုတ်၏။ ကျင်ငယ်စွန့်ရာ-  
အိမ်လည်း ဟုတ်၏။ ဖျားနာဆောင်လည်း ဟုတ်၏။ ယင်းပိုးလောက်တို့၏  
သုသာန်သင်္ချိုင်းလည်း ဟုတ်၏။ ယင်းကဲ့သို့ မစင်မကြယ် ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်-  
ကောင်းသော အရာဝတ္ထုတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ဤ ခန္ဓာအိမ်၏ ရွံရှာ  
စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူ၍ အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ  
ဗဟိဒ္ဓ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပါ။ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၉၄။)

ထိုသို့ ရှုဖန်များလာသောအခါ ပရမတ္ထသစ္စာနယ်၌ ကျက်စားမှုများ  
နေသော ဉာဏ်၏ စွမ်းအင်ကြောင့် ရုပ်ကလာပ်များကို မကြာမီအချိန်ကာလ  
အတွင်းမှာပင် တွေ့မြင်တတ်ပေသည်။ ထိုအခါ ယင်း ရုပ်ကလာပ်များ၌  
တည်ရှိသော ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ယင်း ရုပ်ပရမတ်တရား  
တို့ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အကယ်၍  
ရုပ်ကလာပ်များကို လွယ်လွယ်နှင့် မတွေ့မြင်ပါက၊ ယင်း အသုဘဘာဝနာ  
ကိုလည်း ကျေနပ်မှု အထိုက်အလျောက် ရရှိပါက ယင်းပိုးလောက်တို့ကို  
လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ခန္ဓာအိမ်  
ကြီးကိုလည်းကောင်း အာရုံယူ၍ ယင်းပိုးလောက်တို့၌ သို့မဟုတ် ပိုးလောက်

တို့နှင့် ပြည့်နေသော ယင်းခန္ဓာအိမ်၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စတင်၍ သိမ်းဆည်းလိုက်ပါက ပရမတ္ထသစ္စာနယ်၌ ကျင့်သားရနေသော ဉာဏ်၏ စွမ်းအင်ကြောင့် မကြာမီ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့၌ တည်ရှိသော ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ တစ်ဖန် ဝိပဿနာ ထပ်ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။

### ရုပ်ပရမတ်တို့၏ အသုဘသဘော

ရုပ်ပရမတ်တရားတို့၌လည်း -

- ၁။ **ဒုဂ္ဂန္ဓ**    - မကောင်းသော အနံ့ ရှိခြင်း၊
- ၂။ **အသုစိ**   - မစင်မကြယ် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိခြင်း၊
- ၃။ **ဗျာဓိ**    - ဖျားနာခြင်းသဘော ရှိခြင်း၊
- ၄။ **ဇရာ**     - အိုမှု ရှိခြင်း = ရင့်ကျက်မှုဦကာလ ရှိခြင်း၊
- ၅။ **မရဏ**    - သေကျေပျက်စီးမှု ရှိခြင်း = ပျက်မှုဘင်ကာလ ရှိခြင်း -  
(သံဋ္ဌ၊ ၃၊ ၅၉။ သံဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၉၄။)

ဟူသော အသုဘသဘောတရားများသည် ထင်ရှားရှိနေကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ယင်းအသုဘသဘောကိုလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရှုပါ။

ဤသို့လျှင် သဝိညာဏကအသုဘ = ရှင်အသုဘ၌ -

- ၁။ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘော၊
- ၂။ ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ခန္ဓာအိမ်၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘော၊
- ၃။ ရုပ်ပရမတ်တရားတို့၏ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘော - ဟု အသုဘသဘောတရား သုံးမျိုးခွဲ၍ ရှုပါ။

**အဝိညာဏကမ္မာသုဘ = သေအသုဘ**

**ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သေယျထာပိ ပသေယျ သရိရံ သိဝထိ-  
ကာယ ဆဋ္ဌိတံ ကောဟမတံ ဝါ န္ဒိဟမတံ ဝါ တိဟမတံ ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကံ  
ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကဇာတံ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ — “အယမ္ပိ  
ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတိတော”တိ။ (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၅။)**

= ရဟန်းတို့ . . . တစ်ဖန် ထို့ပြင်လည်း ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်  
သေပြီး၍ တစ်ရက်ရှိသော သူသေကောင်၊ သေပြီး၍ နှစ်ရက်ရှိသော သူသေ  
ကောင်၊ သေပြီး၍ သုံးရက်ရှိသော သူသေကောင်၊ ဖူးဖူးရောင်ကြွ ပုပ်ပွ  
နေသော သူသေကောင်၊ ရုပ်အဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းနေသော သူသေ  
ကောင်၊ ပြည်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်အပုပ်ရည် ယိုစီးသော သုဿာန်သင်းချိုင်း  
၌ စွန့်ပစ်ထားသော သူသေကောင်ကို မြင်လေရာ၏။ မြင်လေရာသကဲ့သို့  
ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် - “ဤငါ၏ ရူပကာယသည်လည်း ဤသို့  
သောသဘော ရှိ၏။ ဤသို့သောသဘော ဖြစ်လိမ့်မည်သာတည်း။ ဤသို့  
သောသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်” - ဟု ဤမိမိ၏ ရူပကာယကိုပင် ဉာဏ်ဖြင့်  
ရှေးရှုကပ်ဆောင်၍ ရှု၏။ (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၅။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်။)

**ဒီဃဘာဏကမဟာသီဝတ္ထေရာ ပန “နဝသိဝထိကာ အာဒိနဝါ-  
နုပဿနာဝသေန ဝုတ္တာ”တိ အာဟ။ (ဒီ၊ ၅၊ ၂၊ ၃၉၄။ မ၊ ၅၊ ၁၊ ၃၀၅။)**

ဒီဃဘာဏက = ဒီဃနိကာယ်ကို ဆောင်တော်မူသော မဟာသီဝ  
ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီးကား - “နဝသိဝထိကာ = သုဿာန်သင်းချိုင်းနှင့် ဆက်  
စပ်၍ ဟောကြားတော်မူအပ်သော အသုဘဘာဝနာ (၉)မျိုးတို့ကို အာဒိ-  
နဝါနုဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူ၏” -  
ဟု ဆို၏။ (ဒီ၊ ၅၊ ၂၊ ၃၉၄။ မ၊ ၅၊ ၁၊ ၃၀၅။)

ဤအထက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့နှင့် အညီ အဝိညာဏက  
အသုဘဘာဝနာကို ရှုပွားလိုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သေအသုဘ

အလောင်းကောင်တစ်ခုကို ရွေးချယ်၍ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ သမထပိုင်းဝယ် ပထမဈာန်သမာဓိသို့ဆိုက်အောင် အသုဘဘာဝနာကို ပွားရာ၌ အမျိုးသား ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျိုးသား အလောင်းကောင်ကို၊ အမျိုးသမီး ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျိုးသမီး အလောင်းကောင်ကို ရှုရ၏။ အာဒိနဝါနုပဿနာ အနေဖြင့် ရှုရသော ဤ ဝိပဿနာပိုင်း၌ကား အမျိုးသား အလောင်းကောင် အမျိုးသမီးအလောင်းကောင်ဟု ရွေးချယ်စိစစ်ရန် မလိုပေ။ လိင်တူမှု မတူမှုမှာ လိုရင်းမဟုတ်။ သမထပိုင်း၌ကား ဗဟိဒ္ဓ အလောင်းကိုသာ ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုရသဖြင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားသောအခါ ရာဂဝင်လာ နှောင့်ယှက်တတ်သဖြင့် လိင်တူ အလောင်းကောင်ကိုသာ ရှုပွားရခြင်း ဖြစ်၏။

**အာဒိနဝါနုပဿနာ -** မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ ခန္ဓာအိမ်၏ အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှုရသော ဤ ဝိပဿနာပိုင်း၌ကား အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုရသဖြင့် အာဒိနဝါနုပဿနာ = အပြစ်ကို မြင်အောင် ရှုသောနည်း ဖြစ်ရကား လိင်တူ လိင်မတူ ရွေးချယ်မှု မပြုတော့ဘဲ မိမိ နိမိတ်ယူ၍ ရလွယ်ရာ အသုဘ အလောင်းကောင်တစ်ခုကို အာရုံယူ၍ ရှုနိုင်သည်။ သိရိမာ၏ အလောင်းကောင်ကို စံထား၍ ရဟန်းယောက်ျား ပရိသတ်၊ ရဟန်းမိန်းမ ပရိသတ်၊ လူယောက်ျား ပရိသတ်၊ လူမိန်းမ ပရိသတ် တည်းဟူသော ပရိသတ်လေးပါးတို့ကို အသုဘဘာဝနာရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူသော ထုံးတမ်းစရိပ်သည် ဝိဇယသုတ္တန် (သုတ္တနိပါတ်၊ ၃၀၇-၃၀၈။)၌ လာရှိပေသည်။ သမထပိုင်း၌ ဗဟိဒ္ဓ အလောင်းကောင်သက်သက်ကိုသာ = အထူးသဖြင့် အလောင်းကောင် တစ်ခုတည်းကိုသာ ဈာန်ဆိုက်သည်တိုင်အောင် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုရ၏။ ဝိပဿနာပိုင်း၌ကား အပြစ်အာဒိနဝကို မြင်အောင် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုရ၏။ ဤကား - သမထပိုင်းနှင့် ဝိပဿနာပိုင်း အသုဘဘာဝနာတို့၏ ထူးခြားမှုတည်း။

## ရှုခိုနည်းစနစ်

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော ရုပ်တရား နာမ်တရား = ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုနိုင်သော ဤအချိန်တွင် ဝိပဿနာ ရှုပွားနေသော အသင်သူတော်ကောင်း၏ ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပသော အရောင်အလင်းများသည် ထွက်ပေါ်နေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့မဟုတ် တရားထိုင်လျှင် ထိုင်ချင်း မိမိ ရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန် ပြန်လည်၍ ထူထောင်လိုက်ပါကလည်း ထို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်ကြောင့် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပသော အရောင်အလင်းများသည် ထွက်ပေါ်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပြီးမှ ဝိပဿနာဘာဝနာကိုလည်း အဆင့်ဆင့် ကူးပြောင်းလာပြီးမှ အဝိညာဏကအသုဘ = သေအသုဘကို ရှုရန် အခွင့်ဆိုက်လာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုဉာဏ်အရောင်အလင်းသည် အနည်းငယ်မှီ၍ အားမရ ဖြစ်နေပါမူ သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည် ထူထောင်ပါ။ ထိုသမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲနေသော ဉာဏ်ကြောင့် အရောင်အလင်းသည် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တဖြတ်ဖြတ် တောက်ပလာသောအခါ အဝိညာဏက အသုဘဘာဝနာကို ရှုနိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။

သမထဘာဝနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ဝိပဿနာဘာဝနာ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်စေ လင်းရောင်ခြည်သည် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလာသောအခါ ထိုဉာဏ်အရောင်အလင်းဖြင့် မိမိ အမှတ်တရ ဖြစ်ဖူးသော အမှတ်တရ မြင်ထားဖူးသော အလောင်းကောင်တစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူကြည့်ပါ။ လက်နှိပ်မီးဖြင့် ထိုးစိုက်ကြည့်သကဲ့သို့ ထိုဉာဏ်အရောင်အလင်းဖြင့် ထိုးစိုက်၍ ရှုပါ။ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောသည် ဉာဏ်၌ ထင်မြင်နေပါစေ။ ပုပ်ပွ၍ အပုပ်ရည်ထွက်နေသော အလောင်း-

ကောင် တစ်မျိုးဖြစ်မှု ပို၍ကောင်းသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို နှလုံးသွင်း၍ ယင်း အလောင်းကောင်ကို အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ အသုဘအခြင်းအရာသည် ဉာဏ်၌ ထင်လာသဖြင့် ယင်း အသုဘ အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍ တည်သွားသောအခါ မိမိကိုယ်ကို တစ်ဖန် ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်၍ ရှုကြည့်ပါ။ မိမိခန္ဓာကိုယ်၏-လည်း ထိုဗဟိဒ္ဓအလောင်းကောင်ကဲ့သို့ သေနေသည့် ပုပ်ပွ၍ အသုဘ ဖြစ်နေသည့် အသုဘအခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် စိုက်ရှုပါ။ မိမိ အလောင်းကောင်၏ ပုပ်ပွလျက် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အခြင်းအရာကို မြင်-သောအခါ အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။

အကယ်၍ မိမိ၏ အသုဘအခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်၍ ရှုသော်လည်း မရဖြစ်နေပါက ဗဟိဒ္ဓ အသုဘကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ရှုပါ။ ထို နောင် အဇ္ဈတ္တသို့ တစ်ဖန်ပြန်ရှုပါ။ ဤသို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့ကျင့်ပါက အဇ္ဈတ္တ အသုဘအခြင်းအရာကိုလည်း တွေ့မြင်လာနိုင်ပေသည်။ အကယ် ၍ မတွေ့မမြင် ဖြစ်နေသေးပါက ဤအချိန်မှ စ၍ မိမိ၏ အနာဂတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကို စေလွှတ်၍ တဖြည်းဖြည်း ရှုကြည့်ပါက မိမိ သေနေသော အသုဘ သဘောကို လွယ်လွယ်ကူကူပင် တွေ့ရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဤ ရှုကွက်မှာ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရားနှင့် အနာဂတ် အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်းကျိုး ဆက်နွှယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားများကို ရှုထားပြီးသောယောဂီ၊ ရှု နိုင်သောယောဂီအဖို့ လွယ်ကူနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မိမိ၏ အသုဘသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် = ဉာဏ်အရောင်အလင်းဖြင့် တွေ့မြင်ပါက အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ လှည့်၍ အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ ထိုသို့ရှုရာ၌ မိမိ ရာဂဖြစ်ဖူးသည့်ပုဂ္ဂိုလ် ရာဂဖြစ်နေကျပုဂ္ဂိုလ်များကို လည်း တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။



ထိုကဲ့သို့ အသုဘ အသုဘဟု အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတို့၌ ရှုဖန်များလာပါက ရှေးရှေး ဝိပဿနာဘာဝနာတို့၏ စွမ်းအားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထ သစ္စာနယ်၌ ကျက်စားမှု များခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အလောင်းကောင်များ၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့မြင်လာ- တတ်၏။ သို့မဟုတ် အသုဘအလောင်းကောင်တို့သည် တဖြည်းဖြည်း ပြိုပြို- ကျကာ အရိုးစု အစုအပုံ၊ အရိုးအမှုန့် အစုအပုံအသွင်သို့ ပြောင်းရွှေ့၍ ဉာဏ်၌ ထင်လာတတ်သည်လည်း ရှိ၏။ အကယ်၍ ထိုအလောင်းကောင်၏ အနာဂတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကို တစ်စတစ်စ စေလွှတ်ကြည့်လိုက်ပါက အရိုးစု အရိုးပုံ အရိုးမှုန့်ဖြစ်သည့် အထိသို့လည်း ဉာဏ်အမြင်သည် ဆိုက်ရောက်- သွားနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အဆင့်၌မဆို အသုဘ အသုဘဟု ရှုပါ။ အကယ်၍ ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် တွေ့ရှိပါက ယင်း ရုပ်ကလာပ်တို့၌ တည်ရှိသော ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို အထူးသဖြင့် ဥတုဇရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ယင်းရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ် တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။

အကယ်၍ ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် မတွေ့မြင် သေးပါက ယင်း အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အသုဘအလောင်းကောင်တို့၌ တည်ရှိ သော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စတင် သိမ်းဆည်းလိုက်ပါက ထို အသုဘ အလောင်းကောင်တို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်များကို စတင် တွေ့ရှိမည် သာဖြစ်သည်။ ရုပ်ကလာပ်အမှုန့်များကို ဓာတ်ခွဲကြည့်လိုက်ပါက ကလာပ် တစ်ခုတွင် တည်ရှိသော တေဇောဓာတ်ကြောင့် ဆင့်ကဲဖြစ်ပွားလာကြသော ဥတုဇဩဋ္ဌမက ရုပ်တရားတို့ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ယင်း ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အသုဘဘာဝနာမှ ဝိပဿနာ သို့ ယခုကဲ့သို့ ပြောင်းရွှေ့ရှုခြင်းမှာ အသုဘဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်၌ အားရ ကျေနပ်မှု အထိုက်အလျောက် ရရှိသောအခါ၌သာ ပြုလုပ်ပါ။

## ထူးခြားချက်တစ်ရပ်

အကယ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက လှမ်း၍ အာရုံယူလိုက်သော ထိုအလောင်းကောင်သည် ပိုးလောက်များ ခဲစားနေသည့် အဆင့်၌ တည်ရှိနေသေးသည့် အလောင်းကောင်ဖြစ်နေမှု အချို့အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုအလောင်းကောင်၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် လှမ်း၍ သိမ်းဆည်းလိုက်သောအခါ ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်များကို သာမက အခြားအခြားသော အကြည်ဓာတ် = ပသာဒရုပ် အချို့ပါသည့် ရုပ်ကလာပ်များနှင့် မကြည်သည့် ရုပ်ကလာပ်များကိုလည်း တွေ့တတ်ကြ၏။ အကြောင်းကား —ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအလောင်းကောင်ကို မှီတွယ်နေသော အသက်ရှင်နေဆဲ ပိုးလောက်တို့၏ ရုပ်ကလာပ်များကိုပါ ရောနှောလျက် တွေ့မြင်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အသုဘအလောင်းကောင်၌ ကြည်သည့် ပသာဒရုပ်များနှင့် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တရားတို့ ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်ကား မဟုတ်ပေ။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အလောင်းကောင်တို့၌ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့မြင်သောအခါ ထို ရုပ်ကလာပ်များကို ဓာတ်ခွဲလျက် ပရမတ်ရုပ်တရားများကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပါလေ။

## ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်များ

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ကြီးကို ကိုးကား၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၂၄၄) သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်း လက္ခဏသမ္မသန ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံစာရင်းတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ကိုပါ ထည့်သွင်းကာ ဖော်ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ကိုလည်း ဝိပဿနာ ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် - **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ** - အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူသော အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်နည်းဖြင့် အကြောင်းတရား အကျိုးတရား သိမ်းဆည်းပုံကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူထားပါ။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းခဲ့သည့်အတိုင်း ယင်းအင်္ဂါရပ်တို့ကို ဤ၌ ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ဗဟိုထား၍ ယူခဲ့သော် -

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရတို့ကား - အတိတ်၊
- ၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝတို့ကား - ပစ္စုပ္ပန်၊
- ၃။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏတို့ကား - အနာဂတ်။

အကယ်၍ ပထမ အတိတ်ဘဝကို ဗဟိုထား၍ ယူခဲ့သော် -

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရတို့ကား - ဒုတိယ အတိတ်၊
- ၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝတို့ကား - ပထမ အတိတ်၊
- ၃။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏတို့ကား - ပစ္စုပ္ပန်။

အကယ်၍ ပထမအနာဂတ်ဘဝကို ဗဟိုထား၍ ယူခဲ့သော် -

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရတို့ကား - ပစ္စုပ္ပန်၊
- ၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝတို့ကား - ပထမ အနာဂတ်၊
- ၃။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏတို့ကား - ဒုတိယ အနာဂတ်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အတိတ်အဆက်ဆက် အနာဂတ်အဆက်ဆက်တို့၌ သဘောပေါက်ပါလေ။ ဘဝသုံးခု သုံးခုကို အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ရှုရမည့် ရှုကွက်ဖြစ်သည်။

## ရှုကွက်ပုံစံ အချို့

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာ (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။ သင်္ခါရ (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။

မိမိ၏ ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်တွင် ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့ အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်းတွင် သိမ်းဆည်းခဲ့သည့်အတိုင်း ရှုပါ။ ထိုတွင် အဝိဇ္ဇာမှာလည်း ယေဘုယျအားဖြင့် လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စု မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်သာ ဖြစ်၏။ သင်္ခါရမှာလည်း ထိုက်သလို ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရ ဖြစ်နိုင်၏။ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်ပင်တည်း။ အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ကွက်၍ ဆိုရမူ အတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော ယင်းသင်္ခါရမှာ ကုသိုလ်သင်္ခါရသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုထိုဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့ အတိုင်းသာ ရှုပါ။ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကိုလည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။

၂။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

သင်္ခါရ (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝိပါကဝိညာဏ်များကို ကုန်စင်အောင် ဒွါရ (၆)ပါး လုံး၌ = စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ဝီထိအားလုံးတို့၌လည်းကောင်း၊ ဘဝင်ဝိညာဏ် စုတိဝိညာဏ်တို့၌လည်းကောင်း ရှုပါလေ။ ကြွင်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်-တို့၌လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်းတွင် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည့်အတိုင်း ဇာတိ၊ ဇရာမရဏသို့တိုင်အောင် ရှုပါလေ။ အကြောင်း အကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါလေ။

သုတ္တန်နည်းအရ - ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့၌ ဝိပါကဝဋ်တရားတို့ကိုသာလျှင် အလိုရှိအပ်သည် မှန်သော်လည်း (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၂၃။) အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး

ဆက်နွယ်မှုသဘောကို ရှုရာ၌သာ ဝိပါကဝဋ်တရားတို့ကို ရှုပါ။ ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ကား မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအရ ဝီထိစဉ်တစ်ခု အတွင်း၌ ကျရောက်လျက်ရှိသော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ မနောဒွါရာ- ဝဇ္ဇန်း၊ ဇော - တို့ကို ရောနှော၍ ရှုပါကလည်း ပရမတ္ထဓာတ်သားတို့ကို မကြွင်းမကျန်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရှုပါမူ အပြစ်မဖြစ်နိုင်ပါ။ ရှု၍ ရနိုင်သမျှ အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရှုပါ။ ဗဟိဒ္ဓ၌ သာမန်ခြုံ့ရှုပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခွဲခြားဝေဖန်မှု မပြုပါနှင့်။

### တော (၄၀) ရှုကွက်

ဤ လက္ခဏသမ္မသနဉာဏ်ပိုင်းတွင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (၂၂၄၆။) ၌ ဘာဝနာ (၄၀) ခေါ် တော (၄၀) ရှုကွက်များကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် (၄၁၁။)ကို ကိုးကား၍ ဖော်ပြထား၏။ မှတ်သားလွယ်ကူစေရန် ရည်သန်၍ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီးက မိမိ၏ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ကျမ်းတွင် ဂါထာများသီကုံး၍ အနိစ္စလက္ခဏာ (၁၀)ချက်၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ (၂၅)ချက်၊ အနတ္တလက္ခဏာ (၅)ချက်တို့ကို သီးသန့်ခွဲ၍ ရေးသားတင်ပြ ထား၏။ ထိုဂါထာများ၌ လာရှိသည့်အတိုင်း လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သုံးစု ခွဲ၍ ရေးသားတင်ပြပေအံ့ -

### အနိစ္စလက္ခဏာ (၁၀) ချက်

**ရှုပ် အနိစ္စံ ပလောကံ၊ စလံ ပဘင်္ဂံ အဗ္ဗုတံ၊  
ဝိပရိကာမာသာရကံ၊ ဝိဘဝံ မဇ္ဈ သင်္ခတံ။**

၁။ အနိစ္စတော

**အနုစ္စန္တိကတာယ၊ အာဒိအန္တဝန္တတာယ စ အနိစ္စတော၊**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

**အနုစွန္ဒိကတာယာတိ အစွန္ဒိကတာဘာဝတော၊ အသဿတတာ-  
ယာတိ အတ္ထော၊ သဿတဉ္စိ အစွန္ဒိကံ ပရာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော။**

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၄။)

[ရုပ်နာမ်တို့၌ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ရှေ့အစွန်း၊ ပျက်ခြင်းဟူသော နောက်  
အစွန်းဟု အစွန်းနှစ်ခု ရှိ၏။ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းဟု ခေါ်သည်။ ရုပ်နာမ်တို့  
သည် နောက်အစွန်း ဘင်ကို လွန်နိုင်သော သဿတ မဟုတ်ရကား နောက်  
အစွန်းဘင်ကို မလွန်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပါဒ်စွန်းဟူသော အစ  
ဘင်စွန်းဟူသော အဆုံးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အနိစ္စတရားတို့ ဖြစ်  
ကြ၏။

ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဟု ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် ငါးပုံ  
ပုံ၍ ရှုပါ။ အထက်ပါ အနက်သဘောတရားကို ရုပ်တရား၌ (ဝေဒနာတရား  
၌၊ သညာတရား၌၊ သင်္ခါရတရား၌၊ ဝိညာဏ်တရား၌) ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်  
မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု ရှုပါ။

ဤ၌ ဥပါဒ်စွန်းကို မလွန်နိုင်ဟူသည် ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည်  
ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်သို့ မရောက်မီကလည်း မရှိကြကုန်သေး။ ဖြစ်ရန်အသင့် ကြိုတင်  
စောင့်ဆိုင်းနေမှုသဘောမျိုးလည်း မရှိပေ။ တစ်ဖန် ပျက်ခြင်း ဘင်ကာလ၏  
နောက်၌လည်း တစ်နေရာ၌ စွန့်ပစ်ထားကြသည့် အလောင်းကောင်များ-  
ကဲ့သို့ သွားရောက်စုပုံလျက် ထပ်နေမှု သဘောမျိုးလည်း မရှိပေ။ မဖြစ်ခင်က  
မရှိခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးနောက် မရှိခြင်းဟူသော “မရှိခြင်း” နှစ်ခုတို့၏ အလယ်-  
အကြား၌သာလျှင် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် အခိုက်အတန့်မျှ ပေါ်လာ  
ရခြင်း ဖြစ်လာရခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို လွန်၍  
တည်နေမှု မရှိသည့်သဘော၊ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်း ရှိနေခြင်းသဘောကြောင့်  
ရုပ်နာမ်တို့သည် အနိစ္စဟူသော အမည်ကို ရရှိကြပေသည်။ ထို့ကြောင့်] -

**အနိစ္စံ -** မြဲခြင်းသဘောမရှိ = မမြဲ - ဟု ရှုပါ။

၂။ ပလောကတော

**ဗျာဓိဇရာမရဏေဟိ ပလုန္နနိကာယ ပလောကတော၊**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(ဗျာဓိ ဇရာ မရဏ = နာမူ အိုမှု သေမှုတို့ဖြင့် ပြိုကွဲပေါက်ပြဲ ပျက်စီး တတ်ရကား လွန်စွာပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့်) - ပလောကံ = ပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိ၏ - ဟု ရှုပါ။

၃။ စလတော

**ဗျာဓိဇရာမရဏေဟိ စေဝ လာဘာလာဘာဒိဟိ စ လောကဓမ္မေဟိ ပစလိတတာယ စလတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

**လောကဓမ္မာ လာဘာဒိဟေတုကာ အနုနယပဋိယာ၊ တေဟိ၊ ဗျာဓိ- အာဒိဟိ စ အနဝဋ္ဌိတတာ ပစလိတတာ၊** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၆။)

(ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်း တရားတို့သည် လာဘ်ရခြင်း လာဘ်မရခြင်း စသော လောကဓံတရားတို့လျှင် အခြေခံအကြောင်းရင်း ရှိကြကုန်၏။ ယင်း လော- ကဓံတို့ကြောင့် ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်း စသည့် စိတ်ဓာတ်တုန်လှုပ်ချောက်ချားမှု- တို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြရ၏။ ဗျာဓိ ဇရာ မရဏ = နာမူ အိုမှု သေမှု တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ လာဘ်ရခြင်း လာဘ်မရခြင်း စသော လောကဓံ တို့ကြောင့်လည်းကောင်း ရုပ်နာမ်တို့သည် မတည်ကြည် မတုံစား အပြား အားဖြင့် တုန်လှုပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) - စလံ - မတည်ကြည် မတုံစား ရွေ့ရှားတုန်လှုပ်တတ်၏ - ဟု ရှုပါ။

၄။ ပဘင်္ဂီတော

**ဥပက္ကမေန စေဝ သရသေန စ ပဘင်္ဂပဂမနသိလတာယ ပဘင်္ဂီ- တော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

၇၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

(မိမိ၏လုံ့လပယောဂ၊ သူတစ်ပါး၏လုံ့လပယောဂဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိမိ ပင်ကိုသဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖရိဖရဲ ပြိုကွဲပျက် စီးခြင်းသို့ ရောက်လေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) - **ပဘဏ်** - ဖရိဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးခြင်း သဘော ရှိ၏။

## ၅။ အဒ္ဓုဝတော

**သဗ္ဗာဝတ္ထနိပါတိတာယ၊ ထိရတာဝဿ စ အဘာဝတာယ အဇ္ဈဝတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

(အလွန်နုသော ကာလမှ စ၍ တချွေချွေကြွေကျသော သစ်သီးကဲ့သို့ ငယ်ရွယ် နုနယ်သောအရွယ်၊ ပျော်ရွှင်မြူးတူး ကစားသောအရွယ် စသော အလုံးစုံသော အသက်အရွယ် အခိုက်အတန့် အမျိုးမျိုးတို့၌ ကြွေကျခြင်း သဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မကြွေကျသော်လည်း ခပ် သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အနှစ်မဲ့သည်ဖြစ်၍ မြဲမြံခိုင်ခံ့သော အဖြစ် ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) - **အဇ္ဈဝံ** - ခိုင်မာခြင်းသဘော မရှိ။

## ၆။ ဝိပရိကာမဓမ္မတော

**ဇရာယ ဝေဝ မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ပရိကာမပကတိတာယ ဝိပရိကာမဓမ္မတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

(အိုခြင်း ဇရာဖြင့် ။ဝါ။ တည်ခြင်း = ဌိကာလဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေခြင်း မရဏဖြင့် ။ဝါ။ ပျက်ခြင်း = ဘင်ကာလဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်မျိုး သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း = ပြောင်းလဲခြင်းသဘော ရှိ- သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) **ဝိပရိကာမံ** - ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ (ဥပါဒ် သဘောမှ ဌိသဘော ဇရာ၊ ဘင်သဘော မရဏသို့ ပြောင်းခြင်းသဘောကို ဆိုလို၏။)



၇။ အသာရကတော

**ဒုဗ္ဗလတာယ၊ ဖေဂ္ဂူ ဝိယ သုခဘဉ္ဇနိယတာယ ဝ အသာရကတော။**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(အလိုလိုပင် ပျက်စီးတတ်၍ အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း-  
ကောင်း၊ အကာကဲ့သို့ ပျက်စီးလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း)

**အသာရကံ -** ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရ မရှိ။

၈။ ဝိဘဝတော

**ဝိဂတဘဝတာယ၊ ဝိဘဝသမ္ဘူတတာယ ဝ ဝိဘဝတော။**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

(ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားတတ် ကုန်သွားတတ်ရကား ကြီးပွားခြင်း တိုး  
ပွားခြင်း ပွားစီးခြင်း ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပျက်စီးဆုံး  
ရှုံးခြင်းသဘောရှိသော ဝိဘဝတဏှာ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာ  
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အကြောင်း  
ရင်း ဖခင်နှင့် တူစွာ) - **ဝိဘဝံ** = ဆုံးရှုံးခြင်းသဘော ရှိ၏။

၉။ မရဏမေဓတော = မခွါ

**မရဏပကတိတာယ မရဏမေဓတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

(သေခြင်း = ပျက်ခြင်း မရဏသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) -  
**မရဏမေဓ - မစွါ** = သေခြင်းသဘော ရှိ၏ (= ပျက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။)

၁၀။ သင်္ခိတတော

**ဟေတုပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခိတတာယ သင်္ခိတတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

(တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေတတ်သော ဟေတု အကြောင်းတရား = ဇနက

အကြောင်းတရား၊ အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတရား = ပစ္စယ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ ပြုပြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) - **သင်္ခိတံ** - အကြောင်းတရားတို့သည် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပြုပြင်အပ်သော သဘောရှိ၏။

ရုပ်တရားများကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့ကား ကံဖြစ်ကြ၏။ ဇနကအကြောင်းတရား ဟေတုအကြောင်းတရားတည်း။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဟူသော ကိလေသဝဋ် အကြောင်းတရားတို့ကား - ထိုအတိတ်ကံကို အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတရားတို့တည်း။ သို့သော် ထိုကိလေသဝဋ်တို့သည် ကုသိုလ်ကံအား ဥပနိဿယစသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေး၏။ အကုသိုလ်ကံအားမူ ဥပနိဿယစသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်လည်းကောင်း သဟဇာတ စသော အကြောင်းတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြုပေး၏။

တစ်ဖန် စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည်လည်း ရုပ်တရားတို့ကို အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတရားတို့ပင်တည်း။ သို့သော် စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည် အချို့သော စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်တို့အား တိုက်ရိုက် ဖြစ်စေတတ်၍ အချို့တို့အား အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော်လည်း ကမ္မသတ္တိက ကမ္မဇရုပ်အား ဖြစ်စေပုံနှင့် မတူဘဲ ရှိကြ၏။ သဟဇာတစသော သတ္တိတို့ဖြင့် စိတ်က စိတ္တဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပေး၏။ ဥတုက ဥတုဇရုပ်တို့အား ဥပနိဿယ စသော သတ္တိတို့ဖြင့်၊ အာဟာရက အာဟာရဇရုပ်တို့အား အာဟာရပစ္စယ စသော သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေး၏။ သို့အတွက် ကမ္မသတ္တိ မဟုတ်သဖြင့် ဇနကအကြောင်းဟု မဆိုဘဲ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဟု ဆိုသည် မှတ်ပါ။

ဝိပါက်နာမ်တရားများ၏ ဟေတုအကြောင်း ဇနကအကြောင်းမှာ ကံဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ဟူသော ကိလေသဝဋ် အကြောင်းတရားတို့ကို ရုပ်၌ ဆိုခဲ့သည့်နည်းတူ မှတ်ပါ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာ-

ကတ နာမ်တရားအားလုံးတို့၏ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရား ဖြစ်ကုန်သော ဝတ္ထု အာရုံ ဖဿ စသော အကြောင်းတရားတို့သည်ကား ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတရားတို့ ဖြစ်ကုန်သည်ဟု မှတ်ပါ။

အထက်ပါ သဘောတရားများကို မိမိရှုပွားမည့် ရုပ်တရား (ဝေဒနာ တရား၊ သညာတရား၊ သင်္ခါရတရား၊ ဝိညာဏ်တရား)တို့၌ ဉာဏ်ဖြင့် မြင် အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊ ပလောကဟုလည်းကောင်း - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှုပါ။ ဤတွင် အနိစ္စလက္ခဏာ (၁၀)ချက် ပြီး၏။

### ဒုက္ခလက္ခဏာ (၂၅) ချက်

**ဒုက္ခဉ္စ ရောဂါယံ ဂဏှံ၊ သဏ္ဌာဗာဓံ ဥပဒ္ဓဝံ၊  
ဘယိတျူပသဂ္ဂါ တာဏံ၊ အလေဏာသရဏံ ဝဓံ၊  
အယမူလံ အာဒိနဝံ၊ သာသဝံ မာရအာမိသံ၊  
ဇာတိဇ္ဇရံ ဗျာဓိသောကံ၊ ပရိဒေဝမုပါယာသံ၊  
သံကိလေသသဘာဝကံ။**

### ၁။ ဒုက္ခဇော

**ဥပ္ပါဒဝယပဋိပိဋ္ဌနတာယ၊ ဒုက္ခဝတ္ထုတာယ စ ဒုက္ခဇော၊**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

**ဥပ္ပါဒဝယပဋိပိဋ္ဌနတာယာတိ ဥပ္ပါဒေန၊ ဝယေန စ ပတိ ပတိ ခဏေ ခဏေ တံသမဏီနော ဝိဗာဓနသဘာဝတ္ထာ၊ တေဟိ ဝါ သယမေဝ ဝိဗာဓေ-  
တဗ္ဗတ္ထာ၊ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တော ဟိ ဓမ္မာ အဘိက္ခံ တေဟိ ပဋိပိဋိတာ ဧဝ  
ဟောန္တိ၊ ယာ ပိဋ္ဌနာ “သင်္ခါရဒုက္ခတာ”တိ ဝုစ္စတိ၊ ဒုက္ခဝတ္ထုတာယာတိ  
တိဝိသောပိ ဒုက္ခဿ၊ သံသာရဒုက္ခဿ စ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။**

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၄-၃၉၅။)

[ရုပ်နာမ်တို့သည် ထို ရုပ်နာမ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖြစ်ခြင်း

ဒဏ်ချက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့်လည်းကောင်း ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌ ညဉ့်ပန်းနှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တစ်နည်း - မိမိရုပ်နာမ်ကိုယ်တိုင် ထိုဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်တို့သည် ညဉ့်ပန်းနှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း = ရုပ်နာမ် တို့သည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်တို့ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညဉ့်ပန်း အနှိပ်စက်ခံရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း -

(က) ဒုက္ခဝေဒနာဟူသော ဒုက္ခဒုက္ခ၊

(ခ) သုခဝေဒနာဟူသော ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ (တည်ငိုက် သုခ၊ ပျက်က ဒုက္ခ ဟူလို)

(ဂ) ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ဝေဒနာမှ ကြွင်းသော ရုပ်နာမ်ဟူသော သင်္ခါရ ဒုက္ခ -

ဤ ဒုက္ခသုံးပါးအပေါင်း၏၊ တစ်နည်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ တည်ရာ ဝတ္ထု၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း] - **ဒုက္ခံ** - ယုတ်မာညစ်ဆိုး ဆင်းရဲသည့် ဒုက္ခမျိုးသာတည်း။

**သင်္ခါရဒုက္ခံ** - ဘုံသုံးပါးအတွင်း၌ တည်ရှိကြသော သင်္ခါရတရား မှန်သမျှသည် သင်္ခါရဒုက္ခ ဟူသော အမည်ကို ရရှိနိုင်သည်ချည်းသာတည်း။ သို့သော် - ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် သုခဝေဒနာတို့မှာ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဟူသော အမည် သီးခြားရရှိပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ဝေဒနာမှ ကြွင်းသော ဘုံသုံးပါးအတွင်း၌ တည်ရှိသော တေဘူမက သင်္ခါရတရား မှန်သမျှကို သင်္ခါရဒုက္ခဟု ဆိုထားသည်။ ယင်း တေဘူမက ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရား မှန်သမျှတို့သည် ယင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးရ သည့် သင်္ခါတဒုက္ခ တင်းလင်းရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက် ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညဉ့်ပန်း အနှိပ်စက်ခံရသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း သင်္ခါရဒုက္ခဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၃၀။ မဟာဇီ၊ ၂၊ ၁၉၇။)

## ၂။ ရောဂတော

### ပစ္စယယာပနိယတာယ၊ ရောဂမူလတာယ စ ရောဂတော၊

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့က အနိုင်နိုင် ကျေးဇူးပြုပေးပါမှ အကျိုး ရုပ်နာမ်တို့၏ ရပ်တည်နိုင်ခွင့် ရနိုင်ရှိနိုင်ရကား ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အကြောင်းတရားတို့ဖြင့် မျှစေအပ် တည်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တစ်နည်း - ထိုက်သင့်သော ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ဖြင့် မျှစေအပ် တည်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အစဉ်လိုက်သော နာ- တာရှည် အနာရောဂါတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယာယုအနာရောဂါနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) - **ရောဂံ** - ကျင်နာညစ်ဆိုး ရောဂါ မျိုးသာတည်း။

[ရုပ်နာမ်တို့သည် ခပ်သိမ်းသော ကာယိကရောဂါ စေတသိကရောဂါ အမျိုးမျိုးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ယာယုနာ = ယာယုရောဂါနှင့် တူ- သည် ဟူ၏။]

## ၃။ အယတော

### ဝိဂရဟင်္ဂယတာယ၊ အဝဗ္ဗိအာဝဟနတာယ၊ အယဝတ္ထုတာယ စ အယတော၊ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(အကုသိုလ်တရားတို့ကဲ့သို့ ဘုရားအရိယာတို့သည် ကဲ့ရဲ့အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါအများတို့၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို လွန်စွာ ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အယဟု ခေါ်ဆိုအပ် သော အကုသိုလ်ထိုထို၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း) - **အယံ** -  
▪ အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့မျိုးသာတည်း။

၄။ ဂဠာဇော

**ဒုက္ခတာသုလယောဝိတာယ၊ ကိလေသာသုစိပဋ္ဌရဏတာယ၊ ဥပါဒ-  
ရောဘင်္ဂေဟိ ဥဗ္ဗုမာတပရိပတ္တပဘိန္ဒတာယ ၈ ဂဠာဇော။**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

(ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ ဟူသော သုံးပါးအပြားရှိသော ဒုက္ခတာဟု ဆိုအပ်သော ထိုးကျင့် ကိုက်ခဲခြင်းနှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်ခြင်းဟူသော သမ္ပယုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း မစင်မကြယ် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ ရာဂစသည့် ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို တစီစီ တစစ်စစ် ယိုစီးကျစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးက မရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပါဒ်သဘောဖြင့် ဖူးဖူးရောင်တက်ခြင်း၊ တည်မှု ဦးသဘောဖြင့် ရင့်ကျက် မှည့်ရော်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း ဘင်သဘောဖြင့် ဖရိုဖရဲ ပေါက်ပြိုကွဲအက် ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း) - **ဂဠာ** - မဖွယ်ရုပ်ဆင်း ထွတ်မြင်း အနာမျိုးသာတည်း။

**ကိလေသာသုစိပဋ္ဌရဏတာယ** - ရှေးရှေး ရာဂစသည်ကို အာရုံပြု၍ နောက်နောက် ရာဂစသည် ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရာဂ ဖြစ်လောက်သည့် ကိလေသာဖြစ်လောက်သည့် အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်စေတသိက်တို့နှင့် အတူယှဉ်တွဲ၍ ရာဂစသည့် ကိလေသာတို့ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း ရည်ညွှန်း၍ “ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်ခြင်းဟူသော သမ္ပယုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း မစင်မကြယ် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ ရာဂ စသည့် ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို တစီစီ တစစ်စစ် ယိုစီးကျစေတတ်သည်”ဟု ဆိုသည်။ ရုပ်နာမ်တို့မှ ယိုစီးကျလာသော အပုပ်ရည်တို့တည်း။ ပကတိသော ထွတ်မြင်း အိုင်းအမာနာမှ အပုပ်ရည်များ ယိုစီးကျသကဲ့သို့ မှတ်ပါ။

**၅။ သဏ္ဌတော**

**ပိဋ္ဌာဇနကတာယ၊ အန္တောတုဒနတာယ၊ ဒုန္နိဟရင်္ဂိယတာယ ဝ သဏ္ဌတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

- [(က) ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
  - (ခ) ဒုက္ခဝေဒနာ စသည်တို့သည် ကိုယ်အတွင်းသို့ ထိုးကျင့်စူးဝင်တတ်သကဲ့သို့ ဤ သင်္ခါရတရားသည်လည်း အတ္တဘောတည်းဟူသော ခန္ဓာအိမ်အတွင်း၌ ကျရောက်လာသော် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် ထိုးကျင့်စူးဝင်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
  - (ဂ) ထို ရုပ်နာမ် သင်္ခါရဒုက္ခဟူသော မြားပြောင့်ကို အရိယမဂ်တည်းဟူသော မွေးညှပ်နှင့် ကင်း၍ နုတ်ပယ်ခြင်းငှာ တတ်နိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း] -
- သဏ္ဌံ - စူးဝင် ညစ်ဆိုး မြားပြောင့်မျိုးသာတည်း။**

**၆။ အာမာဓတော**

**အသေရိဘာဝဇနကတာယ၊ အာဗာပေဒဌာနတာယ ဝ အာမာဓ-တော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

[(၁) အသည်းအသန် မကျန်းမာသူ လူနာသည် ဣရိယာပုထ်လေးပါးလုံး၌ ကိုယ့်စွမ်းအားဖြင့် မတတ်နိုင်၊ သူတစ်ပါးတို့သည် လုပ်ကျွေးပြုစုခြင်း ထူပေးခြင်း လှည့်ပေးခြင်း စသည်ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့နှင့် စပ်သော ကိုယ်၏ ဖြစ်ခြင်း ရှိသကဲ့သို့ ခန္ဓာတို့သည်လည်း မိမိ၏ စွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်နိုင်ကြဘဲ အကြောင်းတရားတည်းဟူသော သူတစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ (၂) အသည်းအသန် လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သော အနာရောဂါဟူသမျှ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း] -

**အာဗာဓံ** = နှိပ်စက်လွှမ်းမိုး အနာမျိုးသာတည်း။

## ၇။ ဥပဒ္ဒဝတော

**အဝိဒိတာနိယေဝ ဝိပုလာနံ အနတ္တာနံ အာဝဟနတော၊ သဗ္ဗပဒ္ဒဝ-  
ဝတ္ထုတာယ ၈ ဥပဒ္ဒဝတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

[(၁) ဥထေကြက်ငယ် ပေါက်ဝယ်ကျေးသို့ တွေးဆ၍ သိခြင်းငှာ မတတ်အားသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ပြန့်ပြော ပေါများကုန်သော မင်း ဘေး မင်းဒဏ် အိုဘေး နာဘေး သေဘေး အပါယ်ဘေး စသော အကျိုးမဲ့ တို့ကို ရွက်ဆောင်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (၂) အလုံးစုံကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်သော ဥပဒ္ဒဝေါ၏ တည်ရာဝတ္ထု ယာခင်း ဖြစ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း] -

**ဥပဒ္ဒဝံ** - လွန်စွာကပ်ရပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးသာတည်း။

## ၈။ ဘယတော

**သဗ္ဗဘယာနံ အာကရတာယ၊ ဒုက္ခဥပသမသင်္ခါတဿ ပရမဿာ-  
သဿ ပဋိပက္ခဘူတတာယ ၈ ဘယတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

[(၁) ခန္ဓာတို့သည် မျက်မြင်လောက ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ရောက်သောဘေး၊ တမလွန်လောက၌ ရောက်သော ဘေးဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အလုံးစုံသော ဘေးတို့၏ တည်ရာ ဘေးတွင်းသဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (၂) ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးချမ်းမြေ့ရာဟု ဆိုအပ်သော လွန်စွာ သက်သာရာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း] - **ဘယံ** - ချမ်းသာ စသည်နှင့် မရော ပြန့်ပြောများပြား ကြီးမားသော ဘေးမျိုးသာတည်း။ ဝါ ။ ကြောက်ဖွယ်ညစ်ဆိုး ဘေးရန်မျိုးသာတည်း။



## ၉။ ဤတိတော

**အနေကဗျသနာဝဟနတာယ ဤတိတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(ခန္ဓာတို့သည် အထွေထွေ အပြားပြား များစွာသော ပျက်စီးခြင်းကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်) - **ဤတိ** - ထိတ်လန့်စဖွယ် အန္တရာယ်မျိုးသာ တည်း။

## ၁၀။ ဥပသက္ခတော

**အနေကေဟိ အနတ္တေဟိ အနုပဒ္ဒတာယ၊ ဒေါသုပသဋ္ဌတာယ၊ ဥပသဂ္ဂေါ ဝိယ အနဓိဝါသနာရဟတာယ ၈ ဥပသက္ခတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

[(၁) ဗဟိဒ္ဓ၌ ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း စသည်၊ အဇ္ဈတ္တ၌ အနာရောဂါ စသည် အပြားရှိကုန်သော များစွာသော အကျိုးမဲ့တို့သည် အစဉ်တစိုက်-လိုက်၍ ဖွဲ့စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (၂) အာရုံအားဖြင့် လည်းကောင်း သမ္ပယုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ရာဂ အစရှိသော အပြစ် ဒေါသတို့နှင့် ကပ်ငြိယှက်တွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (၃) ဘီလူး ဥပါ ယုတ်မာသော နတ်ဆိုးတို့သည် ဆောင်အပ် ဖြစ်စေအပ်သော ရောဂါဗျာဓိအစရှိသော အကျိုးမဲ့ကဲ့သို့ သည်းခံနိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း] -

**ဥပသက္ခံ** - တွယ်တာစွဲကပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးသာတည်း။

## ၁၁။ အတာဏတော

**အတာယနတာယ စေဝ၊ အလဗ္ဘနေယျခေမတာယ ၈ အတာဏ-တော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

၈၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

[(၁) ခန္ဓာတို့ကား ဖြစ်ပြီးက ပျက်မြဲဓမ္မတာတည်း၊ ဖြစ်ပြီးက မပျက်  
အောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊  
(၂) စောင့်ရှောက်စေလိုသော အာသာဆန္ဒဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ဆည်းကပ်ပါ-  
သော်လည်း မရအပ် မရနိုင်သော ဘေးကင်းခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်  
လည်းကောင်း = ဘေးကင်းမှုကို မရအပ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း] -

**အတာဏံ** = စောင့်ရှောက်မဲ့လျှင်း ဘေး၏ အသင်းသာတည်း။

### ၁၂။ အလေဏတော

**အလ္လိယိတုံ အနုရုတတယ၊ အလ္လိနာနမ္ပိ စ လေဏကိစ္စကာရိတယ  
အလေဏတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

[(၁) ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကြောက်သည်ဖြစ်၍ ခိုမှီကပ်ရပ်လိုသော အာသာ  
ဆန္ဒဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ကပ်ရပ်မီခိုခြင်းငှာ မထိုက်တန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်  
လည်းကောင်း၊ (၂) ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကြောက်သည်ဖြစ်၍ ခိုမှီကပ်ရပ်လိုသော  
အာသာဆန္ဒဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို (= ခန္ဓာတို့ကို) ကပ်ရပ်မီခိုကြကုန်သော သူတို့  
၏လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပျောက်ကွယ်နှစ်မြုပ်စေခြင်းဟူသော ပုန်းအောင်း  
ရာကိစ္စကို မပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း] - **အလေဏံ** -  
ကွယ်ရာမဲ့လျှင်း ဘေး၏ အသင်းသာတည်း။

### ၁၃။ အသရုဏတော

**နိဿိတာနံ ဘယသာရကတ္တာဘာဝေန အသရုဏတော၊**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

(ဇာတိ-ဇရာ-ဗျာဓိ-မရဏ စသော ဘေးဒုက္ခကို ကြောက်၍ မှီခို  
ကပ်ရပ်ကုန်သော သူတို့၏ ဇာတိ-ဇရာ-ဗျာဓိ-မရဏ စသော ဘေးဒုက္ခကို  
ညှဉ်းဆဲဖျောက်ပယ်တတ်သော သဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်) -

**အသရဏံ** = ကိုးကွယ်ရာမဲ့လျှင်း ဘေး၏ အသင်းသာတည်း။

**၁၄။ ဝဏေတော**

**မိတ္တမုခသပတ္တော ဝိယ ဝိဿာသယာတိတာယ ဝဏေတော။**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

(မိတ်ဆွေမျက်နှာကဲ့သို့ ပြုံးချိုသောမျက်နှာရှိသော ရန်သူကဲ့သို့ အကျွမ်းဝင်သောသူကို သတ်တတ်သောကြောင့်) - **ဝဓံ - ဝဏေ** - သမ္မုတိ-သစ္စာ လျော်စွာပညတ် ခေါ်ဝေါ်အပ်သည့် လူနတ်ဗြာဟ္မာသတ္တဝါကို သုံးဖြာ ခဏ ဘင်သို့ကျအောင် ကာလမရှည် သန္တာန်စည်၍ နာရီမလပ် အတွင် သတ်သည့် လူသတ်မျိုးရိုးသားတည်း။

ဤ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တရားတို့သည် ချမ်းသာသုခ ၏ အကြောင်းတည်း။ ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ အကြောင်းမဟုတ် - ဤသို့ ဖြစ်စေအပ်သော အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သတ်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ခန္ဓာတို့သည် ဝိဿာသယာတိ = အကျွမ်းဝင်သူကို သတ်လေ့ရှိသော လူသတ်သမားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ မှန်ပေသည် ခန္ဓာတို့၌ - ဧတံ မမ = ဤကား ငါ၏ ဥစ္စာတည်း - ဤသို့ စွဲယူသည့် စွမ်းအားကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ရှိကြရကုန်၏။ ဒုက္ခသစ္စာ အမည်ရသော ခန္ဓာတို့သည် သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော တဏှာလောဘကြောင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို။ တစ်နည်း - ထိုအကျွမ်းဝင်သူကို သတ်တတ်သော သဘောရှိသောကြောင့် ခန္ဓာတို့သည် အကျွမ်းဝင်သူကို သတ်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဿာသယာတိမည်၏ ဟူလိုသည်။ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၇။)

**၁၅။ အဃမူလတော**

**အဃဟေတုတာယ အဃမူလတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

**အဃဿ ပါပဿ ဟေတုတာ အဃဟေတုတာ။** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၇။)

(ကြမ်းကြုတ်ရုန့်ရင်းသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်၏ အကြောင်းရင်း ၏အဖြစ်ကြောင့်) - **အယမူလံ** - ကျိုးမဲ့ခပင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အရင်းအမြစ် သာတည်း။

### ၁၆။ အာဒိနဝတော

**ပဝတ္ထိဒုက္ခတာယ၊ ဒုက္ခဿ စ အာဒိနဝတာယ အာဒိနဝတော၊ အထ ဝါ အာဒိနံ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္ထတိတိ အာဒိနဝေါ၊ ကပဏမနုဿသေတံ အဓိဝစနံ၊ ခန္ဓာပိ စ ကပဏာယေဝါတိ အာဒိနဝသဒိသတာယ အာဒိနဝ- တော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

**ပဝတ္ထိဒုက္ခတာယာတိ ဘဝပဝတ္ထိဒုက္ခဘာဝတော၊ ဘဝပဝတ္ထိ စ ပဉ္စနံ ခန္ဓာနံ အနိစ္စာဒိအာကာရေန ပဝတ္ထနမေဝ၊ သော စ အာဒိနဝေါ၊ ယထာဟ “ယံ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ၊ အယံ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု အာဒိနဝေါ”တိ၊ တေနာဟ “ဒုက္ခဿ စ အာဒိ- နဝတောယာ”တိ၊ အာဒိနန္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော ယထာ “ဧကမန္တ”န္တိ အတိဝိယ ကပဏန္တိ အတ္ထော၊ ဘုသတ္ထော ဟိ အယံ အာ-ကာရော၊**

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၆။)

[(၁) ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း သည် ဘဝပဝတ္ထိ = ဘဝဖြစ်ခြင်း မည်၏။ ထိုသို့ အနိစ္စ စသော အခြင်း အရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် ခန္ဓာတို့၏အပြစ် အာဒိနဝလည်း မည်၏။ “ရဟန်းတို့ . . . ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမဓမ္မတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ယင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမဓမ္မသဘောတရား- သည်ပင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အပြစ်အာဒိနဝတည်း” - ဤသို့ ဘုရားရှင်- သည် ဟောကြားထားတော်မူသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး တို့၏ အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဘဝ ပဝတ္ထိ-

ဝဋ်ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (၂) ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရား၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမဓမ္မ ဟူသော အပြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း- ကောင်း] - **အာဒီနဝံ** - ဆိုးဝါးညစ်ကျ အပြစ်စုသာတည်း။

[တစ်နည်းသော်ကား - အလွန် အထီးကျန်သည်ဖြစ်၍ ဆင်ရဲရိရူး ပင်ပန်းလှစွာ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် အထီးကျန် သူဆင်းရဲသည် အာဒီနဝံ မည်ပေသည်။ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်လည်း အာဒီနဝံအမည်ရသော ခိုကိုးရာမဲ့ အထီးကျန် သူဆင်းရဲနှင့် တူသောကြောင့်] - **အာဒီနဝံ** - ခိုကိုးရာမဲ့ အထီး- ကျန် သူဆင်းရဲသာတည်း။ (ဥပါဒိပြီးနောက် ဘင်ကာလသို့ ရောက်က မပျက်ရန် ခိုကိုးရာမရှိ ဟူလိုသည်။)

**၁၇။ သာသဝတော**

**အာသဝပဒဋ္ဌာနတာယ သာသဝတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၈။)

**အာသဝါနံ အာရမ္မဏာဒိနာ ပစ္စယဘာဝေါ အာသဝပဒ္ဓန္တာနတာ၊**

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၇။)

(ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ဟူသော ကိလေသဝဋ်တရားတို့ကား အာသဝေါတရားတို့ပင်တည်း။ ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့က အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ စသော ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးသည့်အတွက် ယင်း အာသဝေါတရားတို့သည် ဖြစ်ပေါ် လာကြရကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အာသဝေါ တရားတို့၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သောကြောင့်) - **သာသဝံ** - အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ အစီးအပွားသာတည်း။

**၁၈။ မာရာမိသတော**

**မစ္စုမာရကိလေသမာရာနံ အာမိသဘူတတာယ မာရာမိသတော၊**

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

**မစ္ဆုမာရဿ အဓိဌာနဘာဝေန၊ ကိလေသမာရဿ ပစ္စယဘာဝေန သံဝဗ္ဗနတော အာမိသဘူတတာ၊ ခန္ဓာပိ ခန္ဓာနံ အာမိသဘူတာ ပစ္စယ-  
ဘာဝေန သံဝဗ္ဗနတော၊ တဒန္တောဂမာ အဘိသင်္ခါရာ၊ ဒေဝပုတ္တမာရဿ  
ပန “မမေတ”န္တိ အဓိမာနဝသေန အာမိသဘာဝေါတိ ခန္ဓာဒိမာရာနဗ္ဗိ  
ဣမေသံ ယထာရဟံ အာမိသဘူတတာ ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊** (မဟာဋီ၊ ၂၃၉၇။)

[ဒေဝပုတ္တမာရ် ကိလေသမာရ် ခန္ဓမာရ် မစ္ဆုမာရ် အဘိသင်္ခါရမာရ်ဟု  
မာရ်ငါးပါး ရှိ၏။ ထိုတွင် ကိလေသမာရ်နှင့် မစ္ဆုမာရ်နှစ်ပါးကို အဋ္ဌကထာ  
က တိုက်ရိုက်ယူ၍ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ မဟာဋီကာဆရာတော်က မာရ်  
ငါးပါးလုံးပင် ထိုက်သလို ရသင့်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထား၏။

ခန္ဓာတို့သည် သေခြင်း မရဏဟူသော မစ္ဆုမာရ်၏ တည်ရာလည်း  
ဖြစ်ကြ၏။ (ခန္ဓာ မရှိက မသေနိုင်ဟူပေ။) အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ဟူသော  
ကိလေသာမာရ်စစ်သည်တို့၏ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရာအကြောင်းတရား၊ ကြီးပွားတိုး  
တက်ရန် အကြောင်းတရားလည်း ဖြစ်ကြ၏။ ခန္ဓာတို့သည်ပင် ခန္ဓာတို့၏  
အကြောင်းတရား၏အဖြစ်ဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ကြီးပွားတိုးတက်စေတတ်သော  
ကြောင့် ခန္ဓာတို့သည်ပင် ခန္ဓာတို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် အာမိသလည်းဖြစ်  
ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာတို့သည်ပင် ခန္ဓာတို့၏ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရာအကြောင်း  
တရား ကြီးပွားတိုးတက်ရန် အကြောင်းတရားလည်း ဖြစ်ကြ၏။ ဘဝသစ်ကို  
ပြုပြင်စီရင်တတ်ကုန်သော ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရ ဟူသော  
အဘိသင်္ခါရမာရ်တို့ကား ထိုခန္ဓာတို့၌ပင် အတွင်းဝင်ကုန်၏။ အဘိသင်္ခါရ  
တရားတို့ကြောင့် ခန္ဓာတို့ ဖြစ်လာကြရ၏။ ခန္ဓာတို့ကို အစွဲပြု၍လည်း  
အဘိသင်္ခါရတရားတို့ ဖြစ်ကြရ၏။ အဘိသင်္ခါရတရားတို့ဟူသည်မှာလည်း  
ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရ အမည်ရသည့် နာမ်ခန္ဓာတို့သာတည်း။  
ဒေဝပုတ္တမာရ်၏ မူကား - **“ဧတံ မမ - မမေတံ -** ဤတရားအပေါင်းသည်  
ငါ၏ဥစ္စာတည်း” - ဤသို့ မှတ်ထင်သော အဓိမာန၏ အစွမ်းဖြင့် အာမိသ  
၏အဖြစ်ကို သိရှိပါလေ။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓမာရ် စသည်တို့၏လည်း ဤခန္ဓာ

ငါးပါးတို့၏ ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ အာမိသ၏အဖြစ်ကို ဆိုသင့် ဆိုထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် - ဒေဝပုတ္တမာရ် ကိလေသမာရ် ခန္ဓမာရ် မစ္စမာရ် အဘိသင်္ခါရမာရ်တည်းဟူသော မာရ်ငါးပါးတို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နှင်းနယ်ရာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်] - **မာရာမိသံ** - ကိလေသမာရ် မစ္စမာရ်တို့၏ ။ဝါ။ မာရ်ငါးပါးတို့၏ စားဖတ်ဝါးဖတ် သုံးသပ်နှင်းနယ်ရာသာ တည်း။

၁၉။ **ဇာတိဓမ္မတော**

၂၀။ **ဇရာဓမ္မတော**

၂၁။ **ဗျာဓိဓမ္မတော**

**ဇာတိ-ဇရာ-ဗျာဓိ-မရဏပကတိတာယ ဇာတိ-ဇရာ-ဗျာဓိ-မရဏဓမ္မတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

[ဇာတိသဘော = ဥပါဒ်သဘော၊ ဇရာသဘော = ဌိသဘော၊ ဗျာဓိသဘော၊ (မရဏသဘော = ဘင်္ဂသဘော) ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်] -

၁၉။ **ဇာတိ** - ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်တတ်သောသဘော ရှိ၏။

၂၀။ **ဇရံ** - ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးခြင်းသဘော ရှိ၏။

၂၁။ **ဗျာဓိ** - ဖျားနာခြင်းသဘော ရှိ၏။

(မရဏဓမ္မတောကား အနိစ္စလက္ခဏာဆယ်ချက်၌ ပါပြီးဖြစ်သည်။)

၂၂။ **သောကဓမ္မတော**

၂၃။ **ပရိဒေဝဓမ္မတော**

၂၄။ **ဥပါယာသဓမ္မတော**

**သောက-ပရိဒေဝ-ဥပါယာသဟေတုတာယ သောက-ပရိဒေဝ-ဥပါယာသဓမ္မတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

(ခန္ဓာတို့သည် သောက-ပရိဒေဝ-ဥပါယာသတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရန် အကြောင်းတရားများ ဖြစ်သောကြောင့်) -

- ၂၂။ **သောကံ**     ▪ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းသဘော ရှိ၏။
- ၂၃။ **ပရိဒေဝံ**   ▪ ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းသဘော ရှိ၏။
- ၂၄။ **ဥပါယာသံ**   ▪ သက်ကြီးရှိုက်ငင် ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

## ၂၅။ သံကိလေသိကဓမ္မဇော

**တဏှာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတသံကိလေသာနံ ဝိသယဓမ္မတာယ သံကိလေသိ-  
ကဓမ္မဇော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

**သံကိလေသတ္ထယဂ္ဂဟဏေန တဒေကဋ္ဌာနံ ဒသန္တံ ကိလေသဝတ္ထုနဋ္ဌိ  
သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တဒါရမ္ပကာ ဟိ ဓမ္မာ တဒနတိဝတ္ထနတော သံကိ-  
လေသိကာ ဧဝံ၊ တထာ ခုစ္စါ၊ တဏှာ၊ ဇောဒီသု (ခုဒ္ဓါတဏှာဇောဒီသု -  
သီ) သရီရဿ၊ သံကိလေသဿ ဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၉၇။)

(ခန္ဓာတို့သည် **တဏှာသံကိလေသ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသ ဒုစ္စရိတသံကိ-  
လေသ** ဟူသော သံကိလေသတရားသုံးပါးနှင့် တကွ စိတ်အစဉ်ကို သို့မဟုတ်  
ကိန်းဝပ်ရာသတ္တဝါကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ကိလေသတရားဆိုးတို့၏  
အာရုံဓမ္မဖြစ်သောကြောင့်) - **သံကိလေသိကဓမ္မံ - သံကိလေသသဘာဝကံ**  
▪ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ဒုစ္စရိတတည်းဟူသော ညစ်နွမ်းခြင်းသုံးပါးကို ။ ဝါ ။ ကိလေသာ  
ဆယ်ပါးတည်းဟူသော ညစ်နွမ်းခြင်းကို ပွားစီးစေတတ်သောသဘော ရှိ၏။

ဤသဘောတရားတို့ကို ကျေပွန်စွာ လေ့လာပါ။ ထိုနောင် ခန္ဓာငါးပါး  
နည်းဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့ကို ငါးပုံ ပုံ၍ တစ်ပါး တစ်ပါး၌ - သက်ဆိုင်ရာသဘော  
အဓိပ္ပါယ်ကို မြင်အောင်ကြည့်၍ - ဒုက္ခ ဒုက္ခ၊ ရောဂ ဝေဒနာ - ဤသို့  
စသည်ဖြင့် ရှုပါ။



## အနတ္တလက္ခဏာ (၅) ချက်

**အနတ္တာ စ ပရံ ရိတ္တံ၊ တုန္တံ သုညန္တိ တာလီသံ၊  
ဝေဒနာဒယော ခန္ဓာပိ၊ တထေဝ ပဉ္စကာပိဝါ။**

သုညတော + အနတ္တတော

**သာမိ-နိဝါသိ-ကာရက-ဝေဒကာဓိဋ္ဌာယကပိရဟိတတာယ သုည-  
တော၊ သယဉ္စ အသာမိကဘာဝါဒိတာယ အနတ္တတော၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

### ၁။ အနတ္တတော

- [(၁) ခန္ဓာအိမ်ကို ပိုင်ဆိုင်သော သာမိအတ္တ၊
- (၂) ခန္ဓာအိမ်အသစ်လဲသော်လည်း ပြောင်းလဲခြင်း မရှိ၊ ဘဝတိုင်း အမြဲ  
လိုက်ပါ၍ နေထိုင်သော နိဝါသိအတ္တ၊
- (၃) ပြုလုပ်ဖွယ်ရာ လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်ဟူသမျှကို ပြုလုပ်တတ်သော ကာရ-  
ကအတ္တ၊
- (၄) အာရုံကို ခံစားတတ်သော ဝေဒကအတ္တ၊
- (၅) ကိစ္စအဝဝ လုပ်ငန်းရပ်ဟူသမျှကို စီရင်ဆုံးဖြတ်တတ်သော အဓိဋ္ဌာ-  
ယကအတ္တ -

မိမိ ခန္ဓာငါးပါးကိုယ်တိုင်ကလည်း သာမိ နိဝါသိ ကာရက ဝေဒက  
အဓိဋ္ဌာယက စသော သဘော မရှိခြင်းကြောင့်] - **အနတ္တာ** - (သာမိ  
နိဝါသိ ကာရက ဝေဒက အဓိဋ္ဌာယက) အတ္တမဟုတ်။

### ၂။ သုညတော

(ခန္ဓာတိုင်းသည် သာမိအတ္တ နိဝါသိအတ္တ ကာရကအတ္တ ဝေဒက-  
အတ္တ အဓိဋ္ဌာယကအတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းသောကြောင့်) - **သုည** - သာမိ နိဝါသိ  
ကာရကဝေဒက အဓိဋ္ဌာယကအတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏။

## ၃။ ပရဇော

**အဝသတာယ၊ အဝိဇ္ဇေယျတာယ စ ပရဇော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

**အဝသတာယာတိ အဝသဝတ္ထနတော။ ယထာ ပရောသတန္တော ပုရိသော ပရဿ ဝသံ န ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ သုဘသုခါဒိဘာဝေန ဝသေ ဝတ္ထေတုံ အသတ္တုဏေယျတော။ အဝိဇ္ဇေယျတာယာတိ “မာ ဇီရထ၊ မာ မိယထာ”-တိအာဒိနာ ဝိဓာတုံ အသတ္တုဏေယျတော။** (မဟာဋီ၊ ၂၂၄၉။)

ခန္ဓာတို့သည် ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား ပိုင်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကြောင်းတရားနှင့် လျော်စွာသာ လျှင် ဖြစ်ပေါ်နေကြရ၏။ မိမိကိုယ်ကို မိမိလျှင် ပြဇာန်းခြင်းရှိသော တစ်ဦးသော ယောက်ျားသည် သူတစ်ပါး၏ အလိုသို့ မလိုက်ပါရသကဲ့သို့ အလားတူပင် - မိမိတို့က ဒုက္ခဒေဝနာ စသည်တို့ကို မဖြစ်စေလိုခြင်း၊ သုဒေဝနာ စသည်တို့ကို သက်သက်သာ ဖြစ်စေလိုခြင်း၊ တင့်တင့်တယ်တယ် လှလှပပ ဖြစ်စေလိုခြင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာသာဆန္ဒ ရှိပါသော်လည်း မိမိတို့ တောင့်တသည့် အလိုအတိုင်း ခန္ဓာတို့ကား မလိုက်ပါတတ်ကြပေ။ ထိုသို့ အလိုသို့ မလိုက်ပါတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ “မအိုစေလင့်၊ မနာစေလင့်၊ မသေစေလင့်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စီရင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) -

**ပရံ -** အကျွမ်းဝင်ခြင်း အမြဲကင်းသော သူစိမ်းပြင်ပသာတည်း။

## ၄။ ဝိတ္တတော

**ယထာပရိကပ္ပိတေဟိ ဓုဝသုဘသုခတ္ထဘာဝေဟိ ဝိတ္တတာယ ဝိတ္တတော။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

[သာသနာပ အယူအဆရှိသူ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူဝါဒရှိသူတို့ကား ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် - (၁) **ဓုဝ** - ခိုင်ခံ့ကုန်၏။ (၂) **သုဘ** - တင့်တယ်-ကုန်၏။ (၃) **သုခ** - ချမ်းသာသုခ ဖြစ်ကုန်၏။ (၄) **အတ္တ** - အတ္တ ဖြစ်ကုန်၏-ဟု ကြံဆထားအပ်ကုန်၏။ သို့သော် ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒရှိသူတို့ ကြံဆအပ်သည့် ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တ သဘောတို့မှ အမြဲတမ်း ကင်းဆိတ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့်] - **ရိတ္တံ** - ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တ ဟူသော အနှစ်သာရဟူသမျှနှင့် မြူမျှ မယှဉ် အစဉ်ဆိတ်ကင်းသော သဘောတရားသာတည်း။

### ၅။ တုစ္ဆတော

**ရိတ္တတာယေဝ တုစ္ဆတော အပ္ပကတ္တာ ဝါ၊ အပ္ပကမ္ပိ ဟိ လောကေ တုစ္ဆန္တိ ဂုဏတိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၇။)

(ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အတွင်း၌ ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တ ဟူသော ခိုင်မာသည့် တင့်တယ်သည့် ချမ်းသာသည့် အနှစ်သာရ အတ္တ သဘောတို့ မတည်ရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တသဘောတို့မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် **တုစ္ဆ** - အချည်းနီးသော တရားတို့သာတည်း။ တစ်နည်းအားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တသဘောမှ ဆိတ်သုဉ်းကြသော်လည်း ပရမတ် သဘောအားဖြင့် တကယ်ထင်ရှား မရှိကြကုန်သည်ကား မဟုတ်၊ ရှိကြသည်သာတည်း။ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကြသည်သာတည်း။ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ပရမတ်တို့၏ သက်တမ်းကား အလွန်အလွန် တိုတောင်းရကား ရုပ်နာမ်ပရမတ်တို့သည် အချိန်အနည်းငယ်ကလေးမျှသာ ဖြစ်ခွင့်ရကြ၏။ အနည်းငယ်ကလေးမျှသာ ဖြစ်ခွင့်ရသောကြောင့်လည်း **တုစ္ဆ** - အချည်းနီးသော တရားတို့သာတည်း။ မှန်ပေသည် - လောက၌ အနည်းငယ်ကိုလည်း တုစ္ဆဟူ၍

ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရိုး ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရားတို့သည်)  
- **တူနွဲ့** - ခုဝ သုဘ သုခ အတ္တမမှီး အချည်းနှီးသာတည်း ။ ဝါ ။ **တူနွဲ့** -  
သေးငယ်ယုတ်ညံ့ အချည်းနှီးသော တရားသာတည်း။

## **အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း**

**ရူပံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယောပိ ဟေတု ယောပိ ပစ္စယော ရူပဿ ဥပ္ပါဒါယ၊ သောပိ အနိစ္စော၊ အနိစ္စသမ္ဘုတံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ၊ ကုတော နိစ္စံ တဝိဿတိ။** (သံ၊၂၊၂၀။ သဟေတုအနိစ္စသုတ္တန်။)

ရဟန်းတို့ . . . ရုပ်တရားသည် အနိစ္စတည်း၊ ရုပ်တရား၏ ဖြစ်ပေါ်လာရန် အကြင် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေတတ်သော ဟေတု အကြောင်းတရား = ဇနက အကြောင်းတရားသည်လည်း ရှိ၏။ အကြင် အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ပစ္စယ အကြောင်းတရား = ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတရားသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုအကြောင်းတရားသည်လည်း အနိစ္စသာတည်း။ ရဟန်းတို့ . . . အနိစ္စ အကြောင်းတရားကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာရသော ရုပ်တရားသည် အဘယ်မှာလျှင် နိစ္စ ဖြစ်နိုင်လတ္တံ့နည်း။ (သံ၊၂၊၂၀။)

ဤသို့ စသော သုတ္တန်များ၌ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသည်နှင့် အညီ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သည့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသည့် အကြောင်းတရားများ ကိုယ်တိုင်က အနိစ္စတရား ဒုက္ခတရား အနတ္တတရားများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အကျိုး ရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်လည်း အနိစ္စတရား ဒုက္ခတရား အနတ္တတရားတို့သာ ဖြစ်ကြရပေသည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းတရားများ ကိုယ်တိုင်က အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဖြစ်၍ အကျိုးတရားတို့သည်လည်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတို့သာ ဖြစ်ကြရပုံကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် တစ်ဆင့်တက်၍ ရူပားရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

## (၂၀၀) အပြားရှိသော နယဝိပဿနာ

ဤသို့လျှင် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ သို့မဟုတ် ခန္ဓာတစ်ပါးတစ်ပါး၌ -

- |                         |               |
|-------------------------|---------------|
| ၁။ အနိစ္စာနုပဿနာ        | ၁၀ - ချက်     |
| ၂။ ဒုက္ခာနုပဿနာ         | ၂၅ - ချက်     |
| ၃။ အနတ္တာနုပဿနာ         | ၅ - ချက်      |
| အားလုံးပေါင်းသော် ဘာဝနာ | ၄၀ - ဖြစ်သည်။ |

ခန္ဓာတစ်ပါးတစ်ပါး၌ ဘာဝနာ (၄၀)စီ ဖြစ်ရကား ခန္ဓာငါးပါးလုံး၌ **နယဝိပဿနာ**ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော သမ္မသနဉာဏ်သည် (၂၀၀)အပြား ရှိပေသည်။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် စက္ခုဒွါရဝီထိ စသည့် ထိုထို ဝီထိတို့၌ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ဇယားများဖြင့် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အတန်းတိုင်း အတန်းတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးစီ တိုးလျှိုပေါက် အနိစ္စသက်သက် ရှေ့ဦးစွာ ရှုကြည့်ပါ။ ရူပါရုံလိုင်း စသည့် (၆)လိုင်းလုံး၌ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ တစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့် ရှုပါ။ ထိုနောင် တစ်စတစ်စ တိုး၍ တော (၄၀) ခေါ် ဘာဝနာ (၄၀) ပြည့်အောင် ရှုပါ။ အခေါက်ပေါင်း (၄၀) ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည် အထိ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် တိုးလျှိုပေါက် အနုပဿနာ (၄၀)လုံး အနုပဿနာ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ရှုပါ။ အခေါက်ပေါင်း (၄၀)ပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုနိုင်လေ ကောင်းလေပင် ဖြစ်သည်။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် အလိုရှိခဲ့ပါမူ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး နည်းဖြင့်လည်း ယင်းတော (၄၀) ရှုကွက်ကို ရှုနိုင်ပါသည်။ စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ဝီထိ (၆)မျိုးလုံး၌ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓ

၉၄ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

တစ်လှည့် ရှုပါ။ ထိုနောင် အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည် အထိ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်း ရှုနိုင်သည်။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။

## ပညာဘာဝနာ ပြည့်စုံနိုင်သည်

**ဧဝံ ကာလေန ရူပံ ကာလေန အရူပံ သမ္ပသိတွာပိ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ အနုတ္တမေန ပဋိပဇ္ဇမာနော ဧကော ပညာဘာဝနံ သမ္မာဒေတိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၃။)

**အနုတ္တမေနာတိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဓိဂမာနုတ္တမေန ပညာဘာဝနံ သမ္မာဒေတိ အရဟတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ။** (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၀၅။)

ဤသို့လျှင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် လည်း-ကောင်း၊ စွမ်းနိုင်ပါက အာယတန (၁၂)ပါးနည်း၊ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးနည်းဖြင့်လည်းကောင်း -

- ၁။ ရံခါ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ရံခါ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရံခါ ရုပ်နှင့်နာမ် အတွဲလိုက် အစုံလိုက်ကိုလည်းကောင်း၊

တစ်နည်း -

- ၁။ ရံခါ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ရံခါ ဝေဒနာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရံခါ သညာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ ရံခါ သင်္ခါရသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ ရံခါ ဝိညာဏ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၆။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ၌လည်းကောင်း၊
- ၇။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်းကောင်း၊

- ၈။ ရံခါ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဉ်လည်းကောင်း၊
- ၉။ ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊
- ၁၀။ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊
- ၁၁။ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်၍ -

တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါက၊ ယင်းသို့ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခဲ့သော် ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် အဆင့်ဆင့်အတိုင်း အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ခဲ့သော် ပညာဘာဝနာသည် ပြီးစီးပြည့်စုံနိုင်၏ = အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်၏။ မပြည့်စုံခဲ့သော် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုဖို့ကား လိုအပ်နေမည်သာဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ မပြည့်စုံနိုင်ပြန်ပါမူကား ရူပသတ္တက ရှုနည်း အရူပသတ္တက ရှုနည်းများသို့လည်း ပြောင်းရှုနိုင်ပေသည်။

### ရူပသတ္တက ဝိပဿနာရှုနည်း

**အာဒါနနိက္ခေပနတော၊ ဝယောဝဗ္ဗတ္ထဂါမိတော၊**

**အာဟာရတော စ ဥတုတော၊ ကမ္မတော စာပိ စိတ္တတော။**

**ဓမ္မတာရူပတော သတ္တ၊ ဝိတ္တာရေန ဝိပဿတိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၃။)

၁။ **အာဒါနနိက္ခေပရုပ် ရှုနည်း** - ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ စုတိသို့တိုင်အောင်သော အချိန်ကာလအတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ တစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့် ရှုပါ။

၂။ **ဝယောဝဗ္ဗတ္ထဂါမိရုပ် ရှုနည်း** - အရွယ်၏အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားလာသော ရုပ်တရား၏ အဆင့်ဆင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ရှုခြင်း - အသင်သူတော်ကောင်း၏ သက်တမ်းကို ယေဘုယျ သတ်မှတ်ချက်သို့လိုက်၍ အနှစ် (၁၀၀)ဟု သတ်မှတ်ပါ။ အတိုးအဆုတ် အနည်းငယ်ကား ရှိကောင်းသည်သာ ဖြစ်သည်။

၁။	အနှစ် ၁၀၀-ကို (၃၃-၃၄-၃၅)ဟု (၃)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊ (၃၃-နှစ်စီ)
၂။	။ (၁၀)ပုံ ။ (၁၀-နှစ်စီ)
၃။	။ (၂၀)ပုံ ။ (၅-နှစ်စီ)
၄။	။ (၂၅)ပုံ ။ (၄-နှစ်စီ)
၅။	။ (၃၃)ပုံ ။ (၃-နှစ်စီ)
၆။	။ (၅၀)ပုံ ။ (၂-နှစ်စီ)
၇။	။ (၁၀၀)ပုံ ။ (၁-နှစ်စီ)
၈။	။ (၃၀၀)ပုံ ။ (၁-ဥတုစီ)
၉။	။ (၆၀၀)ပုံ ။ (၂-လစီ)
၁၀။	။ (၂၄၀၀)ပုံ ။ (၁-ပက္ခ=၁၅-ရက်စီ)

ထိုအပုံ အသီးသီးအတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရားတို့ကို အသီးအသီး လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ တဖြည်းဖြည်း တစ်ပုံပြီးတစ်ပုံ ဝိပဿနာ ရှုလာပါ။ (၁)ပုံ၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားသည် နောက် (၁)ပုံသို့ ပြောင်းရွှေ့မသွားပုံကိုလည်း သဘောပေါက်အောင် ရှုပါ။ ထိုထိုအခိုက်၌ ပျက်ပျက်သွားပုံကို မြင်အောင် ရှုပါ။ ထိုနောင် တစ်ရက်အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို -

- ၁။ နေနှင့် ည ခွဲ၍ နေ့တစ်ပုံ ညတစ်ပုံ (၂)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊
- ၂။ နေ၌ နံနက် နေ့လယ် ညနေဟု (၃)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊  
ည၌ ပုရိမယာမ် မဇ္ဈိမယာမ် ပစ္ဆိမယာမ် = ညဉ့်ဦးယာမ် သန်းခေါင်ယာမ် မိုးသောက်ယာမ်ဟု (၃)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း -  
[တစ်နေ့၌ (၆)ပုံ ပုံ၍ဟု ဆိုလိုသည်။]

ထိုအချိန်ကာလ အသီးအသီးအတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားများကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ (အနှစ်-၁၀၀-ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားအပ်သော အချိန်ကာလအတွင်း၌ နေ့စဉ်နေ့စဉ် ရက်တိုင်း ရက်တိုင်း၌ ၆- ပုံ ပုံ၍ ရှုရန် ဖြစ်သည်။ တစ်ရက်မျှလောက်



ကိုသာ ရှုရမည် မဟုတ်သည်ကို သတိပြုပါ။) ထိုသို့ ဝိပဿနာ ရှုပြီးပါက ထိုတစ်နေ့တာ၏ အချိန်ပိုင်း (၆)ပိုင်းတို့တွင် တစ်ပိုင်းတစ်ပိုင်း အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို -

- ၁။ ရှေ့သို့တက်ရာ၌ ဖြစ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၂။ နောက်သို့ဆုတ်ရာ၌ ဖြစ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၃။ တည့်တည့်ကြည့်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၄။ စောင်းငဲ့ကြည့်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား -

ဤ ရုပ်တရား အသီးအသီးကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ (အနှစ်- ၁၀၀ ဖြင့် သတ်မှတ်ထားအပ်သော ရက်တိုင်း ရက်တိုင်း၌ ထိုသို့ ရှုရန်ဖြစ်သည်။)

ထိုနောင် တစ်နေ့တာ တစ်နေ့တာအတွင်း ရှေ့သို့ တက်ခိုက် နောက်သို့ ဆုတ်ခိုက် စသည့် ဣရိယာပထပိုင်းဆိုင်ရာ သမ္ပဇဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိုထို အခိုက်အတန့်တို့ဝယ် -

- ၁။ မြေမှ ခြေကို ကြွချီမြှောက်သော အခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၂။ ကြွချီပြီး ခြေကို (ရပ်သော ခြေသို့တိုင်အောင်) ရှေ့သို့ ဆောင်ယူခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၃။ ရပ်ထားသော ခြေကို ကျော်လွန်အောင် လှမ်းသောခြေကို ရှေ့သို့ ဆောင်ယူခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊  
တစ်နည်း - ခလုတ် သစ်ငုတ် စသည်ကို ရှောင်လွှဲခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၄။ ရပ်ထားသောခြေ၏ ရှေးသို့ကျော်လွန်၍ ယူဆောင်လာသောခြေကို အောက်သို့ လွှတ်ချသောအခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၅။ ထိုခြေကို မြေကြီး၌ ချထားခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရား၊
- ၆။ တစ်ဖန် ထိုခြေကို နောက်ထပ် ခြေတစ်လှမ်း လှမ်းရန်အတွက် ခြေ

မကြွခင် မြေကို ဖိနင်းလိုက်သောအခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်  
တရား -

ဤအထက်ပါ - (ကြွ-ဆောင်-လွှဲ-လွှတ်-ချ-ဖိ)ဟူသော အခိုက်  
အတန်း (၆)မျိုးတွင် တစ်မျိုးတစ်မျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရားတို့ကို  
အသီးအသီး ခွဲခြား၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပ-  
ဿနာ ရှုပါ။ (“အရိပ်ပြလျှင် အကောင်ထင်၏”ဟူ၏သို့ တစ်နေ့တာအတွင်း  
ထိုထို ကုရိယာပထ ထိုထို သမ္ပဇည အခိုက်အတန်းအတွင်း၌ တည်ရှိသော  
ရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ် တင်၍ ဝိပဿနာရှုရန် ဥပလက္ခဏနည်း  
နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ကြားနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက်ပါ။)  
အနှစ် (၁၀၀)ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားအပ်သော အချိန်ကာလအတွင်း-  
ဝယ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ကိုယ်လှုပ်ရှားမှုမှန်သမျှ၌ ရှုပါ။

## ၃။ အာဟာရမယရုပ် ရှုနည်း

၁။ အစာအာဟာရ ဆာလောင်သောအခါ၌ ဖြစ်သော (ကံ-စိတ်-ဥတု-  
အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့် ဖြစ်သော)  
စတုသန္တတိရုပ်၊

၂။ အစာစားပြီး၍ အစာဝသောအခါ၌ ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ် -

တစ်နေ့ တစ်နေ့တာအတွင်းဝယ် ထိုအချိန်အခါ နှစ်မျိုး၌ဖြစ်သော  
စတုသန္တတိရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ် အသီးအသီးတင်၍ ဝိပဿနာ  
ရှုပါ။

## ၄။ ဥတုမယရုပ် ရှုနည်း

တစ်နေ့ တစ်နေ့တာအတွင်းဝယ် -

၁။ ပူသောအခါ၌ ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်တရား၊

၂။ အေးသောအခါ၌ ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်တရား၊

ဤရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ် အသီးအသီးတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။

### ၅။ ကမ္မဇရုပ် ရှုနည်း

တစ်နေ့ တစ်နေ့တာအတွင်းဝယ် -

- ၁။ စက္ခုဒွါရ - မျက်စိ၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရား၊
- ၂။ သောတဒွါရ - နား၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရား၊
- ၃။ ဃာနဒွါရ - နှာ၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရား၊
- ၄။ ဇိဝှိဒွါရ - လျှာ၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရား၊
- ၅။ ကာယဒွါရ - ကိုယ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၄၄)မျိုးသော ရုပ်တရား၊
- ၆။ မနောဒွါရ - နှလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရား

ဤ ရုပ်တရားတို့ကို ထိုရုပ်တရားတို့၏ ဒွါရတစ်ခုမှ ဒွါရတစ်ခုသို့ မပြောင်းရွှေ့ဘဲ ထိုထို ဒွါရ၌ပင် ဖြစ်ပျက်မှု ချုပ်ပျက်မှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်လျက် လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ နေ့စဉ် နေ့စဉ် ထိုထို ဒွါရ၌တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရန် ဖြစ်သည်။

### ၆။ ခိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ရှုနည်း

တစ်နေ့ တစ်နေ့တာအတွင်းဝယ် -

- ၁။ သောမနဿိတ - ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော စတု- သန္တတိရုပ်တရားများ၊
- ၂။ ဒေါမနဿိတ - စိတ်မချမ်းသာမှု ဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ် နေသော စတုသန္တတိရုပ်တရားများ -

ထို နေ့စဉ် နေ့စဉ် ဖြစ်ပေါ်နေသော စတုသန္တတိ ရုပ်တရားအားလုံး တို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

## ၇။ ဓမ္မတာရုပ် ရှုနည်း

**အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ -** ဇီဝိတိန္ဒြေ စသော ကမ္မဇရုပ်ဟူသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ဆက်စပ်မှု မရှိသော - သံ-ကြေး-သလဲ-ခဲ-ရွှေ-ငွေ-ပုလဲ-ပတ္တမြား-ကြောင် မျက်ရွဲ-ခရုသင်း-ကျောက်သလင်း-သန္တာ-ဥဿဖရား-ပတ္တမြားပြောက်-သစ်ပင်-ရေ-မြေ-တော-တောင် စသည့် သက်မဲ့လောက၌ တည်ရှိသော ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ် သဒ္ဓနဝကကလာပ်ရုပ်တရားတို့ကို ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်အရောင်အလင်းဖြင့် ယင်း ရွှေ-ငွေ-ပတ္တမြား-သစ်ပင်-ရေ-မြေ-တော-တောင် စသည့် ထိုထို သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို လှမ်း၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကို ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်သောအခါ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့၌ တည်ရှိသော (၈)မျိုး (၉)မျိုးသော ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းကာ ယင်းပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။

**[မှတ်ချက် -** နံပါတ် (၁)မှ (၆)သို့ တိုင်အောင်သော ရုပ်တရားတို့ ကား သက်ရှိလောက ရုပ်တရားများ ဖြစ်ကြ၏။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။ နံပါတ် (၇)ဖြစ်သည့် ဓမ္မတာရုပ်ကား သက်မဲ့ အနု-ပါဒိန္နသင်္ခါရတရား ဖြစ်၏။ ဗဟိဒ္ဓ သက်မဲ့လောက၌သာ ရှုပါ။]

## အရူပသတ္တက ရှုနည်း

အရူပသတ္တက၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုနည်း၌ -

- (၁) ကလာပအားဖြင့် ရှုနည်း၊
- (၂) ယမကအားဖြင့် ရှုနည်း၊
- (၃) ခဏိကအားဖြင့် ရှုနည်း၊
- (၄) ပဋိပါဋိအားဖြင့် ရှုနည်း၊
- (၅) ဖိဋ္ဌိဥတ္ထိဓန အားဖြင့် ရှုနည်း၊

- (၆) မာနသမုတ္တိနေအားဖြင့် ရှုနည်း၊
- (၇) နိကန္တိပရိယာဒါနအားဖြင့် ရှုနည်းဟု - (၇)နည်း လာရှိ၏။

၁။ ကလာပအားဖြင့် ရှုနည်း = ပေါင်းစုခြင်းဖြင့် ရှုနည်း

အောက်ရူပသတ္တက ရှုနည်းဝယ် (၇)ဌာနတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားကို အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု-အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုနေသောစိတ်ကို နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု-အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ် တစ်လှည့်စီ တင်၍ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာ ရှု၏။ ဤ ဝိပဿနာရှုပွားနည်းကို ကလာပအားဖြင့် ရှုနည်းဟု ခေါ်ဆို၏။

အာဒါနနိက္ခေပရုပ် စသော ရူပသတ္တကနည်းဝယ် ဖော်ပြခဲ့သော (၇)ဌာနတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားကို (၇)ဌာန မခွဲခြားတော့ဘဲ တပေါင်း တစည်းတည်းပြု၍ ယင်းပေါင်းစုခြင်းထားသော ရုပ်တရားကို အနိစ္စဟု ရှု၏။ ယင်း အနိစ္စဟု ရှုနေသော ဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ အနိစ္စဟု ရှု၏။ ။ ယင်း အနိစ္စဟု ရှုနေသော ဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဒုက္ခဟု ရှု၏။ ။ ယင်း အနိစ္စဟု ရှုနေသော ဝိပဿနာစိတ်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် အနတ္တဟု တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာ ရှု၏။

တစ်ဖန် ယင်း (၇)ဌာနဝယ် တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို ဒုက္ခဟု ဝိပဿနာ ရှု၏။ ဒုက္ခဟု ရှုနေသော ယင်းဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ အနိစ္စဟု ဝိပဿနာ ရှု၏။ ။ ဒုက္ခဟု ဝိပဿနာ ရှု၏။ ။ အနတ္တဟု ဝိပဿနာ ရှု၏။

တစ်ဖန် ယင်း (၇)ဌာနတို့၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို အနတ္တဟု ဝိပဿနာ ရှု၏။ ။ အနတ္တဟု ရှုနေသော ဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ အနိစ္စဟု ဝိပဿနာရှု၏။ ။ ဒုက္ခဟု ဝိပဿနာရှု၏။ ။ အနတ္တဟု ဝိပဿနာရှု၏။ ဤသို့ ရှုနည်းကို ကလာပ

၁၀၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

အားဖြင့် ရှုနည်းဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ (၇)ဌာနရုပ်တရားတို့ကို ပေါင်းစုံခြုံငုံ၍ ဝိပဿနာရှုနည်းတည်း။

## **စရုဗိပဿနာစိတ် ဓနာကံဗိပဿနာစိတ်**

ဝိပဿနာရှုသော စိတ်ဟူသည် (ပုထုဇနနှင့် သေက္ခများအတွက်) မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များသာ ဖြစ်ကြောင်းကို ဉာဏဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၈၈။)၌ လာရှိ၏။

**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။**

(ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၃၃။)

သေက္ခ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇန သူတော်ကောင်းတို့သည်လည်းကောင်း ကုသိုလ်တရားကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု - ဝိပဿနာ ရှုကြကုန်၏။ ကုသိုလ်တရားသည် = ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဇောသည် ချုပ်ပျက်ခဲ့သော် ယင်း ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇော နောင်၌ ကာမာဝစရဝိပါကံ တဒါရုံသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၃၃။)

**တံ ကုသလဿ ဇေနဿ အာရမ္မဏဘူတံ ဝိပဿိတကုသလံ အာရမ္မကံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အတ္ထော။** (အဘိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၄၃၆။)

ထို ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇော၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိပဿနာကုသိုလ်၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ ကာမာဝစရဝိပါကံစိတ်သည် ယင်းဝိပဿနာကုသိုလ်ဇော၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားကိုပင် အာရုံပြု၍ တဒါရုံကိစ္စကို ရွက်ဆောင်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(အဘိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၄၃၆။)

ဤအထက်ပါ ကျမ်းဂန်များနှင့် အညီ နုနယ်နေသေးသော တရုဏ-ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံ ကျနိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု မှတ်ပါ။



ဖြစ်၏ = နာမ်တရား ဖြစ်၏။ တစ်ခုတည်းသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသော ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော တစ်ခုသော စိတ်က ရုပ်တရားကို၊ တစ်ခုသော စိတ်က နာမ်တရားကို အာရုံပြုဖို့ရန် အလွန်ခက်ခဲလှသော အဆင့်ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ကို အာရုံပြုသော ဝီထိက တစ်ဝီထိ၊ နာမ်ကို အာရုံပြုသော ဝီထိက တစ်ဝီထိဟု မှတ်သားပါ။ ယင်းဝီထိစိတ်အစဉ် တစ်ခုလုံးကိုပင် ဧကတ္တနည်းအားဖြင့် ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားသည်ဟု မှတ်သားပါလေ။ တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ တဒါရုံကျခဲ့သော် အဟိတ်တဒါရုံ သို့မဟုတ် သဟိတ် တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။

**၂။ ယမက = အစုံအားဖြင့် ရှုနည်း**

အာဒါနနိက္ခေပရုပ်ကို အနိစ္စဟု ရှု၍ ထိုရှုသောစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟုလည်းကောင်း၊ အသီးအသီးရှု၏။(ဒုက္ခဟူရှုရာ၊ အနတ္တဟူရှုရာတို့၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။)

ဝယောဝုဇ္ဈတ္တင်္ဂမရုပ်၊ အာဟာရမယရုပ်၊ ဥတုမယရုပ်၊ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဓမ္မတာရုပ်တို့၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။ ကလာပရှုနည်း၌ (၇) ဌာန၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကို (၁)ဌာနစီ မခွဲဘဲ ခြုံ၍ရှု၏။ ဤယမကရှုနည်း၌ကား (၁)ဌာနစီ ခွဲ၍ ရှု၏။ ဤသို့သာ ထူးသည်။ သို့သော် ဌာန(၁) ခုစီ ခွဲ၍ ရှုသည်ဆိုသော်လည်း ဌာနတစ်ခု တစ်ခု၌ ခပ်စိပ်စိပ် ရှုဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဝယောဝုဇ္ဈတ္တင်္ဂမရုပ်၌ ရူပသတ္တက၌ ရှုခဲ့သည့် အတိုင်း - ပထမအရွယ်ရုပ်ကို ရှုလိုက်၊ ရှုသည့်ဉာဏ် = ရှုသည့်စိတ်ကို တစ်ဖန် ရှုလိုက်၊ ဒုတိယအရွယ်ရုပ်ကို ရှုလိုက်၊ ရှုသည့်ဉာဏ် = ရှုသည့်စိတ်ကို တစ်ဖန် ရှုလိုက် - ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရွယ်အဆင့်ဆင့် ပိုင်းခြားထားသည့် အတိုင်း - ရုပ်ကို ရှုလိုက်၊ ရှုသည့် ဝိပဿနာစိတ်ကို ရှုလိုက်ဖြင့် ခပ်စိပ်စိပ် ရှုပေးပါ။ အခြားသော ရုပ်တရားတို့၌လည်း နည်းတူသဘောပေါက်ပါ။



## ၃။ စင်္ကေတအားဖြင့် ရှုနည်း

အာဒါနနိက္ခေပရုပ်ကို အနိစ္စဟု ရှု၍ -

- ၁။ ထိုရှုသော ပထမစိတ်ကို (= ပထမ ဝိပဿနာမနောဒွါရိကဇောဝီထိကို) ဒုတိယစိတ်ဖြင့် (= ဒုတိယ ဝိပဿနာမနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်ဖြင့်),
- ၂။ ဒုတိယစိတ်ကို တတိယစိတ်ဖြင့်,
- ၃။ တတိယစိတ်ကို စတုတ္ထစိတ်ဖြင့်,
- ၄။ စတုတ္ထစိတ်ကို ပဉ္စမစိတ်ဖြင့် အနိစ္စဟု ရှု၏။ (ဒုက္ခဟု ရှု၏။ အနတ္တဟု ရှု၏ - တစ်လှည့်စီ ရှု၏။)

အာဒါနနိက္ခေပရုပ်ကို ဒုက္ခဟု ရှုရာ အနတ္တဟု ရှုရာတို့၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။ အလားတူပင် - ဝယောဝုဗ္ဗတ္ထင်္ဂမရုပ် စသော ရုပ်တို့၌လည်း သဘောပေါက်ပါလေ။ ရူပသတ္တကရှုကွက်အတိုင်း ရုပ်ကိုရှု၍ ရှုကွက်တိုင်း၌ ယင်းရုပ်ကို ရှုသော ဝိပဿနာမနောဒွါရိကဇောဝီထိတိုင်းကို (၄)ဆင့် (၄)ဆင့် ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ရှေ့ဝိပဿနာဝီထိစိတ်အစဉ်ကို နောက်ဝိပဿနာဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြင့် ရှုခြင်းပင်တည်း။

## ၄။ ဗဒ္ဓိပါဒိအားဖြင့် ရှုနည်း

အာဒါနနိက္ခေပရုပ်ကို အနိစ္စဟု ရှု၍ -

- ၁။ ထိုသို့ရှုသော ပထမစိတ်ကို ဒုတိယစိတ်ဖြင့် အနိစ္စဟု ရှု၏။
- ၂။ ဒုတိယစိတ်ကို တတိယစိတ်ဖြင့်,
- ၃။ တတိယစိတ်ကို စတုတ္ထစိတ်ဖြင့်,
- ၄။ စတုတ္ထစိတ်ကို ပဉ္စမစိတ်ဖြင့်,
- ၅။ ပဉ္စမစိတ်ကို ဆဋ္ဌစိတ်ဖြင့်,
- ၆။ ဆဋ္ဌစိတ်ကို သတ္တမစိတ်ဖြင့်,

၁၀၆ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

၇။ သတ္တမစိတ်ကို အဋ္ဌမစိတ်ဖြင့်၊

၈။ အဋ္ဌမစိတ်ကို နဝမစိတ်ဖြင့်၊

၉။ နဝမစိတ်ကို ဒသမစိတ်ဖြင့်၊

၁၀။ ဒသမစိတ်ကို ကောဒသမစိတ်ဖြင့် - အနိစ္စဟု အဆင့်ဆင့် ရှုပွား၏။

[ဒုက္ခဟုလည်း ရှုပွားသုံးသပ်၏။ အနတ္တဟုလည်း ရှုပွားသုံးသပ်၏။ အာဒါနနိက္ခေပရုပ်ကိုပင် ဒုက္ခဟု ရှုပွားသုံးသပ်ရာ အနတ္တဟု ရှုပွားသုံးသပ် ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဝယောဝုဗ္ဗတ္တင်္ဂမရုပ် စသည်ကို အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု ရှုပွားသုံးသပ်ရာတို့၌လည်းကောင်း နည်းတူ ပင် သဘောပေါက်ပါ။]

### ၅။ ဒိဋ္ဌိဥဋ္ဌါဇုန = ဒိဋ္ဌိကို ခွာသောအားဖြင့် ရှုနည်း

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနတ္တသဘောအားဖြင့် = အနတ္တဟု တွင်တွင် ကြီး ဝိပဿနာရှုသော် ဒိဋ္ဌိကိုခွာသည် မည်၏။ (အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု = အားပေးထောက်ပံ့မှုကို ရရှိသော အနတ္တာနုပဿနာ ဉာဏ်သည် ဒိဋ္ဌိကို = အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာနိုင်၏။)

### ၆။ မာနဥဋ္ဌါဇုန = မာနကို ခွာသောအားဖြင့် ရှုနည်း

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စသဘောအားဖြင့် = အနိစ္စဟု တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုသော် မာနကို ပယ်ခွာသည် မည်၏။ (ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု = အားပေးထောက်ပံ့မှုကို ရရှိသော အနိစ္စာနုပဿနာ ဉာဏ်သည် မာနကို ပယ်ခွာနိုင်၏။)

**၇။ နိကန္တိ ပရိယာဒါန = တဏှာနိကန္တိကို ကုန်အောင်  
မဖြစ်အောင် ရှုနည်း**

သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခသဘောအားဖြင့် = ဒုက္ခဟု တွင်တွင်ကြီး  
ဝိပဿနာရှုသော် သိမ်မွေ့သော တဏှာဟူသော နိကန္တိကို ကုန်စေသည်  
မည်၏။ (အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားပေး  
ထောက်ပံ့မှုကို ရရှိသော အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်  
ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကို ဆက်ခံရသော ဒုက္ခာနုပဿနာ  
ဉာဏ်သည် တဏှာကို ကုန်စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာသည် မဖြစ်တော့  
ပေ။)

**သတိပြုရန်** - သင်္ခါရတရားတို့ကို အနတ္တသက်သက် ရှုရုံမျှဖြင့်  
အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်က ဒိဋ္ဌိကို မခွာနိုင်။ ဒုက္ခဟု သက်သက် ရှုရုံမျှဖြင့်  
လည်း ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်က တဏှာကို မကုန်စေနိုင်။ အနိစ္စဟု သက်  
သက် ရှုရုံမျှဖြင့်လည်း အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က မာနကို မခွာနိုင်။ အနုပ-  
ဿနာဉာဏ်တစ်ခုကို ကျန်အနုပဿနာဉာဏ်နှစ်ခုတို့က အားပေးထောက်-  
ပံ့မှုသာလျှင် ဆိုင်ရာ အနုပဿနာဉာဏ်က ဆိုင်ရာ ကိလေသာကို ခွာနိုင်  
ပယ်သတ်နိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၂-၂၆၃-၂၆၄။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၁၅-၄၁၆-ကြည့်ပါ။)

ဤအထက်ပါ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အညီ အသင်သူတော်ကောင်း  
သည် ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့  
ကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း ခန္ဓာငါးပါးနည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း စသည်တို့ဖြင့်  
လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပြီး  
သောအခါ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို -

- ၁။ အနတ္တသက်သက် ဦးစားပေး၍လည်းကောင်း၊
- ၂။ အနိစ္စသက်သက် ဦးစားပေး၍လည်းကောင်း၊

၃။ ဒုက္ခသက်သက် ဦးစားပေး၍လည်းကောင်း -

အနည်းဆုံး တစ်ထိုင်စီ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ် အမြင် ရင့်သန်လျက်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၌ အတ္တဟူသော အမှတ်သညာသည် အတည်မှာလျှင် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ အလားတူပင် ယင်းသင်္ခါရတရား တို့၌ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အမြင် ရင့်သန်လျက်ရှိသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၌ နိစ္စဟူသော အမှတ်သညာ သည် အတည်မှာလျှင် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ အလား တူပင် - “ငါ - ငါ”ဟု ထောင်လွှားတက်ကြွနေသော မာနစွဲသည်လည်း အတည်မှာလျှင် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ နိစ္စသညာ ရှိသူ၏ သန္တာန်၌သာလျှင် မာနစွဲသည် ဝင်ရောက်ခွင့် ရှိပေသည်။ အလားတူပင် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်အမြင် ရင့်သန်လျက်ရှိ- သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၌ သုခဟူသော အမှတ်သညာသည် အတည်မှာလျှင် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်ပါအံ့- နည်း။ သင်္ခါရတရားတို့၌ သုခဟူသော အမှတ်သညာရှိသူ၏ သန္တာန်၌ သာလျှင် ယင်းသင်္ခါရတို့၌ တွယ်တာမက်မောသည့် တဏှာနိကန္တိသည် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်- အမြင် ရင့်သန်လျက်ရှိသော သူတော်ကောင်း၏ သန္တာန်၌ တဏှာနိကန္တိ- သည်လည်း ထောက်ရာ တည်ရာကို မရရှိနိုင်တော့ပေ။

## ပရုဏ ဖြစ်လေပြီ

●တ္ထာဝတာ ပနဿ ရူပကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ အရူပကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ ပရုဏံ ဟောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆၄။)

ဤ ရူပသတ္တကရှုနည်း အရူပသတ္တကရှုနည်းတို့ကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်မျိုးလုံးတို့၌ အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရှုပွားနိုင်ခဲ့သော် ရုပ် ကမ္မဋ္ဌာန်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်မျိုးလုံးကို အဝါးဝစွာ လေ့လာနိုင်နင်းပြီး ဖြစ် ပေသည်။

စွမ်းနိုင်ပါက အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုနိုင်ပါက တိုင်းထက်အလွန် တံခွန်နှင့်ဘုရား ဖြစ်ချေသည်။

သမ္မသနုညဏ်ခန်း ပြီး၏။

